

Inventointi

Kuusiston kartano

Kaarina

Kuusiston kartano ja piispanlinnan rauniot | Rakennushistoriaselvitys | Osa 2 | Inventointi 2016

Sennaati

ark-byroo

Tilaaaja

Senaatti-kiinteistöt

Tilaaajan edustaja

Rakennuttajapäällikkö Selja Flink

Rakennuttajainsinööri Janne-Pekka Niininen

Kiinteistöpäällikkö Olli Jalonen

Konsultti

ark-byroo Oy

Kustaankatu 3, 00500 Helsinki

www.arkbyroo.fi

info@arkbyroo.fi

010 2350 566

Työryhmä

Marianna Heikinheimo, TkT, arkkitehti, vastaava tutkija

Anne Vähätalo, arkkitehti, tutkija

Heini Ynnilä, FT, arkeologi, tutkija

Atte Karttunen, valokuvaus (ellei muuten mainittu), ulkoasu

Etukannen kuva

Mittauspiirustus Panu Kaila, pääjulkisivu 1982, MVRHO.

Suoritusajankohta

Touko-syyskuu 2016. Työ on luovutettu 24.2.2017.

© Arkkitehtitoimisto ark-byroo

ISBN 978-952-7062-96-8 (nid)

ISBN 978-952-7062-97-5 (PDF)

Asiasanat

Kaarina, Kuusiston kartano, everstin virkatalo, mallipiirustus, 1700-luku, rakennushistoriallinen selvitys, rakennushistoriaselvitys, RHS, nykytilainventointi, restaurointi.

Sisällys

1 Johdanto	4
1.1 Kuusiston kartanon päärakennus	4
1.2 Tehtävän kuvaus	6
1.3 Perustiedot	7
2 Rakennushistorialliset vaiheet	8
3 Julkisivujen inventointi	20
3.1 Lähtötietoja	20
3.2 Muutoskaaviot	22
3.3 Nykytila	27
4 Sisätilojen inventointi	36
4.1 Lähtötietoja	36
4.2 Huonetilojen inventointi	37
4.3 Uuni-inventointi	90
4.4 Ovityypit	101
4.5 Ikkunat	122
4.6 Listatypit	123
5 Sisätilojen arvottaminen	132
Lähteet	134

Johdanto

1.1

Kuusiston kartanon päärakennus

Kuusiston kartano sijaitsee Kuusiston saaren itäkärjessä, Kaarinan kunnassa Turusta itään. Kartano on historiallisesti samaa kokonaisuutta Kuusiston piispanlinnan kanssa, joka sijaitsee kartanolta itään Tamminiemen kärjessä. Kartanon pihapiiriin kuuluu päärakennuksen lisäksi vajarakenus, jonka perustus on todennäköisesti päärakennusta vanhempi sekä kauempana pihapiiristä erillään oleva aitta. Erillisellä tontilla päärakennuksen koillispuolella on lisäksi vuonna 1983 valmistunut asuintalo. Tämä inventointi kohdistuu pelkästään 1740-luvulta peräisin olevaan päärakennukseen.

Kuusiston kartano on kuulunut aikoinaan Kuusiston 1300-luvulta periytyvän piispanlinnan yhteyteen ollen yksi monista piispanlinnan muonituksesta ja muista tarpeista vastanneista maatiloista. Hyvin suurella todennäköisyydellä Kuusiston mailla on viljelty maata ja tähystetty merenkulkijoita jo kauan ennen muistiinkirjattua aikaa piispanlinnan maatilana. Kustaa Vaasan vietyä katoliselta kirkolta omaisuuden vuonna 1527,¹ siirtyivät myös Kuusiston kartanon maat Turun linnan valtapiiriin. Siitä tuli kuninkaan latokartano eli maatila. Kruunu antoi Kuusiston vuon-

na 1625 läänitykseksi Bielke- ja Oxenstjerna -suvuille sekä erinäisille vuokraajille kunnes tila palautettiin kruunun haltuun vuonna 1642 ottamalla se Turun läänin maaherran palkkatilaksi. Vuosina 1685–1691 tilan tuotosta nauttivat Turun hovioikeuden presidentit, jonka jälkeen Kuusisto määritti Turun ja Porin jalkaväkirykmentin everstintaloksi.²

Ruotujakolaitos syntyi Kaarle XI:n uudistaessa jalkaväen ja ratsujoukkojen jakoa: luotiin vakinainen kansallinen armeija, joka virkatalo- ja ruotujärjestelmällä sidottiin rauhanomaiseen toimintaan asuinseuduilleen viljelemään maata. Järjestelmää vahvistettiin valtiopäivillä vuonna 1682. Virkatalot peltoineen antoivat sotilaille palkan rauhan aikana. Järjestelmällä korvattiin väenotot ja talonpoikien varustamat ratsukot. Osa virkataloista oli vanhoja autioituneita taloja, ratsukoita ja sotamiehiä varustaneita talonpoikaistaloja tai aatelistolajoja, osa vanhoja kruununtaloja.³

Ruotujakolaitos lakkautettiin vuonna 1810 Suomen jouduttua osaksi Venäjän suuriruhtinaskuntaa. Kuusiston viimeisen everstin leski jatkoi tilan vuokraajana vuoteen 1816 asti, jolloin vuokramieheksi tuli

hovioikeuden presidentti Aldolf von Willebrand ja tämän jälkeen hänen poikansa ja edelleen pojan vävy. Viimeinen vuokraaja oli Palin-suku, joka lunasti tilan itselleen vuonna 1950 ja lahjoitti päärakennuksen tontteineen Turun kaupungille vuonna 1967. Turku lahjoitti tilan edelleen Museovirastolle 1977.⁴

Museovirasto tutki ja restauroi päärakennuksen 1978–1989.⁵ Tämän jälkeen kartanorakenus toimi Kuusiston linnanraunioita, paikallista kulttuurihistoriaa ja luonnonympäristöä esittelevänä museo- ja näyttelykeskuksena aina vuoden 2012 loppuun asti, jolloin Museovirasto sulki museon. Kesästä 2013 kartanossa on toiminut kesäisin avoinna oleva taidegalleria.⁶ Kiinteistön hallinta siirtyi Museovirastolta Senaatti-kiinteistöille 2014.

Inventointi kohdistuu rakennuksen julkisivuihin ja sisätiloihin. Tehtävänä on selvittää näkyvillä olevien rakenteiden ajoitus ja muutosvaiheet.

1 Suna 2009, 8 ja 15.

2 Lounatvuori 2009, 49–50.

3 Lounatvuori 1996, 9.

4 Lounatvuori 2009, 62–72.

5 Museoviraston verkkosivut, Museovirasto restauroi.

6 Kuusiston taidekartanon verkkosivut.

Kuusiston kartano syksyllä 2016.

1.2

Tehtävän kuvaus

Kuusiston virkatalon inventointi aloitettiin Senaatti-kiinteistöjen hallintakaudella vuonna 2015 aineistokartoituksella ja Museoviraston restaurointihankkeen vetäjien haastatteluilla (ark-byroo 2015). Vuonna 2016 toteutettiin julkisivujen ja sisätilojen inventointi, jonka raportti tämä nide on.

Raportin ensimmäinen luku on johdanto, ja toinen taustoitus Kuusiston everstin virkatalon historiallisiin vaiheisiin aikaisempaan tutkimustietoon perustuen. Luvussa kolme sisätiloja on tarkasteltu huonetilojen, uunien, ovien ja listojen osalta omina kokonaisuuksinaan. Aikaisempia inventointeja, restaurointisuunnitelmia ja historiallisia valokuvia on käytetty avuksi inventoinnissa. Huonetilainventointi on suoritettu huone- ja rakennusosakohtaisesti. Inventointitaulukon yhteyteen on liitetty historiallisia valokuvia ja nykytilavalokuvia, mahdollisuuksien mukaan niitä rinnastaen. Uunit on inventoitu erillisiksi uunikohteiksi, joihin on liitetty valokuvat. Eri aikaisten vuori- ja jalkalistojen profiilit on tyypitelty ja piirretty mittakaavaan (1:1). Ovien tyypittely toteutettiin taulukkona. Ovien yhteydessä on inventoitu myös niiden vuorilistat. Ovityypit ja niiden yksityiskohtia dokumentoitiin valokuvaamalla.

Julkisivujen aikaisemmat inventoinnit hankittiin lähtötiedoiksi. Inventointi on suoritettu tekemällä havaintoja kustakin julkisivusta ja havainnot on merkitty julkisivukaavioihin. Rakennusosittain tehdyt havainnot on esitetty taulukkona, johon on tuotu tietoa myös aikaisemmista käsittelyistä.

Selvitykseen on liitetty keskeisiä piirustus- ja valokuva-aineistoja erityisesti Museoviraston arkistoista. Suuri haaste työn suorittamiselle oli, että tutkijat eivät saaneet käyttöönsä kaikkia Museoviraston hallussa olevia dokumentteja. Käytetyt lähteet käyvät ilmi lähdeluettelosta ja tekstissä on käytetty alaviitteitä.

1.3

Perustiedot

Rakennettu: 1738

Rakennuttaja: Ruotsin valtio

Osoite: Linnanraunioentie 577, 21620 Kaarina

Kiinteistötunnus: 202-422-5-10

Kaupunginosa: Kuusiston kylä

Laajuustietoja

Bruttoala yhteensä: 368,8 m²

Huoneistoala yhteensä: 336,9 m²

Tilavuus yhteensä: 1250,0 m³

Tontin koko: 47130,0 m²

Kerroksia: 1 + ullakko + kellari

Rakennusvaiheet

1738 everstin virkatalo satulakattoisena

1756 kivijalkaa ja hirsikehikkoa korotetaan, ja katto muutetaan korkeaksi lautarakenteiseksi aumakatoksi, kellariin järjestetään käynti ulkoa

1810–40 taloon rakennetaan pääkuisti ja talossa suoritetaan sisätilojen järjestelyitä

1911 Ruutuikkunat muutetaan T-ruutuisiksi, keittiöön rakennetaan kuisti ja katto muutetaan pärekatoksi

1980-luku restaurointi, jossa tavoiteltiin 1800-luvun ulkoasua

Käyttöhistoria

virkatulo, maatilan päärakennus, museo, taidegalleria

Omistus

Senaatti-kiinteistöt

Rakennussuojelu

Kuusisto kartano on suojeltu valtion omistamien rakennusten suojelusta annetulla asetuksella 480/85 merkinnällä ”rakennus suojellaan kokonaan” (VN 31.8.1994).

■ Kohde
 — Tontin raja
asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka.

Rakennushistorialliset vaiheet

1738

Rekonstruktiopiirustukset julkisivuista ja pohjapiirroksista vuosilta 1738, 1756 ja 1840 on Museovirastossa laatinut vuonna 1995 Matti Kallio Irma Lounatvuoren ohjeiden mukaan ja ne perustuvat katselmusasiakirjoihin ja vuosien 1974–88 tutkimuksiin. Kuvalähde, ellei toisin mainita, Museovirasto.

Uusi päärakennus⁷ rakennettiin pihapiirin eteläsivulle, vanha päärakennus sijaitsi pihan kaakkoissivulla.

⁸ Uuden päärakennuksen huonejako noudatti vuoden 1732 everstin virkatalolle vahvistettua mallipiirustusta. Pituutta rakennuksella oli 48 $\frac{3}{4}$ ruotsalaista kyynärää⁹, leveyttä 10 $\frac{1}{4}$ kyynärää ja korkeutta 16 hirsikertaa eli 7 kyynärää. Katto oli peitetty tuohella ja turpeella ja sitä koristi kolme savupiippua. Ikkunat olivat kaksi kyynärää korkeat ja kaksi leveät; kyynärän levyisessä lyijypuiteikkunassa ruutuja kussakin oli 15: kolme vierettäin ja viisi päällekkäin. Pitkät hirsinurkat oli laudoitettu ja seinät punamullattu. Rakennuksen sijoittelu suhteessa maastonmuotoon aiheutti jo alkuvuosina rakenteellisia ongelmia: ylärinteestä valuva vesi sortii perustuksia ja piti ylärinteenpuoleiset seinät kosteudelle alttiina. Tämä todettiin jo vuonna 1750 tehdyssä katselmuksessa.

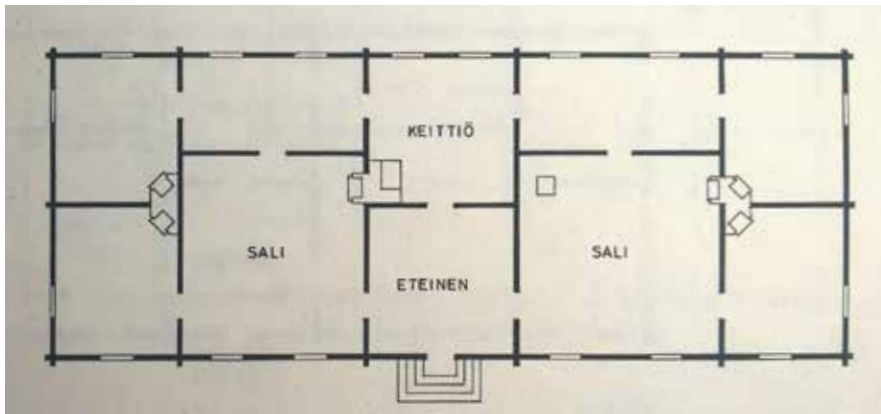
Tämän vaiheen huonejako todennettiin paikansapitäväksi 1970–80-lukujen rakenneavauksissa: merkkejä puretuista muureista ja siirretyistä seinistä löytyi paljastetuista hirsiseinistä juuri sieltä mistä niitä oletettiin löytyvän. Vaiheen merkitys on oleellinen, sillä tässä on määritelty Kuusiston päämitat, sijainti tontilla ja suhde ilmansuuntiin sekä pääasiallinen rakennusmateriaali. Ensimmäisestä rakennusvaiheesta on jäljellä perustusten alimmat osat, kellarihuone, hirsirunko ja mahdollisesti yksi ovi: rokokoo-tyylisillä saranalevyillä varustettu, neljän pintapeilin kehysovi o3, joka on toteutettu vuoden 1730 mallipiirustusten mukaan keittiön (H13) ja eteisen välillä (H2).

⁷ Irma Lounatvuoren muistio 1987. MVA ja MVRHO.

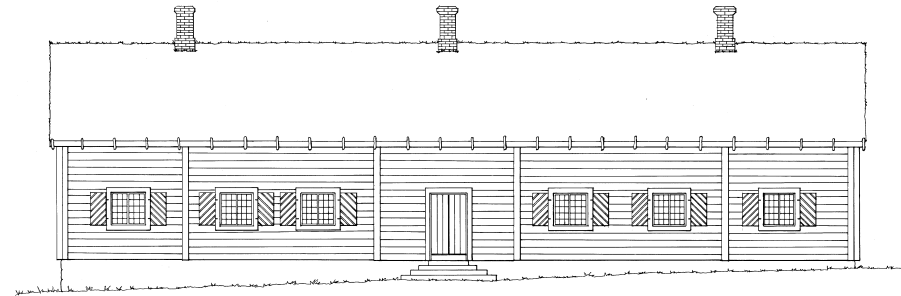
⁸ Nykyisen pihavaraston kellarirakenteet ovat mahdollisesti vanhan päärakennuksen jäänteitä.

⁹ Ruotsalainen kyynärä on 59,34 cm.

Rakennushistoriallinen vaihekaavio 1738, everstin virkatalo

Pohjapiirros 1738, MVRHO.

Pääjulkisivu 1738, MVRHO.

- Alkuperäisestä everstin virkatalosta on jäljellä hirsirunko, poikittaiset väliseinät ja päätyjen huonejako sekä kivijalan alimmat kerrokset.
- Salin lattiassa ollut luukku kellariin viittaa siihen, että kellarihuoneet on rakennettu jo 1738
- Uunit ovat uloslämpiväät.
- Rakennustutkimushavainnoista tärkeimmät kirjattu: 25.9.–28.9.1978, PK&IL, MV kulttuuriympäristöraportit sekä huonekortit. MVA ja MVRHO.

- Satulakatto oli tuohta, turvetta ja päällimmäisinä malkokerros, jota ei ole esitetty.
- Ikkuna-aukot olivat kaksi kyynärää leveät ja korkeat. Kussakin kyynärän levyisessä kehysessä oli lyijystä tehty välipuitteet ja 15 ruutua. Lasien suojana oli Ikkunaluukut.
- Rakennuksessa oli maalaamaton hirsipinta.
- Sisäänkäynti oli pariovien kautta ulkoa suoraan eteiseen.
- Kivijalka oli matalahko.
- Kulku kellariin oli ainoastaan salin lattian kautta luukusta.

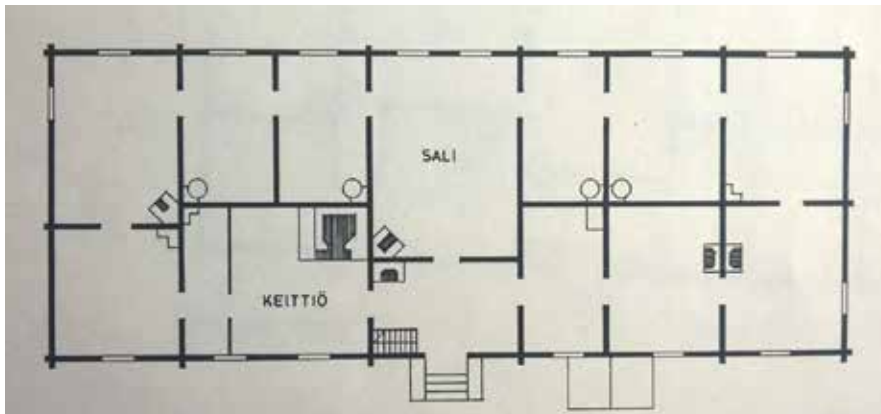
1756

Päärakennuksen kunto oli heikko ja sitä harkittiin uudelleenrakennettavaksi ja sijoitettavaksi uuteen paikkaan. Vuonna 1755 oli annettu uudet mallipiirustukset, jotka tähtäsivät metsien säästöön: rakennukset piti rakentaa kivirakenteisina. Olemassa oleva hirsirakennus päätettiin kuitenkin käyttää uudelleen. Kivijalkaa korotettiin, kaksi alinta ja ylintä hirsikertaa vaihdettiin uusiin ja runkoa korotettiin samalla kertaa yhdellä kyynärällä. Kaikki uunit rakennettiin uudelleen ja niiden määrää lisättiin. Piippuja oli nyt neljä. Vesikatto muutettiin harjakatosta aumakatoksi ja samalla sitä korotettiin ja jyrkennettiin. Turvekate muutettiin kaksijakoiseksi ja kaksinkertaiseksi lautakatteeksi. Huonejakoa uudistettiin salien ja keittiön osalta. Harjansuuntaiset väliseinät päätykamareita lukuun ottamatta vaihtoivat paikkaa. Poikittaiset, runkoa pituussuunnassa jakavat seinät pysyivät myös paikoillaan. Ikkunoita korotettiin kyynärällä. Salin ja muutaman muun huoneen alakatossa vielä nykyisin näkyvät nelikulmaiset pultinpäät liittyvät tähän muutosvaiheeseen: ne ovat alhaaltapäin kiinnitetyn lautakaton poikittaisia tukirakenteita. Muutaman vuoden kuluttua rakennus oli kauttaaltaan lautaverhoiltu ja punamullattu niin seinien kuin lautakaton osalta.

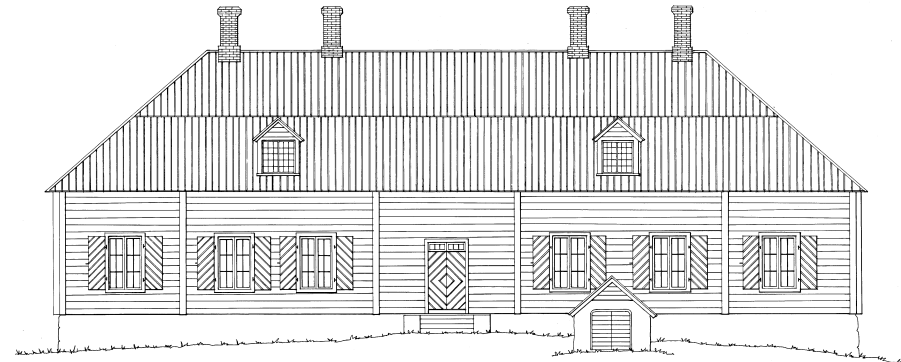
Tämän muutosvaiheen tärkeimmät piirteet ovat rakennuksen huomattavasti korkeampi harjakorkeus ja uusi kattomuoto, ikkuna-aukkojen suurenus ja kellariin kulun järjestämisen ulkokautta.

Muodistus- ja korotusvaiheesta on edelleen jäljellä huonejako, vesikaton runkorakenteet, lisätyt hirret ja huonejärjestelyiden muutoksista aiheutuneet näkyvät merkit alakatoissa sekä kellarin eteiskäytävä. Sisustuksessa näkyviä piirteitä ovat mahdollisesti ovi 017, joka on keittiön (H13) ja keittiökamarin (H12) väliin nykyisellään sijoitettu kolmipeilinen puoliranskalainen kehyksellinen barokkiovi, jossa on rokokootyylliset saranalevyt. Eteisen korkea ja paksu jalkalista lienee myös tästä rakennusvaiheesta.

Rakennushistoriallinen vaihekaavio 1756, everstin virkatalo

Pohjapiirros 1756, MVRHO.

Pääjulkisivu 1756, MVRHO.

- Muuttaminen ajanmukaiseksi tehtiin uusien mallipiirustusten mukaan.
- Kivijalkaa korotettiin, kaksi alinta ja ylintä hirsikertaa vaihdettiin ja runkoa korotettiin kyynärän verran eli noin 60 senttimetriä.
- Kaikki uunit ja hormit uusittiin ja huonejärjestystä muutettiin rungon keskiosassa. Keittiöstä erotettiin ruokahuone ja kulku kellariin eteisholveineen avattiin ulkokautta.
- Kulku ullakolle on mahdollisesti ollut jollain toisella järjestelyllä kuin piirroksen mukainen: havainnot nykytilasta ullakolla eivät puolla esitystä.

- Katto on aumattu, kaksikertainen lautakatto ja se on korotettu rakentamalla koko kattokonstruktio täysin uusiksi. Lautakate punamullattiin.
- Ullakolle valoa tuomaan rakennettiin harjalliset kattolyhdyt eli kottaraiset.
- Ikkuna-aukot olivat kaksi kyynärää leveät ja kolme korkeat, Puupuitteisiin, 12-ruutuisiin parillisiin kehyksiin lasit oli kiinnitetty kittaamalla. Lasien suojana oli Ikkunaluukut.
- Talo oli edelleen hirsipinnalla ja punamullattu. Sisäänkäynti oli ulkoa suoraan eteiseen.
- Hirsien päät suojattu pystylaudoin heti, pystyyn asennettu lautaverhoilu toteutettiin vasta 1759 hirsikertojen laskeuduttua, verhoilu punamullattiin.
- Kivijalka on korotettu nykyiseen korkoon, hirsikertoja oli vaihdettu ja korotettu.

1840

Pieniä muutoksia oli tehty jo vuoteen 1779 mennessä: salin viereiset kamarit oli yhdistetty förmaakiksi eli suureksi saliksi ja vihreät kaakeliuunit korvattu tiiliuunilla. Vuonna 1797 katselmuksessa todettiin, että kulmahuoneeseen rakennetun garderobin (vaatehuoneen) ja salin viereinen eteiskamari oli jaettu kahtia samalla (eteiskamari ja cancelli) kun uusia oviaukkoja oli avattu. Samassa yhteydessä todettiin suuri peruskorjaustarve. Vesikattolaudoitus, ulkovuoraus, välikatot ja lattiat sekä piiput olivat uusimisen tarpeessa – myös hirsii vaihdettaisiin. Näin on myös tehty seuraavien vuosikymmenien aikana. Eversti Palmfeltin aikana (1796–1810) lisättiin todennäköisesti myös pääkuisti ja ulko-ovi siirrettiin nykyiselle paikalleen. Ikkunat vaihdettiin kuusiruutuisiksi. Sisäovien tyypeistä empire-ovet on tunnistettu tässä vaiheessa lisätyiksi samoin kuin kolmella uralla rihlatut vuorilaudat¹⁰, joita tarkemmassa tarkastelussa on useaa eri leveyttä.¹¹

Kustavilaisen ajan ja sitä seuranneena empire-muodin aikana tehdyt muutokset ja lisäykset ovat merkittävä osa Kuusiston sisustusta. Tuona aikana kevyillä väliseinillä jaetut eteiskamari ja keltainen vierashuone on palautettu jo ennen vuotta 1927 aiempaan tilamuotoon, joten näiden palauttaminen ei lie ne perusteltua mutta vaiheen jättämistä oviaukoista on jäljellä edelleen eteiskamarin ja työhuoneen ovet lukuun ottamatta työhuoneesta garderobiin johtanut-

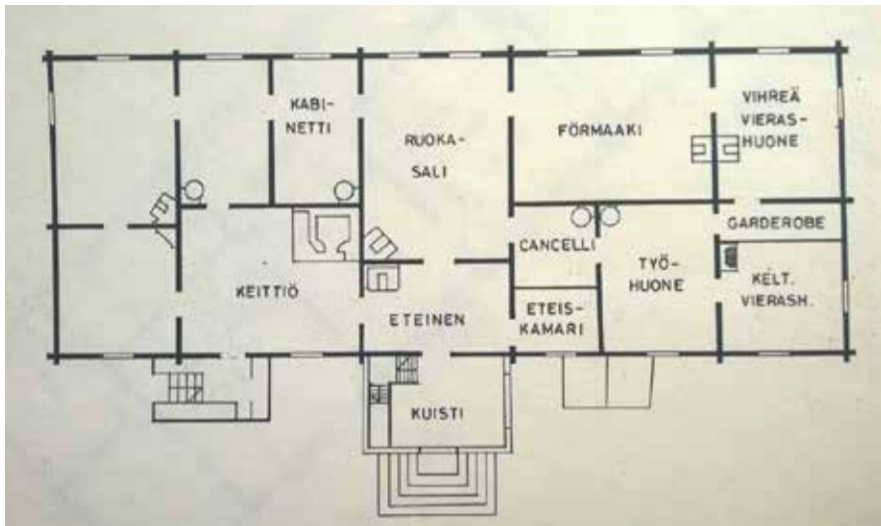
ta aukkoa. Vihreän ja keltaisen vierashuoneen välinen ovi on palautunut käyttöön ja alkuperäiselle sijailleen viimeistään vuonna 1911, jolloin talon ikkunat vaihdettiin T-ruutuisiin ja etelänpuoleiseen huoneriviin ruokasalista kohti länsipäätyä ja ruokasaliin lisättiin uusrenessanssia edustavat viisipeiliset puoliranskalaiset kehysovet

1780-luvulta alkaen ja sitä ennenkin tehtyjä muutoksia ja lisäyksiä on nähtävissä edelleen: förmaaki sekä uusklassismia edustavat ovet 05 ja 07, joista ensin mainittu johtaa eteisestä (H2) pieneen eteiskamariin (H3) ja seuraava eteiskamarista työhuoneeseen (H4). Kustavilaisia ovia on useampi ja niitä on kahta tyyppiä, joista 08, 010, 011 ja 012 ovat keskenään samantlaisia ja 06 eteiskamarin ja ruokasalin (H8) välillä on täysin uniikki nurkista koverrettuine peileineen.

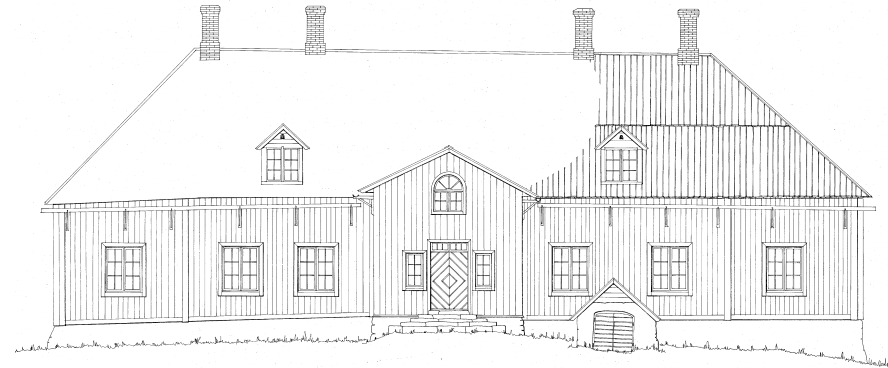
¹⁰ Lounatvuori mainitsee tyypiksi F5. Irma Lounatvuoren muistio 1987. MVRHO.

¹¹ ark-byroo, inventointi 2016. Havaittiin neljää eri leveyttä A, E, P ja Q, joista malli E on uudistuotantoa.

Rakennushistoriallinen vaihekaavio 1840, residenssi

Pohjapiirros 1840, MVRHO.

Pääjulkisivu 1840, MVRHO.

- Tämän pohjapiirroksen konstruoinnissa Museovirastolla oli käytössään aiemmin mainittujen lähteiden lisäksi 1840-luvun palovakuutusasiakirjat.
- Keittiössä oleva ruokavarasto on jätetty esittämättä ja keittiön kuisti rakennettiin 1800-luvun puolen välin jälkeen rakenteiden perusteella.
- Pääkuisti päällyshuoneineen rakennettiin 1800-luvun alkupuolella.
- Föрмааki eli juhlasali oli muodostettu vuoteen 1779 mennessä.
- Garderobe (vaatehuone), cancelli (kanslia/arkistohuone) ja eteiskamari olivat 1790-luvulta. Nämä huoneet olivat kevyillä väliseinillä toteutettuja.
- Kaikki uunit uusittiin 1810–40-luvun välisenä aikana Fortuna-tehtaan uuneilla, samoin sisäpintoja (alakatot, lattiat, seinäpinnoitukset) korjattiin ja uusittiin.

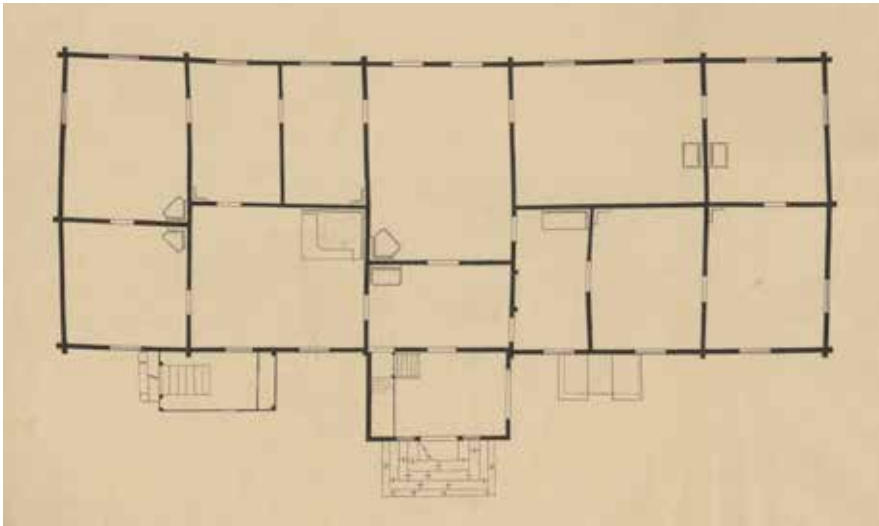
- Julkisivun näkyvin muutos oli kaksikerroksisen eteiskuistin rakentaminen 1800-luvun alussa.
- Ikkunaluukut purettiin ja ikkunoiden puitejakoa yksinkertaistettiin vuoteen 1850 mennessä kuusiruutuisiksi.
- Julkisivuverhoilu ja vesikatto on uusittu.

1927

Vuoteen 1840 mennessä sisätiloissa oli palovakuutusasiakirjojen perusteella tehty muutoksia, joista näkyvimvät ja edelleen havaittavat ovat Fortuna-tehtaan valmistamat sinisellä roiskelasituksella koristellut, keskenään lähes samanlaiset kaakeliuunit, joista suureen saliin eli föрмааkiin (H7) sijoitettu on varustettu delfiini-kruunulla. Kruunujen koristeiden perusteella myös lasittamattomat kaakeliuunit ovat Fortunan tuotantoa. Samassa palovakuutusasiakirjassa on todettu keittiössä olevan edelleen ruokahuoneen ja talossa olleen eteisen, tambuurin ja salin lisäksi kahdeksan kamaria. Ikkunat olivat kaksinkertaiset neljää 12-ruutuista, pienempää ikkunaa lukuun ottamatta. Tarkempaa tietoa 1800-luvun kuluessa tehdyistä korjauksista ei ole; taloon vaihdettiin T-ikkunat vuonna 1911 samalla kun osa sisäovista vaihdettiin. uusrenessanssityylisiksi.¹²

12 Vuonna 1927 laaditussa mittauspiirroksessa keittiön ikkuna on saman kokoinen kuin kaikki muut eikä kolmijakoinen kuten 1940-luvulla otetuissa valokuviissa. Piirustuksen laativat arkkitehtiylioppilaat Torsten Strömberg ja Eero Waskinen 1926–27.

Rakennushistoriallinen vaihekaavio 1927, maatalan päärakennus

Pohjapiirros 1927, T. Strömberg ja E. Waskinen. TKK/Aalto.

Pääjulkisivu, vuosi 1974. L. Laaksonen MVRHO.

- Teknillisen Korkeakoulun arkkitehtiylioppilaat dokumentoivat virkatalon pohjaratkaisun esittäen myös huoneiden vinoudet vuonna 1927.
- Keittiön ikkuna on poikkeuksellisesti esitetty samanlaisena kuin muut, vaikka tietävästi keittiössä on ollut vuodesta 1911 lähtien leveä, kolmijakoinen T-ikkuna.
- Kaikki pyöreät uunit on piirustuksessa jätetty esittämättä, mutta palomuurit on esitetty.
- Huonejärjestys oli palautettu lähelle vuoden 1756 tilannetta.
- Sisätiloissa on tehty uudistuksia, mistä ovat osoituksena joukko sisäovia, peltikuorin pönttöuuni, sekä ovenpielien ja keittiön panelointi.

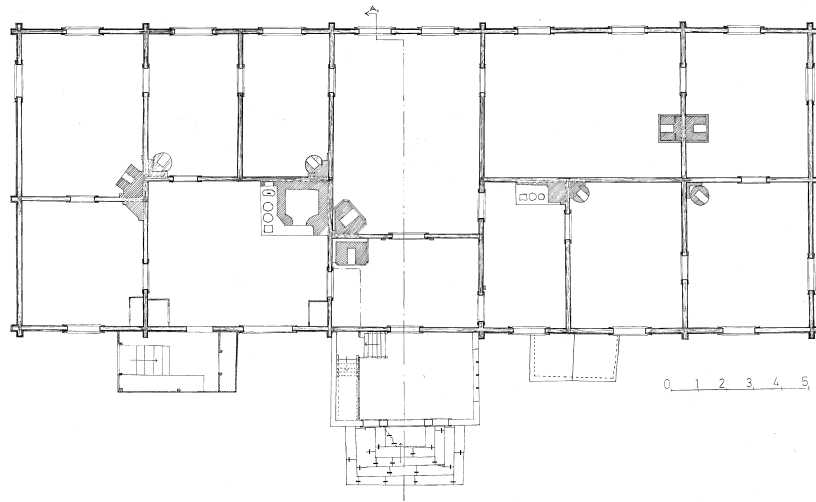
- Lautakatto peitettiin pärekatolla 1900-luvun alkupuolella.
- Kuusiruutuiset ikkunat korvattiin kolmijakoisilla T-ikkunoilla vuonna 1911 ja keittiön ikkunaksi tuli leveämpi versio T-ruutuisesta kapeasta ikkunasta.

1977

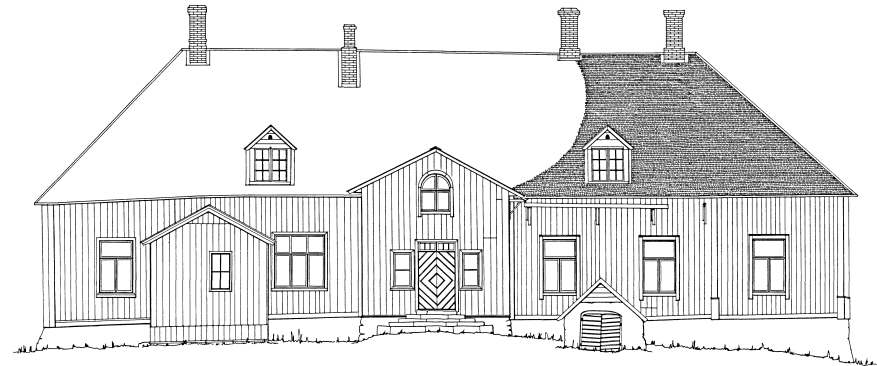
Kuusiston kartano vuodelta 1968. P.O. Welin. MVA.

Rakennushistoriallinen vaihekaavio 1977

Mittauspiirros 1977, MVRHO.

- Vuosina 1966–67 laadittu kaaviomainen mittauspiirustus ilman vinouksia, kiinteät komerot esitetty. Piirroksen on laatinut Reino Peltonen.

Pääjulkisivu 1982, MVRHO.

- Panu Kailan laatima mittauspiirros sen hetkisestä julkisivusta vuodelta 1982.
- Julkisivujen jäsentely ei ole muuttunut edeltävien vuosikymmenien tilasta.

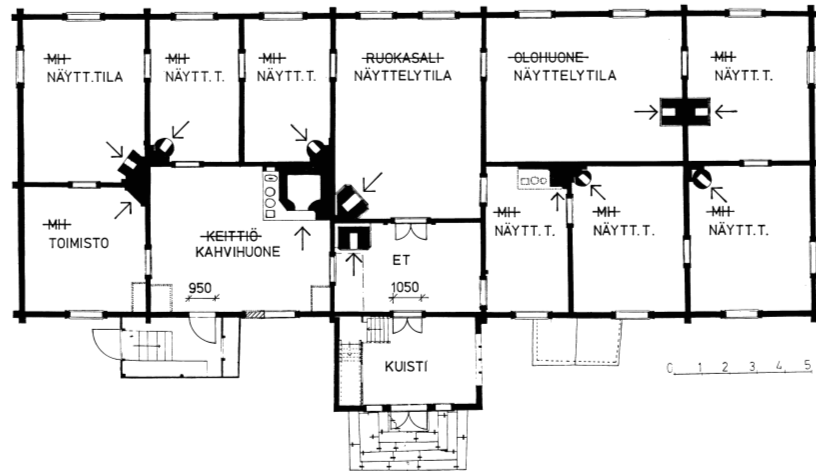
1978–1985

Restauroinnissa tavoiteltiin 1800-luvun alun asua ja tämän takia tehtiin ulkojulkisivuun muutama erittäin näkyvä muutos: ikkunat vaihdettiin kuusiruutuisiin 1700–1800-luvun vaihteen puitettyliä imitoiviin rekonstruktioihin, huovalla peitetty pärekatto korvattiin kaksinkertaisella lautakatolla ja kaikki piiput palautettiin harjalle.

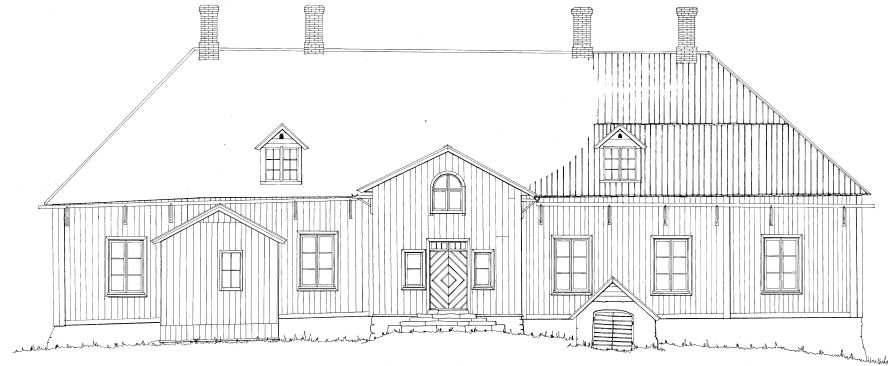
Julkisivun laudoitusta jouduttiin uusimaan aiottuja paikkauksia enemmän työmaalla sattuneiden kommellusten takia. Myös ikkunoiden vuorilaudat uudistettiin vastaamaan ikkunoiden tyyliä ja vesilistoja uudistettiin. Fragmentaarisenä säilyneelle puiselle vesikourulle haettiin mallia samanaikaisesti restauroinnissa olleesta Mäntsälän Alikartanosta.

Sisätiloissa huonejako säilytettiin sellaisena kuin se saantohetkellä oli ollut, mutta rakenteita avattiin tutkimustarkoituksessa runsaasti. Rakennuksen sisätilojen tutkimustöiden yhteydessä 1980-luvulla vuosikymmenten rakennuskerrokset, pääasiassa seinä- ja kattopinnoitteita, riisuttiin pois ja talletettiin Museoviraston tiloihin sekä rakennuksen ullakolle. Nykyisin nähtävillä olevassa kokonaisuudessa on pyritty esittämään 1800-luvun alun väritys mutta detaljitasolla, kuten ovien, jalkalistojen ja kattolistojen sekä peittolistojen tasolla väriytyksiä ei ole nyansoitu. Käytetyistä maalityypeistä ei löytynyt tietoa.

Rekonstruktio 1978–1985

Tilasuunnitelma 1978, MVRHO.

Pääjulkisivurekonstruktio 1978, MVRHO.

- Vuonna 1978 laadittiin tilasuunnitelma näyttelytoimintaa varten.
- Siinä ei esitetä kiinteitä komeroita ja kamarin hellaa purettavaksi kuten on tehty, mutta suunnitelma sisältää julkisivujen ikkunakoon yhtenäistämisen, mikä myös toteutettiin.
- Eteisestä kuistiin vievän oven muutosta kaksilehtiseksi ei ole toteutettu vaan vanha, 1800-luvulta peräisin oleva ovi on jätetty käyttöön.
- Sisätilojen värit (seinien, ei muiden rakennusosien) inventointihetkellä kesällä 2016 vastaa kutakuinkin Marja Ivarsin 18.7.1988 laatimassa matkakertomuksessa selostettua väritystä. Varsinaisia värisuunnitelmia ja malleja ei ole arkistotutkimuksessa löydetty, vaikka muistioissa, työmaapöytäkirjoissa ja muissa dokumenteissa näihin on viitattu. Käytettyjen maalien koostumus ei silmämääräisessä tarkastelussa vastaa Panu Kailan alkuperäistä suunnitelmaa. Marja Ivarsin matkakertomus 18.7.1988: MVRHO; Panu Kailan laatima dokumentti 1.4.1986, joka on Dahlströmin vuonna 1987 tekemän konservointi - väritutkimus -asiakirjan liitteenä. MV_rekisteriportaali.

- Vuonna 1978 laadittu rekonstruktiosuunnitelma Kuusiston julkisivun palauttamiseksi noin vuoden 1815 asuun, jossa vesikatto noudattaa 1756 ratkaisua. 1800-luvun lopun keittiökuisti on kuitenkin jätetty paikoilleen. Suunnitelma on toteutettu.
- Ikkunat on toteutettu kuusiruutuisina 1800-luvun yksinkertaistettua ikkunajakoa tavoitellen ja keittiön ikkuna on kavennettu samaan leveyteen muiden kanssa.
- Pärekatto on purettu ja korvattu kreosoottikyllästetyllä lautakatolla ja kattorakenteita on tuettu sisäpuolella lisäämällä uusia kattotuoleja alkuperäisten väliin.
- Julkisivulaudoitusta on monessa kohdin paikattu ja osittain se on rakennettu kokonaan uusiksi.
- Sortuneita kivimuureja on korjattu ja lopulta slammattu, raporttien perusteella liian kovalla sementtipitoisella laastilla.
- Keittiön piippu siirretty harjalle symmetrian vuoksi.

Julkisivujen inventointi

3.1

Lähtötietoja

Irma Lounatvuori on inventoinut rakennuksen kokonaisuudessaan vuonna 1966 ja Panu Kaila on laatinut vuonna 1982 sen hetkisestä tilanteesta mittauspiirroksen pohjoisjulkisivusta 1:50. Muista julkisivuista vuonna 1978 laaditut mittauspiirrokset¹³ eivät sisällä laudoituksen yksityiskohtia.

Rakennuksessa on tehty rakennushistoriallisia tutkimuksia syyskuussa 1978¹⁴ ja näistä tutkimuksista on laadittu raportteja, joissa mainitaan dokumentointipiirroksia. Joitain havaintoja on kirjattu 1980-luvulla tehtyihin huoneinventointeihin, mutta nämä koskevat lähinnä ikkuna-aukkojen tietoja.

Vuonna 1966 Lounatvuoren tekemässä inventoinnissa eteläjulkisivulaudoituksen alla mainitaan olevan pahvi, mikä viittaa julkisivuverhoilun olleen 1900-luvun puolelta. Rakennuksen ikkunat on vaihdettu vuonna 1911 T-ruutuisiksi,¹⁵ joten ainakin etelänpuoleinen julkisivu on mahdollisesti tästä yhteydestä. 1970-luvun tutkimuksissa eteläjulkisivu tuli kokonai-

suudessaan puretuksi ja uusituksi.¹⁶ Muita julkisivuja on paikkailtu, viimeksi länsijulkisivua vuonna 2009.¹⁷

Inventoinnissa kesällä 2016 rakennuksen julkisivujen eri aikaiset osat ja materiaalit tunnistettiin ja merkittiin käytössä olleisiin mittauspiirustuksiin.¹⁸ Havaitut muutokset on myös selostettu. Esitetystapana on tekstilisäyksen toteutetut julkisivukaaviot.

Kukin rakennusosa (sokkeli, seinät, katto, kuistit, ovet, ikkunat, portaat) inventoitiin erikseen kiinnittämien huomiota säilyneisyyden arviointiin. Mahdollisuuksien mukaan käytiin läpi myös maalaus käsittely aistinvaraisesti, sillä työselityksiä ei ollut käytettävissä ja värisävyt määriteltiin NCS-mittauksella.

Esitykseen on liitetty mittaus- ja suunnitteludokumentteja ikkunoista ja vesikatosta. Julkisivujen dokumentointivalokuvaus toteutettiin osittain inventoinnin yhteydessä ja pääasiallisesti syksyllä.

Rakenteista ja rakennusosista on hajanaisia tietoja. Rakennusselostuksia ja materiaalidokumentteja on

sovittu useissa työmaakokouksissa toimitettavaksi, mutta arkistomateriaalissa niitä ei ole löytynyt toistaiseksi. Poikkeuksia luonnollisesti on, esimerkiksi uuden vesikaton, kaksinkertaisen lautakaton, rakenneratkaisusta ja pintakäsittelyistä on useita erilaisia mainintoja työmaakokouksissa ja matkaraporteissa, piirustuksia löytyy muutama eri variaatio. Katon rekonstruktion peruserätyksen laati Panu Kaila ja tämän jälkeen pohdittiin erilaisia pintakäsittelyvaihtoehtoja.

Toinen havainto on vuonna 1978 laadittujen huonekorttien yhteydessä pidetyn muistion merkinnöissä mainitut rakenneavaukset ja purkuhavainnot sekä näiden dokumentointi, itse dokumentointeja ei ole ollut tutkittavaksi saadussa materiaalissa.¹⁹ Kolmas havainto on 8.11.1983 Irma Lounatvuoren ja Panu Kailan laatima muistio Kuusiston kartanon sisätilojen muutoksista.²⁰ Neljäs maininnan arvoinen asia on pääkuistin konservointiraportti, jossa kerrotaan käytetyt aineet ja menetelmät.²¹

13 Piirustukset laatineet P. Savolainen ja R. Pelttonen joulukuussa 1978. MV.

14 Tutkimusraportit ajalta 25.–28.9.1978 ja 12.–13.10.1978, laatijana Panu Kaila. MV.

15 Rekisteriportaali 28.7.1966 Kaarina Kuusiston everstin virkatalo, inventointikertomus Irma Lounatvuori. MV.

16 Panu Kailan laatima tutkimuskertomus 27.9.1978, Panu Kailan laatimat tarkastuskertomukset 20.11.1980 ja 6.4.1983. MV.

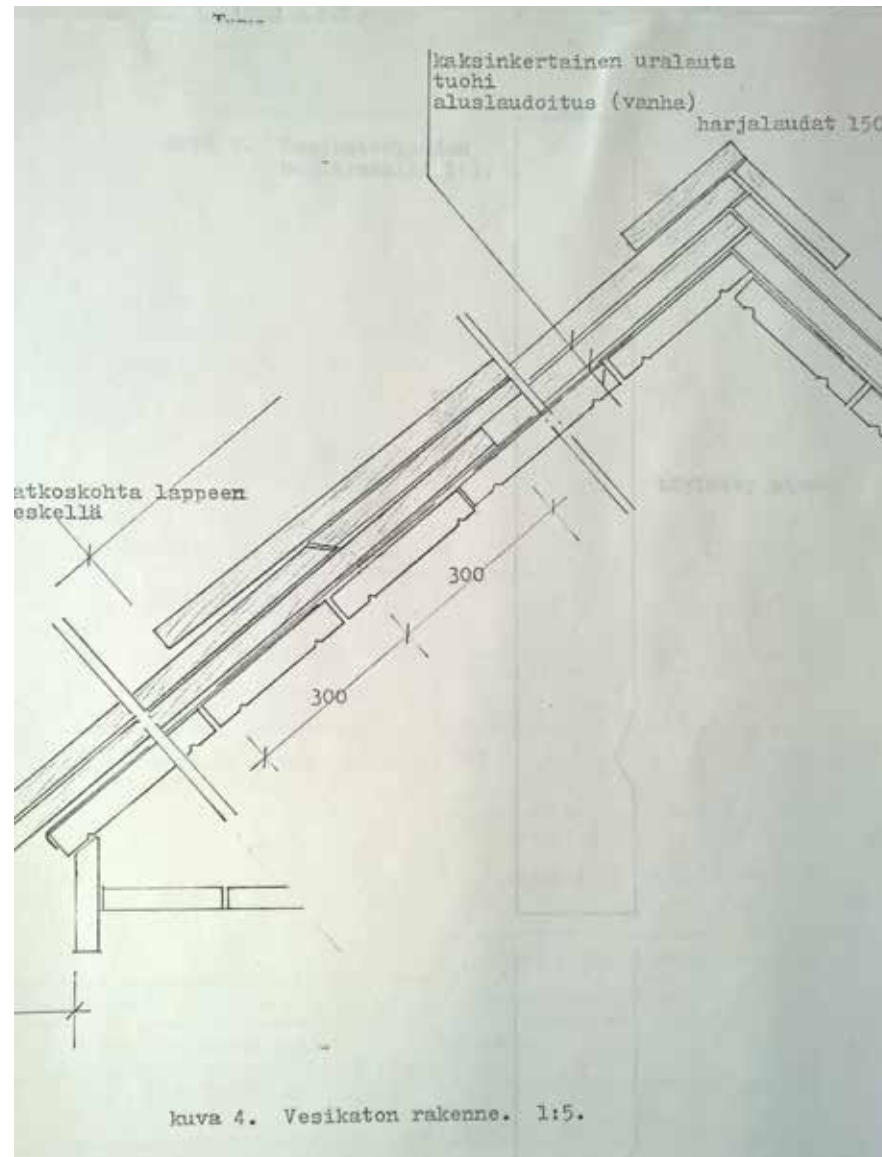
17 MVRHO 83/2009.

18 Piirustukset laatineet P. Savolainen ja R. Pelttonen joulukuussa 1978 sekä Panu Kailan 1982 laatima ajantasapiirustus pääjulkisivusta. MV.

19 Kulttuuriympäristön tutkimusraportit. Rakennustutkimus 25.9.1978 Panu Kaila ja Irma Lounatvuori. MV.

20 Kuusiston kartano 1979–2009. 8.11.1983 Lounatvuori ja Kaila. MVRHO

21 MV rekisteriportaali. Harri Dahlström 1987. Kuusiston kartano: Raportti toiminnastani.

Panu Kailan periaatesuunnitelma lautakatosta. Kunnan mukaan järjestetyt asiakirjat. MVRHO.

3.2

Muutoskaaviot

Julkisivukaavioiden laatimistapa

Muutoskaavioissa on esitetty Museovirastossa vuonna 1995 laadittuja pohja- ja pääjulkisivutulkintoja, jotka perustuvat rakennuksen restauroinnin yhteydessä tehtyihin rakennekerrosavauksiin ja katselmusasiakirjoihin kirjattuihin seikkoihin. Katselmusasiakirjojen lisäksi on myöhemmissä vaiheissa ollut käytössä myös palovakuutusasiakirjoja ja 1900-luvun osalta myös haastatteluaineistoa. Rakennusta ovat raporttien perusteella ensisijaisesti tutkineet Panu Kaila ja Irma Lounatvuori, joka on myös perehtynyt aiemmin rakennuksen katselmusasiakirjoja tutkineen ja niistä muistiinpanoja tehneen Turun kaupunginmuseon tutkijan Irja Sahlbergin koostamiin aineistoihin. Kustakin julkisivusta on esitetty pohjapiirros ja julkisivukuvat, joiden yhteyteen on kirjattu merkittävimmät muutokset. Koko rakennusta koskevat havainnot on esitetty seuraavassa kappaleessa.

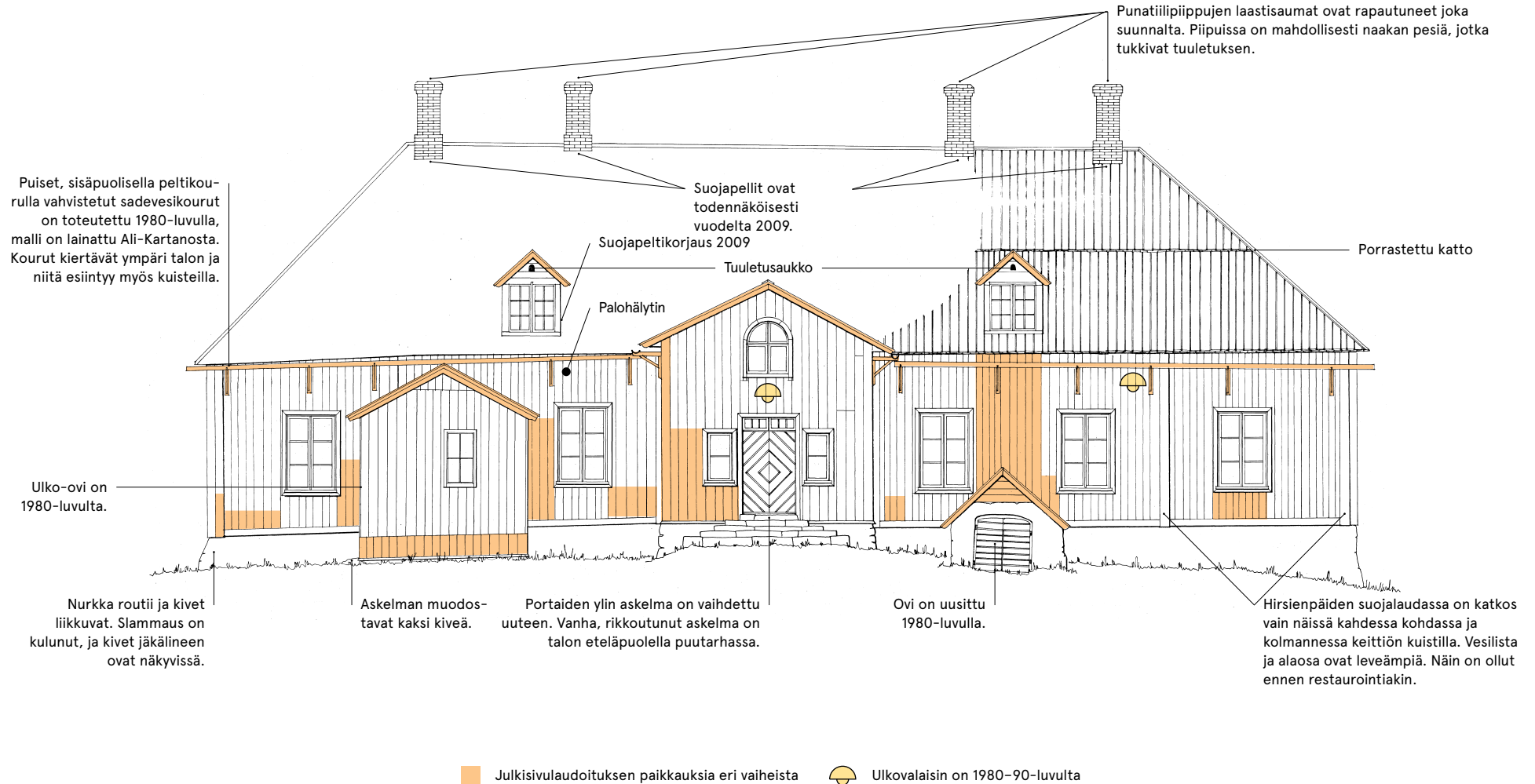
Koko rakennusta koskevat havainnot

Koko rakennuksessa on kaksinkertainen, kaksiuurainen lautakatto, joka on käsitelty kreosoottikyllästyillä puulla 1980-luvulla. Laudoissa on havaittavissa haalistumista, halkeamia ja jäkäläkasvustoja. Laudan alla on tuohikerros. Länsisivustalla on voimakasta haristumista ja vääntyilyä.

Kaikki pääkerroksen kuusiruutuiset ikkunat ovat uudistuotantoa, mallia A, jonka on piirtänyt Panu Kaila 27.3.1982. Alapuitteet ovat heikohkossa kunnossa, maali hilseilee ja kulmaraudat ovat ruosteessa. Vuorilaudat ovat uudistuotantoa. Niissä on kolmiurainen rihlaus. Niiden maali hilseilee. Ikkunoissa ei ole yläpuolista vesilistaa ja vuorilauta kiertää kehänä, alapuolisia korvakkeita ei ole. Julkisivulaudoitus on punamullattu, dokumenttien mukaan väri on saatu sekoittamalla italianpunaista ja falurödiä keskenään. Värimittaustulos on S6030-Y80R ja S5030-Y80R. Havainnot kustakin julkisivusta on kirjattu kaavioihin.

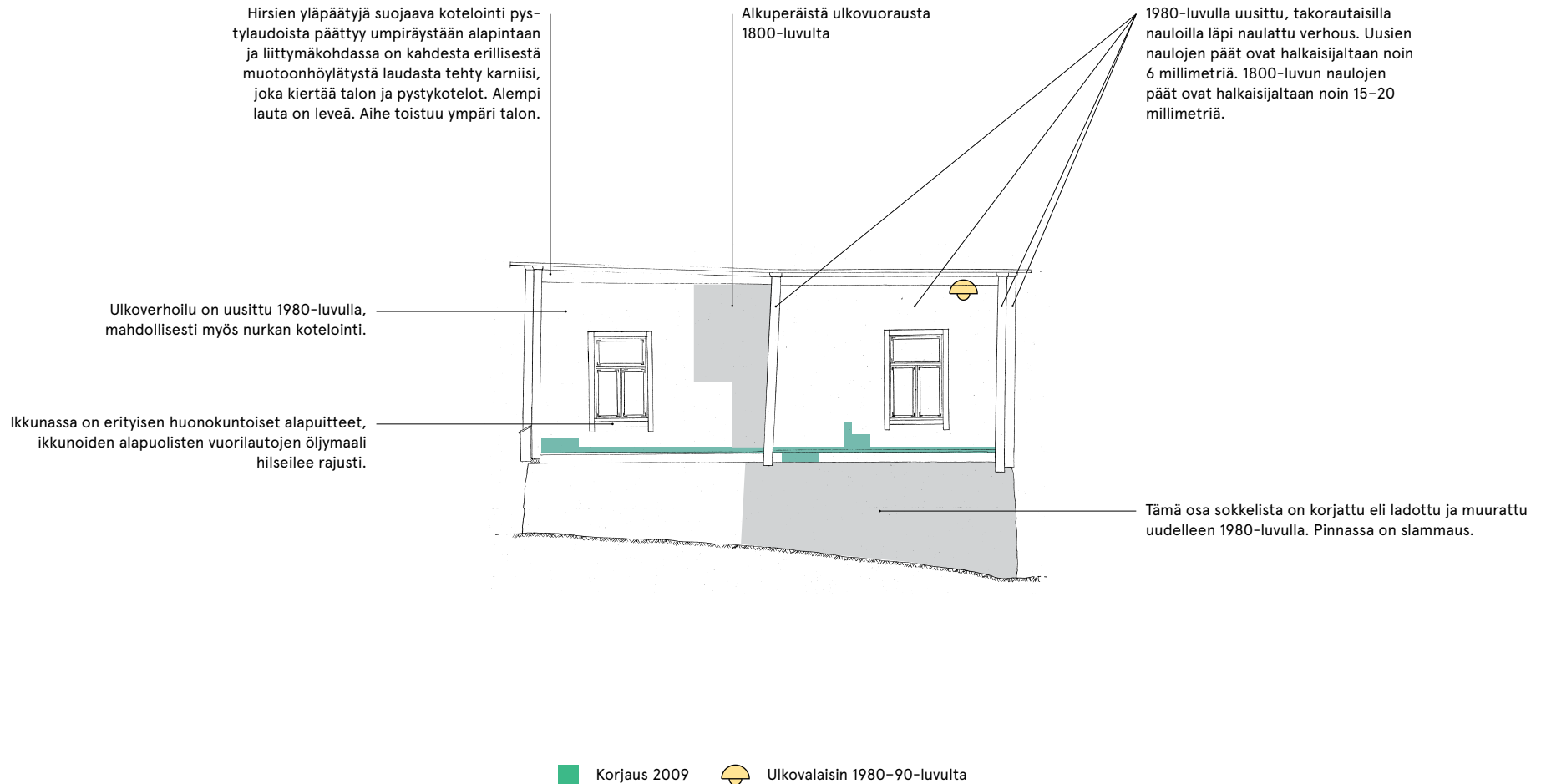
Sokkelina on luonnonkivimuuri, joka on muurattu kalkkihiekkalaastilla. Restauroinnin yhteydessä sormat on korjattu ja laastina käytetty kalkki-sementtilaastia, jolla on myös tehty slammaus. Slammaus on edelleen pääosin peittävä kaikkialla. On mahdollista, että kartanon sokkelin kivet ovat peräisin piispanlinnasta, sillä linnanraunioita käytettiin yleisesti materiaalilähteenä.

Julkisivu luoteeseen

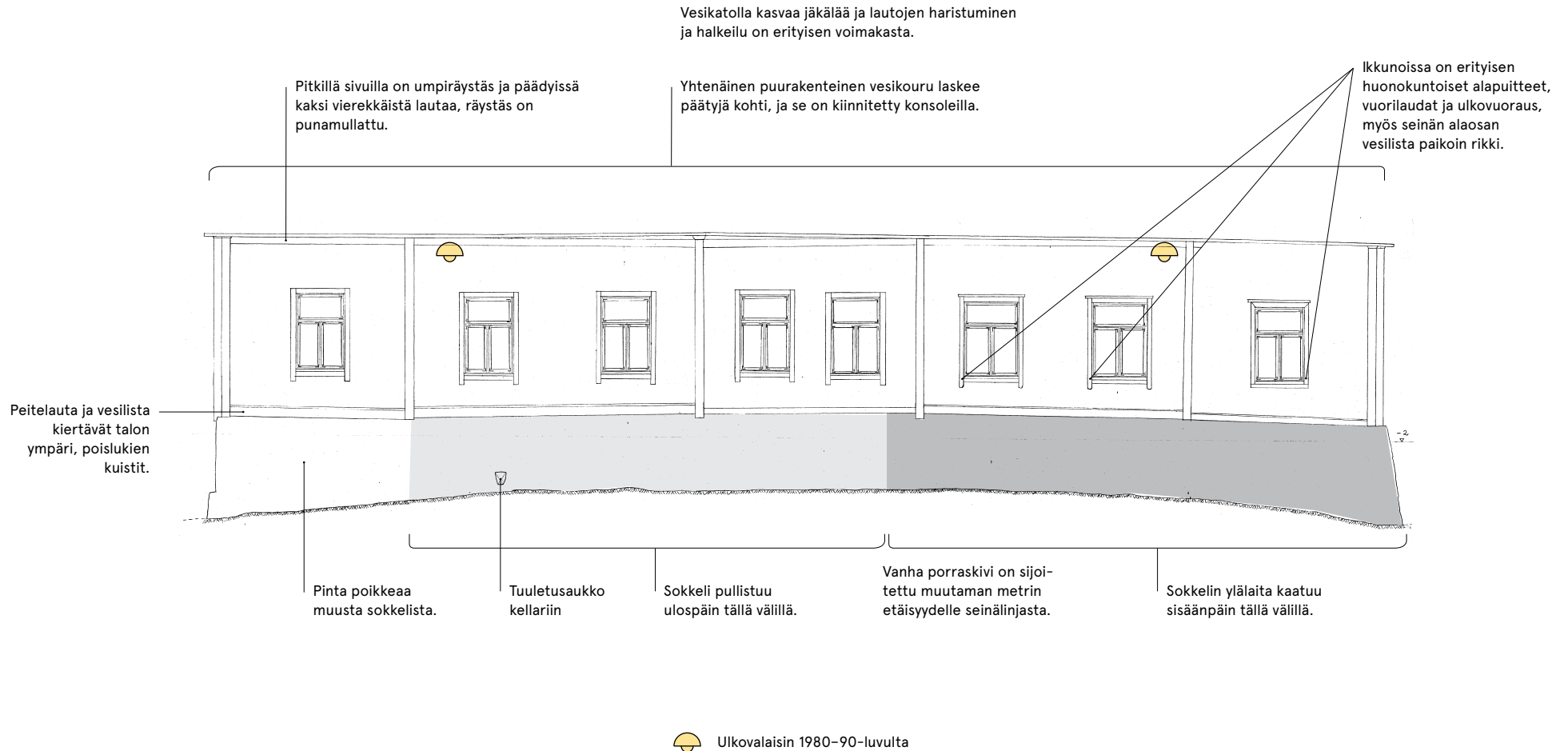
Pohjakuvana on käytetty Panu Kailan laatima korjaussuunnitelma vuodelta 1982. MVRHO.

Julkisivu lounaaseen

Pohjakuvana on käytetty mittauspiirrosta vuodelta 1978, laatijat P. Savolainen ja R. Pelttonen. MVRHO.

Julkisivu kaakkoon

Eteläjulkisivulla on pysty julkisivulautoitus kokonaan uudistettu ja toteutettu vanhan mallin mukaan puoliponttina. Lautojen alapäävät ovat halkeilleet ja laudoitusta leimaa yleinen haristuminen lukuunottamatta räystäään varjoon jäävää osuutta. Sokkelissa on eteläjulkisivulla hiushalkeamia ja selvästi havaittavissa olevia punamultavärjäymiä.

Pohjakuvana on käytetty mittauspiirrosta vuodelta 1978, laatijat P. Savolainen ja R. Peltonen. MVRHO.

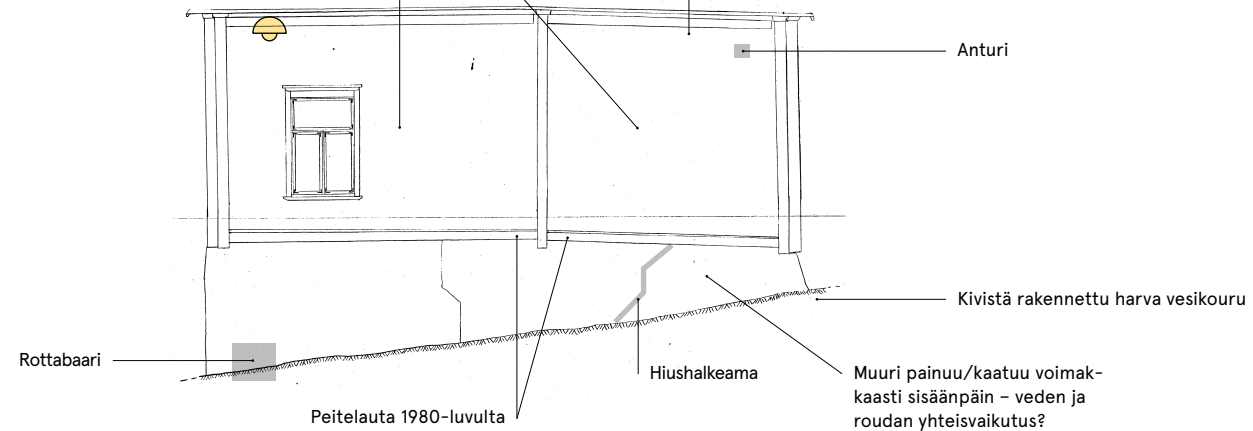
Julkisivu koilliseen

Vesikatolla kasvaa jäkälää ja lautojen haristuminen ja halkeilu on erityisen voimakasta.

Räystäärakenne kuten länsipäädystä.

Alkuperäinen eli 1800-luvun julkisivuverhoilu; lautojen alareunat rispaantuneet. Takonauhojen kannat 15–20 mm ja lautojen leveys noin 200 mm. Vuorotellen naaras- ja urosponteilla varustetut laudat.

Yhtenäinen puurakenteinen vesikouru, laskee kohti eteläisivua, konsolikiinnitys.

Ulkovalaisin 1980–90-luvulta?

Pohjakuvana on käytetty mittauspiirrosta vuodelta 1978, laatijat P. Savolainen ja R. Peltonen. MVRHO.

3.3

Nykytila

Valokuvien ottopaikat

www.opaskartta.turku.fi 27.1.2017.

Vuosi 1964 tai 1966. Elias Härö. MV HK.

Julkisivu luoteeseen 2016.

Vuosi 1974. L. Laaksonen MVRHO.

Julkisivu luoteeseen 2016.

Vuosi 1974. Veijo Laine MVRHO.

Pääkuisti ja kellarin eteiskäytävä 2016.

Koillispääty ja keittiön kuisti 2016.

Kaakkoisjulkisivu alapuutarhasta 2016.

Vuosi 1968. P.O. Welin. MV HK.

Lounaispääty 2016.

Vuosi 1974. Veijo Laine. MVRHO.

Vuosi 1978. P.O. Welin. MV HK.

Kaakkoissivun sokkeli on korjattu 2016.

Vuosi 1974. Margaretha Ehrström. MVRHO.

Vuosi 1979. Veijo Laine. MVRHO.

Kellarin ovi kiinni 2016.

Kellarin ovi auki 2016.

Sisätilojen inventointi

4.1

Lähtötietoja

Inventointi 1960-luvulta

Irma Lounatvuori inventoi heinäkuussa 1966²² kartanon sisätilat yksityiskohtineen ja laati näistä piirroksin ja valokuvien täydennetyn raportin. Hän laati myös periaatepiirroksia erilaisista listoista ja ovien profiilimuodoista. Mallit ovat suuntaa-antavia. Samat profiilit ovat edelleen tunnistettavissa vanhoissa, säilyneissä listoissa. Inventoinnissa on sanallinen kuvaus myös sen hetkisestä väriyhteydestä.

Huonekortit 1970-luvulta

Huonekortit on todennäköisesti laadittu syyskuussa 1978 Panu Kailan ja Irma Lounatvuoren toimesta. Kyseisiä kortteja on täydennetty 1980-luvulla sitä mukaa kuin restaurointityöt ovat edenneet.²³

Huonekorttien ohessa laadittiin tutkimuksellisia työmaamuistiinpanoja, joissa viitataan laadittuihin dokumentointipiirroksiin ja erilaisiin lista- ja ovityypeihin. Näitä piirroksia ei ole kuitenkaan tämän tutki-

muksen aikana löydetty. Arkistotyön yhteydessä tosin paljastui, että Museoviraston arkistossa on Kuusistoa koskevia dokumentteja, joita ei anneta ulkopuolisille tutkijoille tarkasteltaviksi.

Dokumentointivalokuvista ja työmaapöytäkirjoista voi päätellä, että lähes kaikki sisäpinnat on uusittu pääsääntöisesti siten, että vanhat tapetti- ja pahvikerrokset on irroitettu, tutkittu ja dokumentoitu sekä mahdollisesti säilytetty. Seinissä jäljellä olleet rappaukset ynnä muut jäljet on koteloitu piiloon myöhempää tutkimusta varten. Osa lattiaista ja alakatoista on alkuperäisiä tai korjattu ennen vuotta 1977, osa on uusia restauroinnin yhteydessä asennettuja ja osassa huoneita on tehty paikkakorjauksia. Yksilöidyt tiedot havainnoista on kirjattu tämän inventoinnin yhteydessä laadittuihin huonekortteihin. Vastaavia tietoja on myös vuonna 1986 Panu Kailan laatimassa alustavassa korjaussuunnitelmassa²⁴ ja vuosina 1978–1985 laadituissa raporteissa.

Suurin osa uuneista on jo alkujaan maalattu ja osassa uuneista on havaittavissa useita värikerroksia. Kolme uunია on pinnaltaan lasitettuja. Pyöreä,

valkoinen kaakeliuuni U2 on huoneessa H4 ja kaksi sinivalkoista roiskelasitettua Fortuna-uunია, joista huoneessa H6 oleva U4 on ilman yläosaltaan suora ja huoneessa H7, juhlasalissa, oleva U5 on koristettu kahden delfinin muodostamalla kruunulla. Nämä kolme uunია ovat säilyneet ilman tai vähäisillä pintakäsittelyillä. Pääeteisessä eli huoneessa H2 oleva, kahdella eri ruskean sävyllä maalattu kaakeliuuni U1 on ilmeisesti jätetty käsittelemättä restauroinnin yhteydessä. Huonejakoa ei ole muutettu vuosien 1977–2016 välisenä aikana.

²² Inventointikertomus 28.7.1966 Irma Lounatvuori.MV.

²³ Rakennustutkimus 25.9.1978 Panu Kaila ja Irma Lounatvuori Kulttuuriympäristön tutkimusraportit. MV.

²⁴ MV rekisteriportaali. Panu Kaila 1.4.1986 liitetty dokumenttiin 1987_varitutkimus, jonka on laatinut Harri Dahlström.

4.2

Huonetilojen inventointi

Kustakin huoneesta on laadittu huonekortti, jossa on huoneen nimi, käyttötarkoitus ja yleisluontoinen huonekuvaus. Huoneen sijainti on esitetty kaaviossa. Kustakin huoneesta on nykytilakuva ja vanha rinnastuskuva kun sellainen on ollut käytettävissä. Huonetta on tarkasteltu rakennusosittain siten, että rakennusosa on kuvailtu sanallisesti, ajoitettu ja sitä on kuvailtu tarpeen mukaan. Myös muita huomioita on esitetty. Huoneen ovien, ikkunoiden ja mahdollisen uunin litterat on esitetty huonekortissa. Ovet, listat ja uunit on inventoitu omina kokonaisuuksinaan.

Arkistomateriaalin²⁵ perusteella todettiin nykytilan yleisluontoisesti vastaavan 1980-luvun tutkimuksissa löydettyjä värityksiä, jotka oli ajoitettu 1800-luvun alkuun. Todetut värisävyt mitattiin NCS-mittarilla ja kirjattiin huonekorttien sisältöön.

Uuneista on laadittu kortit samaan tapaan kuin huoneista.

Ikkunat edustavat pääasiassa uutta rekonstroitua tyyppiä, joka on käsitelty omana alalukunaan.

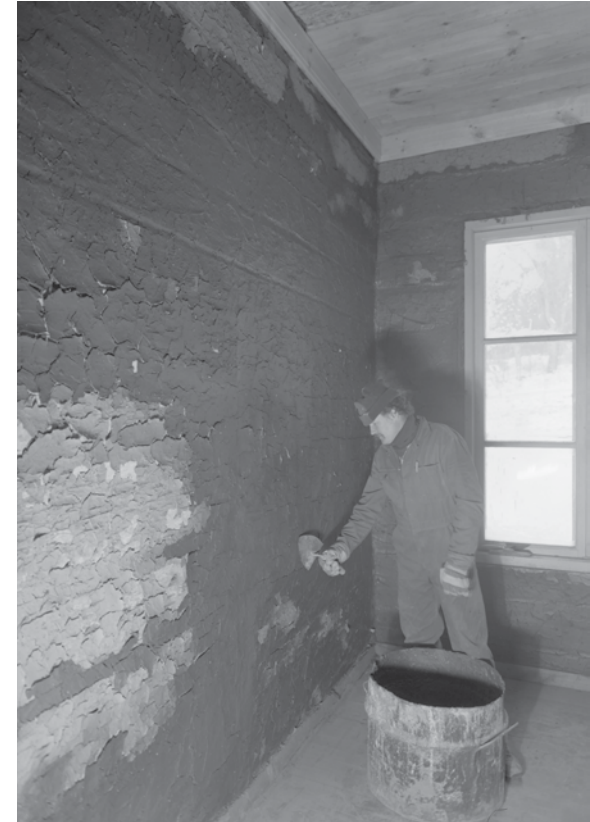
Ovet ja listat tyypiteltiin ja havaituista profiileista piirrettiin työntökammalla kuvat. Listoissa oli havaittavissa leveys- ja kulmavaihteluita. Erityisesti vanhoissa listoissa oli keskinäistä eroavaisuutta leveyden ja toisinaan myös muodon syvyyden välillä. Uustuotantoa olevat listat oli tunnistettavissa sekä maalikerrosten vähyyden että profiilien epätasaisuuden perusteella.

Listakammalla saatuja profiileja verrattiin vuoden 1966 inventoinnin piirroksiin ja yhteydet oli selvästi havaittavissa. Listat on kerätty omaksi osiokseen ja kullekin listatyyppille on annettu oma tunnus.

Ovista on laadittu taulukko. Ovista on laadittu luonnehdinta, ajoitus, käteisyys, saranat, lukko, vedin sekä vuorilistat oviaukon molemmin puolin on tunnistettu.

Sisätilat dokumentoitiin valokuvaamalla. Työssä pyrittiin ottamaan rinnastuskuvia.

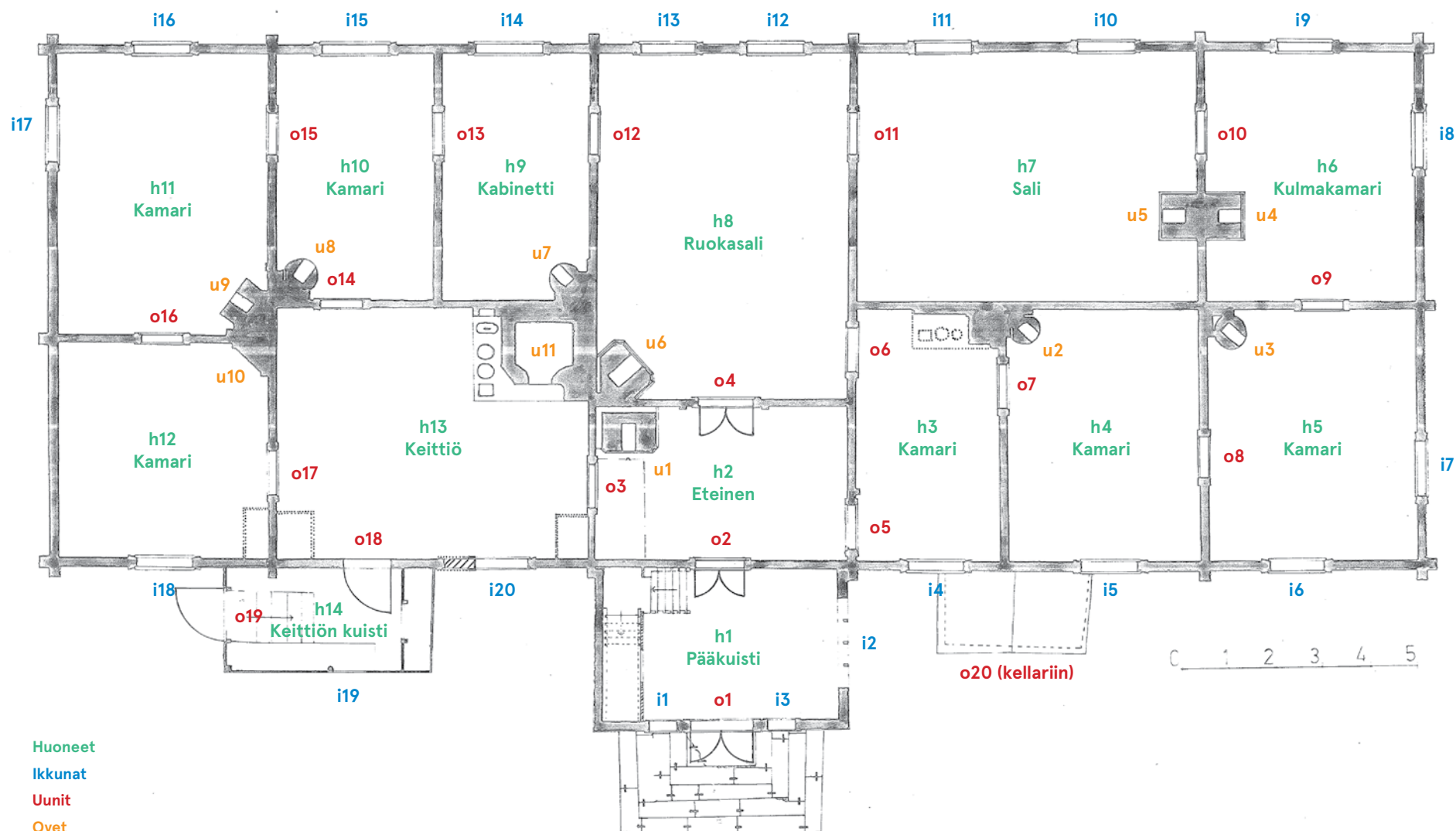
Inventoinnin edetessä teimme havainnon, että kuistin (huone 1) konservointi edelleen näkyvissä eikä huonetilassa ei ole 1980-luvun puolivälin jälkeen tehtyä päällemaalausta. Eteisen uunista sai myös vaikutelman, että se on konservoitu tai puhdistettu, kun taas monissa muissa uuneissa havaittavissa uusia maalipintoja, joiden kiiltoaste on eri kuin uunin pinnan kiiltoaste 1970-luvulla otetuissa dokumentointivalokuviissa.

Savirappauskokeilu (huone 3) helmikuussa 1988. Valokuvaaja P. O. Welin, MVRHO.

²⁵ Työmaapöytäkirjat ja muistiot. Esimerkiksi Muistio 7.4.1988 maalausliike Kronströmin kanssa käydyistä keskusteluista; työmaapöytäkirjat vuodelta 1988; Marja Ivarsin matkakertomus 18.7.1988. MV.

Huoneiden, ovien, uunien ja ikkunoiden sijainnit

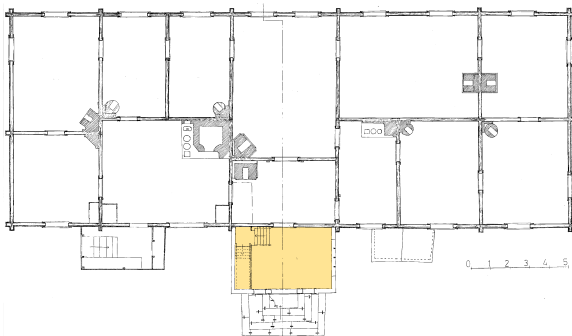

Valokuvien ottopaikat

h1 Pääkuisti

Tilavuus	
Käyttötarkoitus	Pääsisäänkäynnin kuisti, säilytys- ja kulkutila
Yleiskuvaus	Suorakulmainen huonetila, jossa seinät ovat roiskemaalattua, pystyyn asennettua leveää höylälautaa. Pääoven yläpuolella ja molemmilla sivuilla on ikkunat, länsipuolella on kolmiosainen ikkuna ja itäsivulla on porraskomero, jonka ensimmäiseltä tasanteelta on kulku myös ullakolle.

Pääovi, o1, ikkunoineen sisältä 2016.

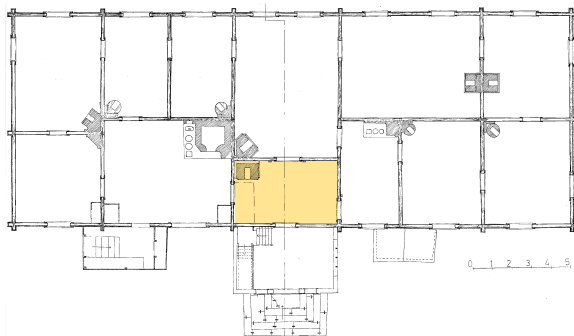

Huonetila on säilynyt 1980-luvun konservoidussa asussa. Sisäovi o2 ja konservoitu roiskemaalaus, vasemmassa reunassa portaat ullakolle.

Rakennusosa		Kuvailu	Ajoitus	Pintastrukturi	Muuta
Katto		Leveä lankku	1800-luvun alku	Maalattu, sileä. Yläpuolisen tilan kannatinpalkit näkyvät ja ovat särmistään viistotut. Palkkien suuntaus on ovelta ovelle. Päärakennuksen runkoa vasten on näkyvissä vaakapalkki, jonka päälle kattopalkit on ladottu.	Uunin länsipuolella on ollut mahdollisesti aukko ullakolle.
Kattolista		Kattolistaa ei ole.		Himmeä maali	Ainakin kahta tyyppiä listaa käytetty.
Seinät		Leveä, höylätty lankkumainen lauta, joka on asennettu pystyyn. Kaksinkertainen rakenne: ulkoverhous- ja sisäverhouslaudan välissä runkorakenne.	1800-luvun alku	Roiskemaalattu, sileähkö lauta, oksat kuultavat maalipinnan lävitse ja myös näkyvät pintarakenteessa.	Porraskomeron ovi toteutettu ns salaovena, jossa on pyöreä ikkuna. Itäisestä sisänurkasta alkaa avoporras.
Ikkuna	i1 ja i3	Suorakaiteen muotoinen, kahteen neliöön vaakapuitteella jaettu pystyikkuna.	1800-luvun alku	Puitteen profiili neljännesympyrä, joka on upotettu parin millin verran puitteen ääripintojen sisäpuolelle.	Helat tuulihakoja, malli 1700-luvulta
Ovi	o1 ja o2				
Peitelista		Tyyppi A ovissa, tyyppi B ikkunassa i2			Ikkunan i2 peitelista esiintyy ainoastaan tässä ikkunassa.
Lattialista		Tyyppi C		Maalattu	
Lattia		Lautalattia, jossa useita maalikerroksia. Suuntaus ovelta ovelle.	1800–1900-luvut	Sileähkö, havaittavissa puiden sydänosien irtoamisesta syntyneitä uria.	Porrasaskelmat alkavat aivan sisäoven vuorilaudan vierestä ja ovat samaa värisävyä kuin lattia.

h2 Eteinen

Tilavuus	5,42 m x 3,27 m x 3,35 m
Käyttötarkoitus	Eteinen
Yleiskuvaus	Keskiakselilla sijaitsevan suorakaiteen muotoisen eteishallin yhdessä nurkassa näkyy ullakon porras ja toisessa on kakluuni.

Eteisen uuni ja keittiö 1978. Kuvaaja P. O. Welin MVRHO

Eteinen ja kamari 1988. Kuvaaja P. O. Welin, MVRHO.

Eteisen uuni ja ovi keittiöön 2016.

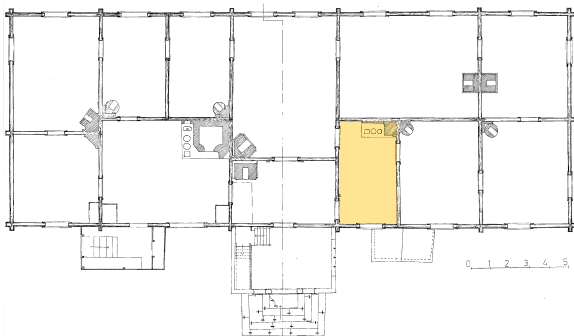

Eteinen ja kamari 2016.

Rakennusosa		Kuvailu	Ajoitus	Pintastrukturi	Muuta
Katto		Maalattu katto höylätyistä laudoista, laudat on kiinnitetty suoraan läpi takorautaisin nauloin, niiden leveys vaihtelee.	1820?	Hilseilevän maalin alla on vanhempia kerroksia.	Uunin länsipuolella on ollut mahdollisesti aukko ullakolle.
Kattolista		Kapeahko puinen holkkalista		Himmeä maali	Ainakin kahta tyyppiä listaa käytetty.
Seinät		Pinkopahvi tai vastaava	1980	Himmeä maali	Salin oven molemmin puolin on följarit, joiden ulkosärmät on viistottu. Väri roosa, S1015-Y90R.
Ovi	o2, o3, o4 ja o5				
Lattialista		Korkea, ylälaidasta profiloitu lattialista, tyyppi D	1738-1800	Maalattu lattiamaalilla	
Lattia		Leveä lautalattia (l. 220-245 mm), uunin edessä tiililrivi (suuret, vanhat tiilet)	1738-1800	Maalattu kiiltävällä alkydimaalilla tmv	Uunin edessä, huoneen itäpäässä lattia tehty eri vaiheessa, huoneen lattiassa on sauma.
Uuni	u1	Nurkkaan sijoitettu suorakulmainen uuni		Maalattu kaakelin päälle	Uunissa on lämmityskaappi ilman ovia ja messinkiset uuninluukut.
Lvis		1 pistorasia, 1 riippuvalaisin sekä palohälytysnappi ja liiketunnistin. Johdot on asennettu rakenteen sisälle.	1980		

h3 Kamari

Tilavuus	2,90 m x 5,40 m x 3,25 m–3,21 m
Käyttötarkoitus	1738 sali, 1854 jaettu kolmeen (eteiskamari, kanselli ja työhuone), nykyisin yhdistetty eteiskamari ja kanselli.
Yleiskuvaus	Tämä huone on ilmeisesti ollut toinen 1738 rakennetun talon kahdesta pääsalista. Takaseinän linjaa on ilmeisesti muutettu.

Kamari ennen rakenneavauksia 1978. Kuvaaja P. O. Welin MV HK

Rappaus ja maalikerrokset 2016. ark-byroo, AV.

Kamari ja hellan hormi 2016. ark-byroo, AV.

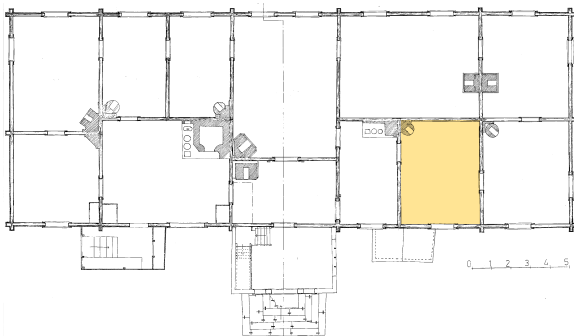

Ovi o6 ruokasaliin 2016. ark-byroo, AV.

Rakennusosa		Kuvailu	Ajoitus	Pintastrukturi	Muuta
Katto		Valkoiseksi maalattu lautakatto, jossa on eri levyisiä lautoja. Laudan suunta on pitkän sivun suuntainen. Laudat on kiinnitetty taotuilla, isopäisillä nauloilla.	1756 tai sen jälkeen	Maalattu	Maalikerroksia on useita. Vanhan eteisen kohdalla on yhtenäinen laudoitus.
Kattolista		Profiloitu pystysuuntainen höylätty holkkalista	Voi olla kustavilainen.	Maalattu	
Seinät		Rapatut seinät. Rappaus on tehty mahdollisesti levyn päälle.	1980	Maalattu	Eteisen vastaisella seinällä on kaksi följarahia. Toisessa sisänurkassa on rapattu hormi. Väritys oranssi S3020-Y40R.
Ikkuna	i4	Tyyppi A			
Ovi	o5, o6 ja o7				
Lattialista		Viistetty höyläpintainen lauta, tyyppi B	Ajoittamaton	Maalattu	Laudan pinnassa on laastijäämiä, jonka päällä on maali.
Lattia		Moderni lautaponttilattia (lauta 90 mm), laudoitus on talon pitkittäissuuntainen.	1900-luku. Lattiassa on kulumaa ja useampia maalikerroksia.	Maalattu	
Uuni		Tulisija on purettu.			
Lvis		Savuhälytin, kattopinnassa riippuvalaisin, 2 pistorasiaa. Sähköjohdot ovat osittain asennetut rakenteen sisään.			

h4 Kamari

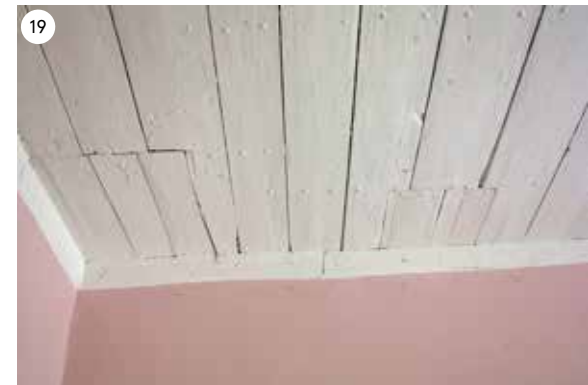
Tilavuus	4,12 m x 5,35 m x 3,23 m
Käyttötarkoitus	1738 sali, 1756 työhuone, sittemmin makuuhuone ja näyttelytila.
Yleiskuvaus	Syvyysuuntainen huone, jonka tilalahmoa on todennäköisesti muutettu. Huoneet 3 ja 4 ovat yhdessä muodostaneet salin ja niiden peräseinä on ollut mahdollisesti lähempänä ikkunalinjaa.

Kamari ja ovi o7 2016.

Alkuperäinen puolipaneli ja uusi maalipinta 2016. ark-byroo, AV.

Huoneen h5 vastainen nurkka katossa 2016. ark-byroo, AV.

Rakennusosa		Kuvailu	Ajoitus	Pintastrukturi	Muuta
Katto		Valkoiseksi maalattu lautakatto, jossa on eri levyisiä lautoja. Laudan suunta on rakennuksen pitkän sivun suuntainen. Laudat on kiinnitetty taotuilla, isopäisillä nauloilla.	1756	Maalattu	Huoneen 5 vastaisessa sisänurkassa näkyy kattopinnassa kaksi paikkaa, todennäköisesti vanhojen hormien kohdalla.
Kattolista		Profiloitu pystysuuntainen holkkalista	Voi olla kustavilainen	Maalattu	
Seinät		Maalattu pinkopahvi tai muu vastaava. Ulkoseinällä on maalattu, höylätty rintapaneeli lautta (k. 740 mm). Ylimmän laudan yläosassa on profiili.	1980, paitsi rintapaneeli 1756	Maalattu	Kyseessä on mahdollisesti ainoa 1700-luvun rintapaneeli talossa. Yläosa roosa S1015-Y90R, alaosa harmaa S2505-Y.
Ikkuna	i5				
Ovi	o7 ja o8				
Lattialista		Tyyppi G			
Lattia		Leveä, maalattu lauta (l. 160–170 mm). Lattiaa kiertää friisilauta.	1800-luku	Maalattu	Ikkunan edessä viisi lautta on korvattu uusilla, muut laudat ovat vanhoja.
Uuni	u2				
Lvis		Sammutuskalusto, savuhälytin, riippuvalaisin, 2 pistorasiaa. Johdot on ikkunaseinällä pintavetona, muualla rakenteen sisällä.			

Seinä länteen, garderobin suljettu oviaukko on peitetty levyllä ja paljastunut puolipaneli oikealla 1988. Kuvaaja P. O. Welin MVRHO.

Huone 1978 ennen hellan purkua. Oikealla on garderobin ovi aukkoineen. Kuvaaja P. O. Welin MVHK.

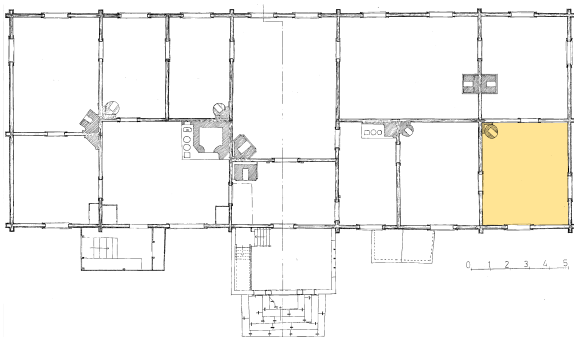
Pintoja on avattu ja vanhoja kerrostumia avattu 1988. Kuvaaja P. O. Welin MVRHO.

Näyttelytilana 2016.

h5 Kamari

Tilavuus	4,28 m x 5,05 m x 3,32 m
Käyttötarkoitus	1738 alkaen kamari
Yleiskuvaus	Huonetila on säilyttänyt alkuperäisen hahmonsaa. 1800-luvulla huoneen takaosasta on erotettu garderobe kevyellä lautaseinällä, joka on sittemmin purettu.

Näkymä kohti huonetta 6
vuonna 1978. Kuvaaja
P. O. Welin MVHK.

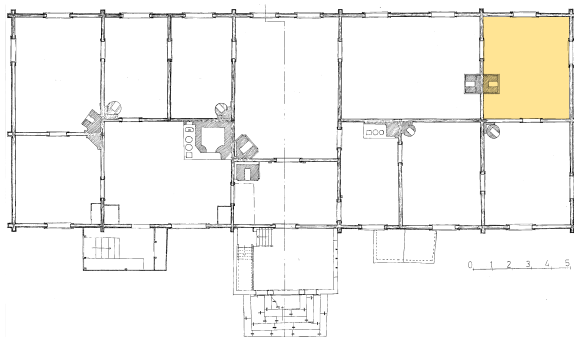

Ovi o8 2016. ark-byroo, AV.

Rakennusosa		Kuvailu	Ajoitus	Pintastrukturi	Muuta
Katto		Valkoiseksi maalattu lautakatto, jossa on eri levyisiä lautoja. Laudan suunta on rakennuksen pitkän sivun suuntainen. Laudat on kiinnitetty taotuilla, isopäisillä nauloilla.	1756	Maalattu	Huoneen 4 vastaisella seinällä näkyy kattopinnassa yksi paikka, todennäköisesti poistetun hormin kohdalla. Huoneen keskellä on näkyvissä yksi vetotangon kiinnityspultti.
Kattolista		Profiloitu pystysuuntainen holkkalista	Voi olla kustavilainen	Maalattu	
Seinät		Maalattu pinkopahvi tai muu vastaava levytyksen päällä	1980	Maalattu	Vanha rakenne on seinän sisällä. Harmaa S1502-Y.
Ikkuna	i6 ja i7				
Ovi	o8 ja o9				
Lattialista		Tyyppi J	1980	Maalattu	
Lattia		Leveä, maalattu lauta (l. 210–240 mm). Lattiaa kiertää friisilauta.	1700-luku	Maalattu	Paikka huoneen 4 vastaisella seinällä puretun tulisijan kohdalla (vertaa 1845 tilanne). Lattia nousee kohti sisäkulmaa.
Uuni	u3				
Lvis		Savuhälytin, riippuvälaisin, 2 pistorasiaa. Johdot on rakenteen sisällä.			

h6 Kulmakamari

Tilavuus	4,55 m x 5,29 m x 3,21 m
Käyttötarkoitus	
Yleiskuvaus	Kulmakamari on säilyttänyt alkuperäisen tilahahmonsa. Huone on vääntynyt.

Läpinäkymä kohti huonetta 11.

Rakennusosa		Kuvailu	Ajoitus	Pintastrukturi	Muuta
Katto		Valkoiseksi maalattu lautakatto, jossa on eri levyisiä lautoja. Laudan suunta on rakennuksen pitkän sivun suuntainen. Laudat on kiinnitetty taotuilla, isopäisillä nautoilla.	1756	Maalattu	Huoneen keskellä on näkyvissä kaksi vetotangon kiinnityspulttia. Katossa on aikkaus sisänurkassa.
Kattolista		Profiloitu pystysuuntainen holkkalista	Voi olla kustavilainen		
Seinät		Maalattu pinkopahvi tai muu vastaava huokoisen puukuitulevyn päällä	1980	Maalattu	Levyrakenteen alla on vanhempia rakenteita. Vihreä S2010-G20Y.
Ikkuna	i8 ja i9				
Ovi	o9 ja o10				
Lattialista		Tyyppi J	1980	Maalattu	Uunia kiertää lattialla höylätty keyslista.
Lattia					
Uuni	u4				
Lvis		Katossa on sokeripala ja savunilmais in ja huoneessa on kolme pistorasiaa ja yksi jakorasia. Osa johdoista on pintaveto in.			

Pintoja avattu, kosteusvaurioita 1978. Kuvaaja P. O. Welin MVHK.

Seinä lähteen, uusi ikkuna asennettu 1988. Kuvaaja P. O. Welin MVRHO.

Näyttelytilana 2016.

Huone ennen paperointien poistoa 1978. Kuvaaja P. O. Welin MVHK.

Vasemmassa reunassa garderobin suljettu oviaukko 1988. Kuvaaja P. O. Welin MVRHO.

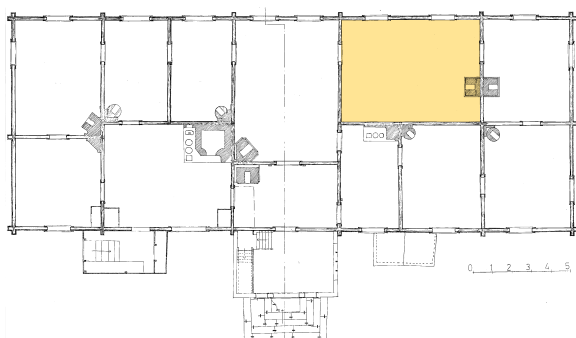

Näyttelytilana 2016.

h7

Sali

Tilavuus	7,18 m x 5,27 m x 3,14 m
Käyttötarkoitus	1738 kylmä kamari, 1756 alkaen föрмаaki
Yleiskuvaus	Huoneen tilahahmoa on muutettu ainakin kaksi kertaa. Takaseinää on siirretty kohti pääsisäänkäyntiä ja samalla huoneen keskelle on rakennettu poikittaissuuntainen väliseinä (1756?). 1845 piirustuksessa väliseinä on poistettu ja kahdesta kamarista on muodostettu yksi suuri sali.

Näkymä kohti huonetta 6 ja delfinikruunuinen takka 2016.

Rakennusosa		Kuvailu	Ajoitus	Pintastrukturi	Muuta
Katto		Valkoiseksi maalattu lautakatto, jossa on eri levyisiä lautoja. Laudan suunta on rakennuksen pitkän sivun suuntainen. Laudat on kiinnitetty taotuilla, isopäisillä nauloilla.	1756	Maalattu	Katon keskellä on palkki, jota tukee yläpuolinen rakenne, todennäköisesti ansas. Palkki on koteloitu ja listoitettu. Huoneen takan puoleisessa päässä on näkyvissä neljä vetotangon kiinnityspulttia. Katossa on paikka palkin ja takaseinän liittymäkohdassa.
Kattolista		Kattolista on koottu kahdesta osasta. Ylempi on melko tasasivuinen kovera höylälistä ja alempi on pystysuuntainen, profiloitu holkkalista.	Voi olla kustavilainen ja ehkä koottu parissa vaiheessa.	Maalattu	
Seinät		Maalattu pinkopahvi tai muu vastaava huokoisen puukuitulevyn päällä	1980	Maalattu	Vaaleansininen S2005-B
Ikkuna	i10 ja i11	Tyyppi A			
Ovi	o10 ja o11				
Lattialista		Tyyppi J ja ulkoseinällä mattolista	1980	Maalattu	Mattolista peittää ulkoseinällä rakoa.
Lattia		Leveä, maalattu lauta (l. 210–240 mm). Huoneen päissä on friisilauta.	1756	Maalattu	Huoneen keskellä on sauma, missä lattia on korkeammalla. Uunin ympärillä on 180 mm leveä kehyslauta.
Uuni	u5				
Lvis		Katossa on kaksi valaisinta, savunilmaisin ja neljä pistorasiaa. Sähköjohto on pintavetona pitkillä seinillä.			

Pohjois- ja länsiseinä, lisätty oikaisupalat 1988. Kuvaaja P. O. Welin MVRHO.

Pohjois- ja länsiseinä, tilanne 2016.

Näkymä kohti huonetta 8 ennen levytystä; oikaisut ja maalaamattomat vanhat pinnat ovat näkyvissä. 1988. Kuvaaja P. O. Welin MVRHO.

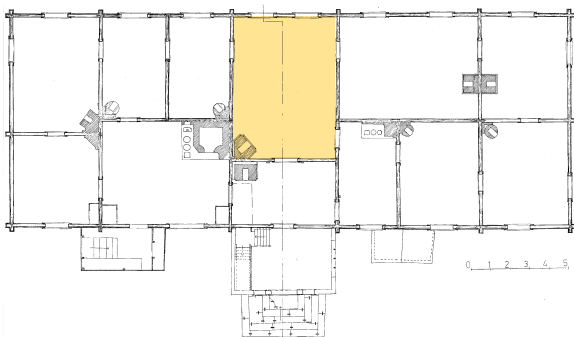

Näkymä kohti huonetta 8 2016.

h8

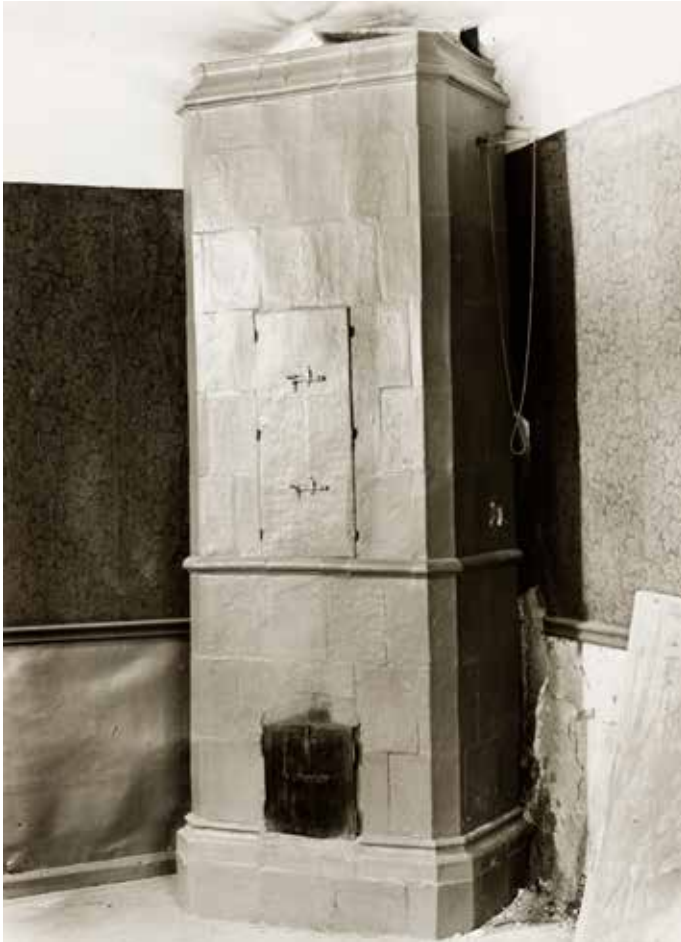
Ruokasali

Tilavuus	5,13 m x 7,15 m x 3,26 m
Käyttötarkoitus	1845 ruokasali
Yleiskuvaus	Alunperin ollut jaettu kahteen tilaan. 1820-luvun laajennuksen jälkeen pääsali. Tilahahmo on säilynyt 1820-luvun mallissa.

Vino läpinäkymä ruokasalista kohti huonetta 5.

Rakennusosa		Kuvailu	Ajoitus	Pintastrukturi	Muuta
Katto		Maalattu, osittain hienosahattu ja osittain höylätty (vanhempi) lauta. Laudat on kiinnitetty suoraan taotuilla nauloilla eri aikaisissa osissa.	Katossa on eriaikaisia pintoja.	Lähes sileä, maalattu himmeällä maalilla	Kun huoneesta on poistettu seinä, seinän kohtaa on tuettu yläpuolisella rautakonstruktiolla. Tangon pää on näkyvissä vanhan seinälinjan kohdalla.
Kattolista		Höylätty puuprofiili	1980	Himmeä maali	
Seinät		Tapetoitu ja maalattu levyseinä kaikilla seinillä	Pintarakenne 1980	Himmeä, pohjasta irtoava pintamaali	Levyseinän takana on ilmeisesti tallessa vanhempia kerroksia. Okrankeltainen S1515-Y10R.
Ikkuna	i12 ja i13				
Ovi	o4, o11 ja o12				
Lattialista		Höylätty puulista (tyyppi J)	1980	Maalattu lattiamaalilla	
Lattia		Leveä, maalattu lauta (l. 210–240 mm)	1800-luku tai vanhempi	Kiiltävä alkydimaali tmv.	Lauta on poikkisuuntaan ikkunaan nähden. Lattian keskellä on poikkisuuntainen sauma.
Uuni	u6	Nurkkauuni		Maalattu kaakelin päälle	Nurkkauuni, jossa lämmityskaappi ja messinkiluukut
Lvis		Savuilmaisin, 2 riippuvalaisinta ja 3 pistorasiasia. Sähköjohdot on asennettu kotelointien sisään.			

Ruokasalin uuni, jossa on kiiltävä maalipinta 1978. Kuvaaja P. O. Welin MVRHO.

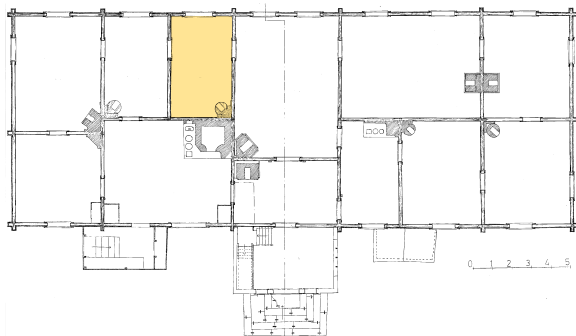
Ruokasalin uuni 2016.

Ruokasalin katto ja lattia on avattu. Ulkoseinällä on näkyvissä vanhat rappauskyntteet 1978. Kuvaaja P. O. Welin MVHK.

h9 Kabinetti

Tilavuus	2,86 m x 5,09 m x 3,35 m
Käyttötarkoitus	1738 kylmä kamari, 1756 kamari, 1854 kabinetti
Yleiskuvaus	Syvyysuuntainen pieni huone, jonka tilahahmoa on todennäköisesti muutettu. Huoneet 9 ja 10 ovat yhdessä muodostaneet kylmän kamarin ja niiden peräseinä on ollut lähempänä ikkunalinjaa.

Huone 9 eli kabinetti vuonna 1966 kalustuksineen on 1900-luvun alun asussa. Uunin kruunu ja runko ovat keskenään eri väriset. Kuvaaja P. O. Welin MVHK.

Näkymä 2016.

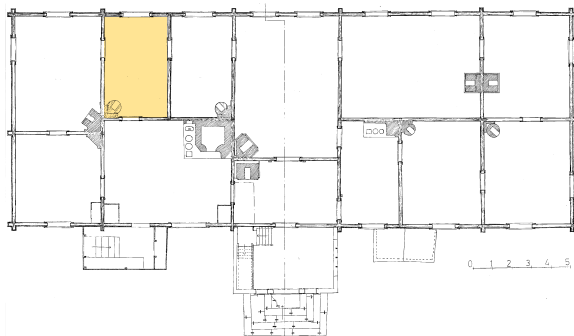
Uunin maalikerroksia. Maalipinta hilseilee irti. ark-byroo, AV.

Rakennusosa		Kuvailu	Ajoitus	Pintastrukturi	Muuta
Katto		Valkoiseksi maalattu lautakatto, jossa on eri levyisiä lautoja. Laudan suunta on ikkunaseinää vasten. Laudat on kiinnitetty taotuilla, isopäisillä nauloilla.	Aikaisintaan 1756	Höylätty	Katon pinnassa näkyy sauma, mahdollisesti vanhan seinälinjan kohdalla. Kakluunin päällä on tuore kattovuoto.
Kattolista		Profiloitu pystysuuntainen holkkalista	Voi olla kustavilainen	Maalattu	Listat on irrotettu ja kiinnitetty uudelleen kun seinät on koteloitu 1980.
Seinät		Maalattu pinkopahvi tai muu vastaava levyn päällä	1980	Maalattu	Alkuperäiset seinärakenteet ovat koteloinnin alla. Harmaa S1502-Y.
Ikkuna	i14	Tyyppi A	1980		Ikkunaseinällä on kotelointi.
Ovi	o12 ja o13				
Lattialista		Tyyppi J	1980	Maalattu	
Lattia		Lautalattia höylättyä lautaa, jota kiertää kehys ja jossa laudoitus on ulkoseinän suuntainen.	Noin 1800-luku. Lattiassa on kulumia ja pienet raot.	Maalattu	
Uuni	u7				
Lvis		Savuhälytin, riippuvalaisin ja 2 pistorasiala. Sähköjohdot on asennettu koteloitujen seinien sisään.			

h10

Kamari

Tilavuus	3,12 m x 5,12 m x 3,38 m
Käyttötarkoitus	1738 kylmä kamari, 1756 kamari, 1854 kabinetti
Yleiskuvaus	Syvyysuuntainen pieni huone, jonka tilahahmoa on todennäköisesti muutettu. Huoneet 9 ja 10 ovat yhdessä muodostaneet kylmän kamarin ja niiden peräseinä on ollut lähempänä ikkunalinjaa.

Huone 10 pintapurkujen jälkeen: tila on ollut rapattu. Uunin pinnan kiiltoaste ja osien värityserot näkyvät selvästi 1978. Kuvaaja P. O. Welin MVHK.

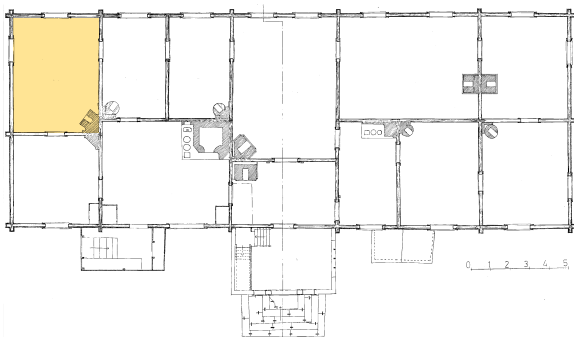
Huone 10 näyttelytilana 2016.

Rakennusosa		Kuvailu	Ajoitus	Pintastrukturi	Muuta
Katto		Valkoiseksi maalattu lautakatto, jossa on eri levyisiä lautoja. Laudan suunta on ikkunaseinää vasten. Laudat on kiinnitetty taotuilla, isopäisillä nauloilla.	Aikaisintaan 1756, ikkunan puolella mahdollisesti 1980	Höylätty	Katon pinnassa näkyy sauma, mahdollisesti vanhan seinälinjan kohdalla. Kakluunin päällä on tuore kattovuoto.
Kattolista		Profiloitu pystysuuntainen holkkalista	Voi olla kustavilainen	Höylätty	Listat on irrotettu ja kiinnitetty uudelleen kun seinät on koteloitu 1980.
Seinät		Maalattu pinkopahvi tai muu vastaava levyn päällä	1980	Maalattu	Alkuperäiset seinärakenteet ovat koteloinnin alla. Harmaa S1502-Y.
Ikkuna	i15	Tyyppi A	1980	Maalattu	Ikkunaseinällä on kotelointi.
Ovi	o13, o14 ja o15				
Lattialista		Tyyppi J	1980	Maalattu	
Lattia		Lautalattia höylättyä lautta, jota kiertää kehys ja jossa laudoitus on ulkoseinän suuntainen.	1980, lankkujen leveys on 220 mm–230 mm. Raot lankkujen välissä ovat huomattavan suuret. Kiinnitetty läpi pienehköillä takonauloilla.	Maalattu	Lattia on sydänpuuta, lankuissa on paljon harjanteita.
Uuni	u8				
Lvis		Savuhälytin, kattopinnassa riippuvalaisin, 2 pistorasiaa. Sähköjohdot on asennettu koteloitujen seinien sisään.			

h11

Kamari

Tilavuus	4,23 m x 5,78 m x 3,10 m
Käyttötarkoitus	Kamari
Yleiskuvaus	Huone on säilyttänyt alkuperäisen hahmonsaa. Kaikki seinät on koteloitu.

Enfilade eli läpinäkymä huoneesta 11 huoneeseen 6; kalustus on vielä jäljellä 1966. Kuvaaja P. O. Welin MVHK.

Näkymä vuonna 2016.

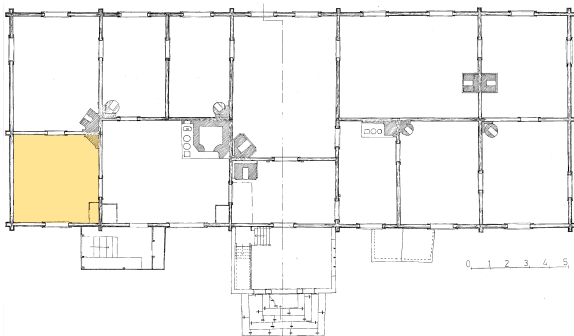

Huone 10 ja ovi o16 vuonna 2016. ark-byroo, AV.

Rakennusosa		Kuvailu	Ajoitus	Pintastrukturi	Muuta
Katto		Valkoiseksi maalattu lautakatto, jossa on eri levyisiä lautoja. Laudan suunta on pitkän sivun suuntainen. Laudat on kiinnitetty taotuilla, isopäisillä nauloilla.	1756	Maalattu	Keskellä päätyseinää on paikkaus uudesta lankusta, noin 1,0 m x 1,5 m alueella. Katon alapinnassa näkyy rautatäpät, mikä viittaa yläpuoliseen rakenteeseen.
Kattolista		Profiloitu pystysuuntainen holkkalista	Voi olla kustavilainen	Höylätty	Listat on irrotettu ja kiinnitetty uudelleen kun seinät on koteloitu 1980.
Seinät		Maalattu pinkopahvi tai muu vastaava levyn päällä	1980	Maalattu	Alkuperäiset seinärakenteet ovat koteloinnin alla. Väri harmaa S1502-Y50R.
Ikkuna	i16 ja i17				
Ovi	o15 ja o16				
Lattialista		Tyyppi J	1980	Maalattu	
Lattia		Lautalattia höylättyä lautta, jota kiertää kehys ja jossa laudoitus on rakennuksen pitkän sivun suuntainen.	1980	1980, lankkujen leveys on 220 mm–230 mm. Raot lankkujen välissä ovat huomattavan suuret. Kiinnitetty läpi pienehköillä takonauloilla.	Lattia on sydänpuuta, lankuissa on paljon harjanteita. Maalattu, harmaa S6010-Y10R.
Uuni	u9				
Lvis		Savuhälytín, riippuväläisin ja 2 pistorasíaa. Sähkőjohdot on asennettu koteloitujen seinien sisäán.			

h12 Kamari

Tilavuus	4,50 m x 4,58 m x 3,18 m (3,10 m)
Käyttötarkoitus	1738 kamari
Yleiskuvaus	Huone on erittäin vino moneen suuntaan. Se laskee sisäkulmasta joka suuntaan.

Puretusta tiilitakasta on jäljellä hormit. ark-byroo, AV.

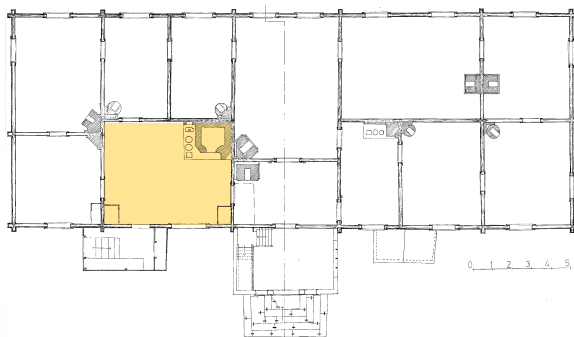
Tekniikkakeskus oven o17 vieressä. ark-byroo, AV.

Rakennusosa		Kuvailu	Ajoitus	Pintastrukturi	Muuta
Katto		Valkoiseksi maalattu lautakatto, jossa on eri levyisiä lautoja. Laudan suunta on pitkän sivun suuntainen. Laudat on kiinnitetty taotuilla, isopäisillä nauloilla.	1756	Maalattu	Uunin edessä on paikattu kattoa (1980). Keittiön vastaisella seinällä on sähkö- ja vesiputkien läpivientejä. Katon alapinnassa näkyy rautatapit, mikä viittaa yläpuoliseen rakenteeseen.
Kattolista		Vino lauta, joka on osoittain nykyisen kotelarakenteen takana.		Maalattu	
Seinät		Maalattu pinkopahvi tai muu vastaava hirren päällä	1980	Maalattu	Pahvi kupruilee ja on rikki.
Ikkuna	i18				
Ovi	o16 ja o17				
Lattialista		Tyyppi J	1980	Maalattu	
Lattia		Moderni lautaponttilattia (lauta 90 mm), laudoitus on talon pitkittäissuuntainen. Lattiassa on kehys.	1900-luku	Maalattu	
Uuni	u10				
Lvis		Savuhälytin, riippuväläisin, 3 pistorasiaa, puhelinpistoke, sähköpääkeskus (voimavirtapistokkeet 16 A ja 32 A), hälytinkeskus, palohälytysnappi ja paloilmoitinkeskus. Osa asennuksista on tehty pintaan.			

h13

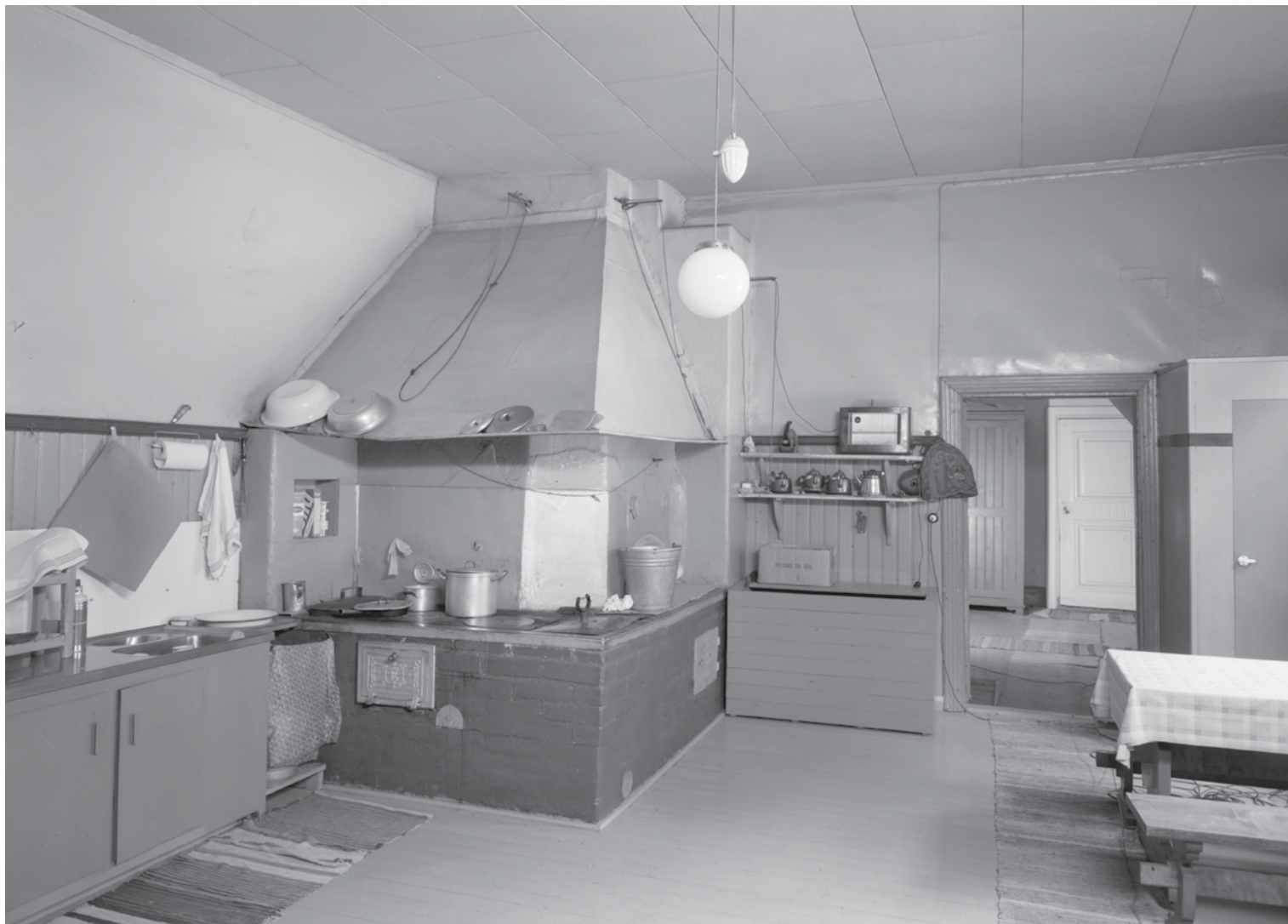
Keittiö

Tilavuus	6,62 m x 5,25 m x 3,30 m
Käyttötarkoitus	Keittiö
Yleiskuvau	Tämä huone on ilmeisesti ollut toinen 1738 rakennetun talon kahdesta pääsalista. Takaseinän linjaa on ilmeisesti muutettu. Tilahahmo on säilynyt alkuperäisenä.

Keittiö nykytilassaan kohti eteistä.

Rakennusosa		Kuvailu	Ajoitus	Pintastrukturi	Muuta
Katto		Vanha, maalattu lautakatto eri levyisistä laudoista. Laudat on kiinnitetty suoraan läpi takorausaisilla nauloilla. Katon poikki kulkee sauma.	1800	Maalattu höylälauta, jossa on näkyvissä useita maalikerroksia.	
Kattolista		Puinen holkkalista, teläseinän listassa on helmiprofiilia, muut listat ovat yksinkertaisempia.	1800	Maalattu höylälista	Listan osat saattavat olla eri aikaisia.
Seinät		Seinän alaosassa on rintapaneeli (vanhempi tyyppi T ja uudempi tyyppi U). Utta ja vanhaa paneelia on suurin piirtein sama määrä. Seinän yläosassa on maalattu pinkopahvi.	Paneeli osittain 1911(?) ja osittain 1980, lista 1980, pinkopahvi 1980	Paneelissa puolikiiltävä öljymaali, pinkopahvissa himmeä maali	
Ikkuna	i20	Vanhan mallin mukaan tehty vuorilista kiertää ikkuna-aukon. Ikkunassa on salpojen sijaan käytetty nauloja ikkunoiden pitämiseksi paikallaan.	1980		
Ovi	o3, o14, o17 ja o18				
Lattialista		Tyypit J, R ja S. Kolmen korkuista jalkalista, korkeimmissa malleissa on viisto yläreuna ja ne on kiinnitetty läpi taotuilla nauloilla. Matalammassa on helmipontti (kiinnitys ristipääräveillä läpi).	1980, 1700–1800-luvun vaihe ja 1900-luvun alku	Maalattu lattian sävyyn (Permo?)	Viistoreunaiset listat ovat uusia, vanhan mallin mukaan tehtyjä
Lattia		Talon pitkäsuuntainen, vanha, maalattu lautalattia, joka on kiinnitetty taotuilla nauloilla suoraan läpi.	1980?	1–2 kerrosta maalia	Uudelleen rakennettu vanhan mallinen lattia
Uuni	u11		1900-luvun alku		Sali on muutettu keittiöksi 1756, jolloin ensimmäinen uuni on rakennettu.
Lvis		Kaksi riippuvalaisinta, kaksi sähköpistoketta, liikkeentunnistin, hälytysnappeja on kaksi, sammutuskalusto, palokello ja savunilmaisin.			

Keittiö kalustuksineen on kuvattu 1966. Kuvaaja P. O. Welin MVHK.

Keittiö ennen pintojen avaamista ja komeroiden purkua 1978. Kuvaaja P. O. Welin MVHK.

Keittiön levytykset ja pinkopahvit on purettu 1988. Kuvaaja P. O. Welin MVRHO.

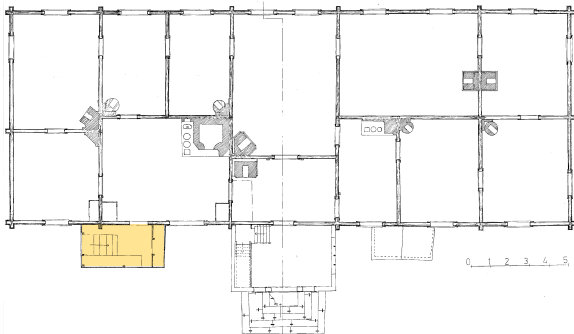

Nykytilanne keittiössä kohti huonetta 12.

h14

Keittiön kuisti

Tilavuus	3,68 m x 2,20 m x 2,55 m
Käyttötarkoitus	Kuisti ja säilytystila
Yleiskuvaus	Kylmä, tolppa- ja lautarakenteinen kuisti on rakennettu 1800-luvulla, todennäköisesti loppupuoella. Pinnat on kauttaaltaan maalattu. Kuistin lattia on ensimmäisen kerroksen korkeudella ja kuistissa on sisäporras, arkkupenkit pitkällä ulkoseinällä ja koko seinän pituinen laudasta rakennettu päätykomero. Kuisti on säilynyt hyvin 1800-luvun lopun asussa.

Entinen ulkoseinä 2016. ark-byroo, AV.

Seinäkomero 2016. ark-byroo, AV.

Komeropenkit ulkoseinällä 2016. ark-byroo, AV.

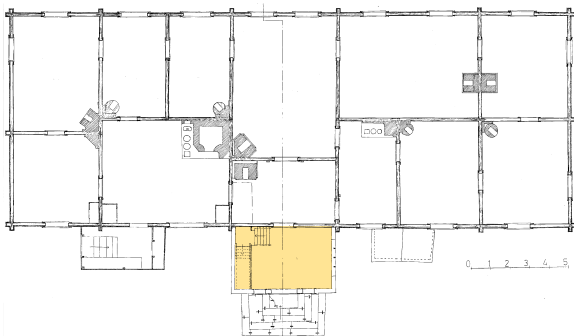

Keittiön kuisti on säilytystila. Ulko-oven päällä alkuperäinen ikkuna. Kuvattu 2016. ark-byroo, AV.

Rakennusosa		Kuvailu	Ajoitus	Pintastrukturi	Muuta
Katto		Sisäkatto on verhottu leveillä, kuitenkin pituussuuntaisilla pontatuilla laudoilla.		Katto on maalattu vaalean sinertäväksi.	Maali hilseilee pinnasta.
Kattolista		Suorakaiteen muotoinen pystysuuntainen kapea lista, noin 2 x 4 senttimetriä.		Lista on maalattu katon väriseksi.	
Seinät		Seinät ovat leveätä pystysuuntaista paksua pontattua lankkua, lautojen leveys vaihtelee.		Lautojen pinnat ovat sileitä, mutta niissä on työstämisen jälkiä.	Yksi seinistä on vanha ulkoseinä.
Ikkuna	i19	Tyyppi 2. Ikkuna on neliruutuinen, yksipuitteinen kiinteä ikkuna.	1800-luvulta		
Ovi	o18 ja o19				
Lattialista		Ruskeaksi maalattu lista tyyppiä V ainoastaan oven o18 alla. Muilta osin huoneessa ei ole jalkalistaa, vaan seinään maalattu raita.			
Lattia		Lattia on kuistin pituussuuntaista lankkua. Lattia jatkuu komeron sisään, ja komero on rakennettu lattian päälle.		Lattia ja porras on maalattu ruskeaksi.	Lattiaa on paikattu (1980-luvulla). Laatikkoporras on rakennettu uudelleen 1980-luvulla.
Kiintokalusteet		Komeron sisäpuolta ei ole maalattu. Se on ollut verhottu paperilla. Vanhassa julkisivussa komeron sisäseinällä kuultaa punamultamaali. Arkkupenkki on maalattu ruskeaksi.			
Lvis		Pintaan kiinnitetty moderni pallovalaisin, savunilmais			

Pääkuistin yläpuolinen tila

Tilavuus	3,23 m x 4,16 m x 1,75/3,08 m
Käyttötarkoitus	Tyhjä/varasto
Yleiskuvaus	1800-luvun alussa rakennetun uuden pääsisäänkäynnin yläpuolinen tila, joka on joskus ollut paperoitu ja käytössä mahdollisesti kesähuoneena. Hirsiseinässä on näkyvissä kattotuolien päät. Kuistin kattotuolit, 2 kappletta, ovat tilassa näkyvissä. Tila on säilynyt alkuperäisessä asussa, mutta korjauksia on näkyvissä.

Vanha ulkoseinä ja korjatut kattorakenteet 2016. ark-byroo, AV.

Kierrätysmateriaalia. ark-byroo, AV.

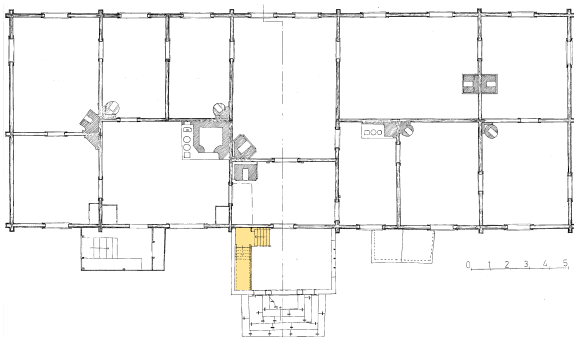

Ovi o21 porrassyöksen puolelta 2016. ark-byroo, AV.

Rakennusosa		Kuvailu	Ajoitus	Pintastrukturi	Muuta
Katto		Ruodelauta, jossa on sekä vanhaa että uutta laudoitusta.			
Seinät		Pystylauta, hirsipinnassa on eri ikäistä lautaa, lauta on osittain punamullattua. Osa laudoista on ollut muualla käytössä.			
Ikkuna		Puitejakoa on todennäköisesti yksinkertaistettu. Välivaakakarmin tasossa on huoneen puolella tukilankku (1800-luku). Ikkuna karmeineen ja puitteineen on todennäköisesti rekonstruoitu. Työ on karkeaa ja helat ovat moderneja.	Ikkuna-aukko on 1810-luvulta.		
Ovi	o21				
Lattia		Lankkulattia, päivä paistaa kuistille.			
Lvis		Pallokuulamppu ja savuilmoitin sekä palohälytysnappi			

Porrassyöky

Tilavuus	0,82 m x 3,41 m x 1,84/2,23 m
Käyttötarkoitus	Porras
Yleiskuvaus	Kapea kaksisyöksyinen tikaporras johtaa sisääntulokuistilta yläpuoliseen tilaan. Portaassa on yksi välitaso, josta käydään oven kautta ullakolle johtavaan portaaseen. Porras avautuu aulaan alapäästään. Ollut paperoitu jossain vaiheessa. Tila on säilynyt hyvin.

Roiskemaalattu ovi o22 ja yläpuolinen karniisilista. ark-byroo, AV.

Ulkoseinä ja porrastasanne. ark-byroo, AV.

Vanha ulkoseinä ja paperoinnin jäänteet. ark-byroo, AV.

Rakennusosa		Kuvailu	Ajoitus	Pintastrukturi	Muuta
Katto		Lautakatto, uusittu			
Seinät		Ponttilautaa, joka on kierrätyslautaa. Se on joskus maalattu ruskeaksi.			
Ovi	o22				
Lattia		Lattia on tehty pontatusta, leveästä lankusta, jossa on vuoron perään uros- ja naarasponnteja.			
Kiintokalusteet		Portaan kaiteet ja tolppa, johon ne tukeutuvat ovat 2000-luvulta.			
Lvis		Pallokupuväläisin ja sähköasennuksia pinnassa			

Kellari

Kellarin ovi on kaksilehtinen paneeliovi 1980-luvulta. Ulkopuolen paneelit ovat vaakasuuntaisia ja niissä on samat profiilit kuin keittiön kuistin ulko-ovessa. Lautakerroksia on kolme. Karmoja ei ole ja saranat ovat todennäköisesti alkupe-
räiset tappisaranat. Saranalehdet ovat todennäköisesti piilossa ovilehden sisällä. Uloin paneelikerros on 1980-luvulta, mutta sisemmät kerrokset ovat mahdollisesti vanhempia.

Pohjoispuolen huoneen korkeus on holvin keskeltä 1,83 m ja etelänpuoleisen huoneen vastaavasti 2,05 m. Etelänpuoleisen huoneen sisälle on rakennettu muurattu koppi, joka on voinut olla säilytystila tai yhteys yläkertaan. Kopin sisällä syven-
nyksiä, jotka ovat mahdollisesti porrasautojen koloja

Kellariin johtaa luonnonkivistä muuratut jyrkät portaat kuistin kohdalla. On mahdollista, että kellari on vanhempi kuin portaat. Etu- ja takahuoneessa huoneessa on betonilattia (1900-luku). Etelänpuoleisen huoneen lattia on 50 senttimetriä ma-
talamalla. Etelähuoneen puolella on yksi askelkivi. Lattia viettää etelän suuntaan. Etelänpuoleisen huoneen lattia kumisee.

Seinät ovat kalkittua luonnonkivi- ja tiilimuuria. Etelänpuoleisen huoneen ulko-
seinässä on kaksi syvennystä, joista voi nähdä noin 40 senttimetriä paksun revetee-
rauksen. Toinen aukko on tuuletusaukko ja toinen hylly.

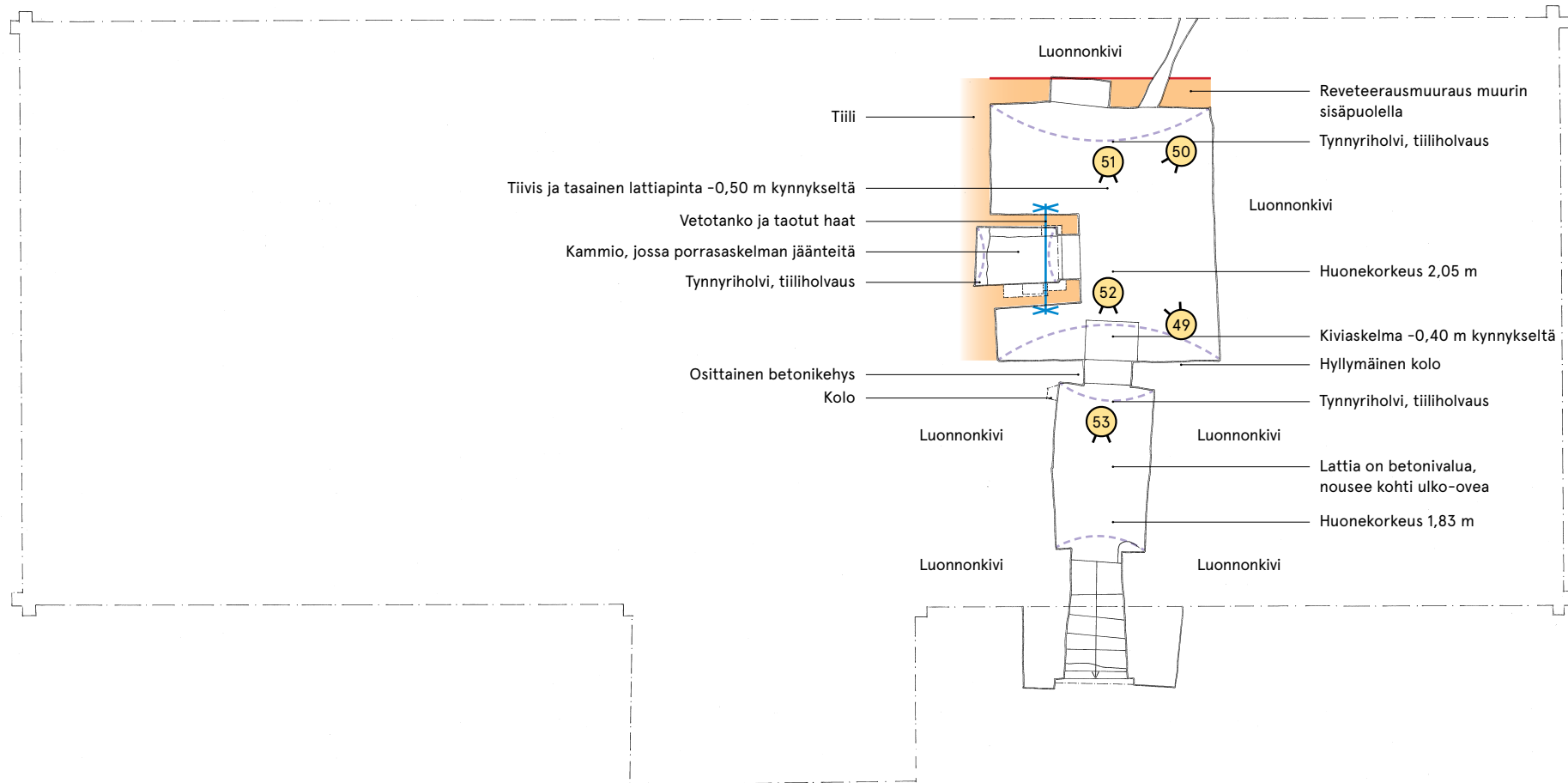
Etelänpuoleisessa huoneessa on poikittaissuuntainen tynnyriholvi tiilestä, sa-
moin kuin etuhuoneessa. Holvit ovat kalkittuja.

Kellarin seinä- ja kattopinnoissa on putkitettuja sähköasennuksia. Valaisimet
ovat pallovalaisimia. Kellarin perähuoneessa on pistorasia.

Kellarihuoneiden välillä on lautaovi 1980-luvulta, joka on hyvin kostunut. Oven
teossa on käytetty vanhempaa puutavaraa rakennuspaikalta.

Kellarin seinät ulkopuolelta on slammattu. Oven päällä on katon harjan alla
vaakalaudoitettu vyöhyke.

Muutoskaavio sekä valokuvien ottopaikat, kellari

Kellariin johti aluksi kulku sisätiloista. Perällä hylly. Pienempi aukko on vino tuuletushormi suoraan ulkotilaan. Kellari vaikuttaa pakopaikalta.

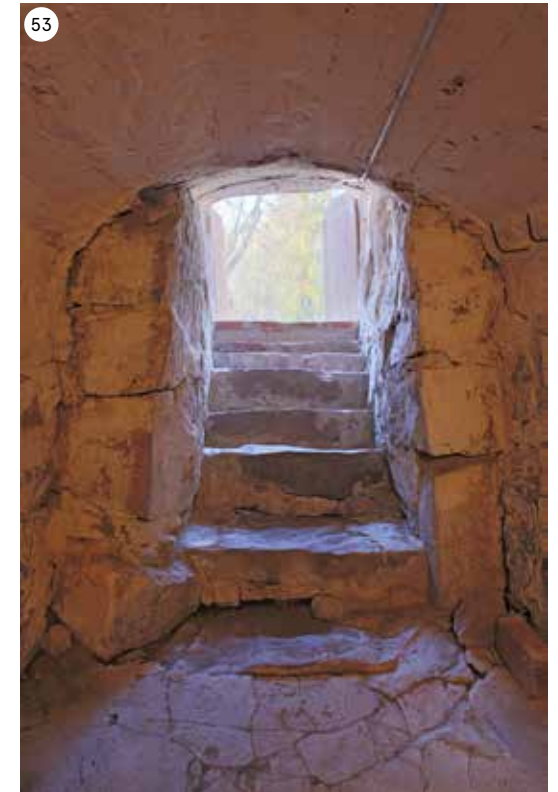
Tynnyriholvattu kellarihuone. Vasemmalla uusi sisäänkäynti suoraan ulos. Oikealla alkuperäinen sisäänkäynti, minkä portaat olivat lankkua.

Hyllyn kannatinrako ja astinkivi.

Näkymä kellarihuoneesta eteiskäytävän lävitse kohti ulkoporrasta. Kellarin väliovi taittuu keskeltä.

Paksuun muurimaiseen sokkeliin avattu kellarin porras.

Ullakko

Kattotuolit

Kattorakenne on vuodelta 1756. Kattotuolit edustavat tyypiltään ruotsalaisen kattotuolin suurissa ja korkeissa ullakkotiloissa käytettyä variaatiota. Kattotuoleissa on kaksi A-kirjaimen muotoista päällekkäistä rakennetta ja pitkillä seinillä ”tassut” ulottuvat ulkoseinään. Ulkoseinän suunnassa on vanhempi hirsi ja sen alle kiinnitetty uusi tukihirsi, jotka on pultattu yhteen (1980-luku), kattotuolirakenne tukeutuu näihin hirsiin. Katon rakennetta on vahvistettu 1980-luvulla lisäämällä uudet tuolit alkupe- räisten väliin. Vanhoja tuoleja on tuettu ja niistä on uusittu osia. Kehämäisiin katto- tuoleihin on kiinnitetty 2” x 4” soiroja kunkin kattotuolin kohdalle siten, että soirot kannattavat vetohirttä. Kattotuolin muodostamaa kehärakennetta on vahvistettu.

Vetotangot

Viisi vetotankoa on lisätty 1980-luvulla ja ne ulottuvat rungon poikki ja kiinnittyvät talon ulkoseiniin. Näiden lisäksi on muutamia vanhempia vetotankoja, jotka liittyvät muun muassa 1700-luvun huonetilamuutoksiin.

Hirsikehikko

Hirsikehikko nousee ullakon tason yläpuolelle väliseinien kohdalla.

Eriste

Palkkien välit on täytetty sahanpurulla ja paikoitellen on jätetty vanhemmat raken- nekerrokset (tuolta, multaa, hiekkaa, laastia) pintaan näkyville.

Piiput

Ullakolla on neljä piippua, jotka kokoavat hormoneja. Niistä on kolme perusmuo- dostaan suoria ja yksi vaakatasossa oleva siirtohormi, joka on ullakon osuudelta uudelleenmuurattu liittyen samalla täysin uuteeni piippuun. Hormit on suurelta osin muurattu uudelleen. Piiput on laastittu ja ne ovat pois käytöstä savuhormeina ja toimivat vain ilmanvaihtohormeina.

Ruodelauta

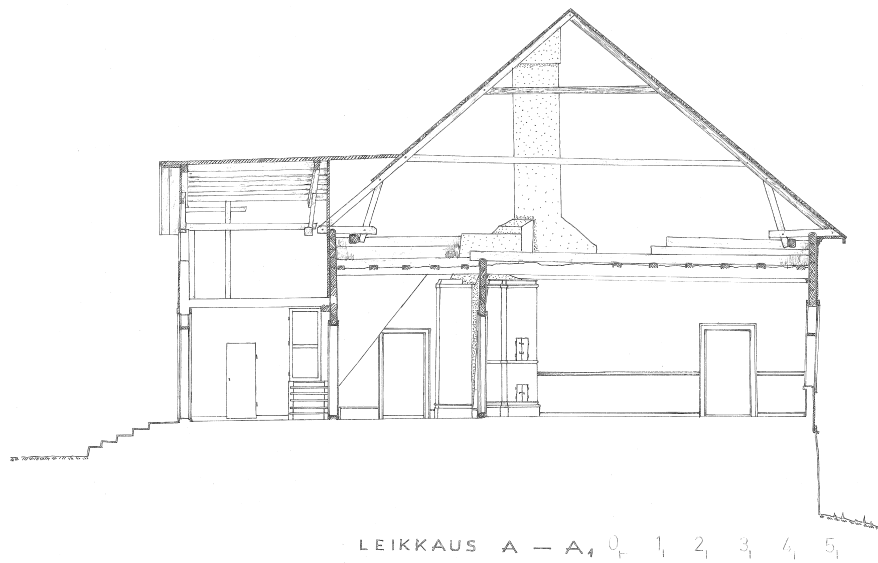
Vesikaton alusrakenteet ja pintarakenteet on tehty kokonaan uudelleen 1980-lu- vulla. Ruodelautana on käytetty vanhaa lautta rakennuspaikalta. Katon läpi näkyy tuohi ulkopinta alaspäin.

Ikkunat ja luukut

Pohjoispuolella on kaksi harjallista kattolyhtyä eli kottaraista, joissa on kuusiru- tuiset, parilliset puitteet.

Käynti ullakolle

Portaat ja käynti ullakolle on uusittu 1810-luvulla. Tikarappuset ovat jyrkät. Niiden kohdalla näkyy muutettuja hirsiliitosrakenteita (välikaton palkkeja katkaistu).

Leikkaus pääkuistin ja ruokasalin poikki. Piirtänyt 1967 Reino Peltonen. MVA.

Portaat ullakolle. ark-byroo, AV.

Ullakko ennen lisätukia ja korjausten teko 1978. P.O. Welin. MV HK.

Ullakko 2016.

Ullakon uudet vetotangot näkyvissä. ark-byroo, AV.

Rappuset ullakolle. ark-byroo, AV.

4.3

Uuni-inventointi

u1

ark-byroo, AV.

Huonenumero

2

Huoneen käyttötarkoitus

Eteinen

Tyyli

Kustavilainen

Tyyppi

Korkea suorakulmainen nurkkauuni

Valmistaja

Malli

Ajoitus

1810-luku

Pohdintaa

Huomautukset

Konservoitu?

Sijainti huoneessa

Nurkassa

Korkeus ja muoto

Korkea suorakulmainen uuni, jossa kulmat on viistetty

Mitat (leveys x sivun syvyys x korkeus)

Mitattu - missä mitat?

Pintamateriaalit

Lasittamaton punasaviitiili

Pintakäsittely

Maalattu / Lasitettu

Väri

Okrankeltainen S5022-Y30R; sokkeli, kulmat ja kruunu tummanruskeat S6020-Y50R.

Koristeet

Syvennys tulipesän yläpuolella. Listat sokkelissa ja kruunussa.

Koristelun kuvaus

Sokkeliosan päällä on kovera lista, kruunussa kupera ja kovera lista.

Luukut ja muut metalliosat

Sepän rautapellistä takomat luukut, malli muistuttaa tehdasvalmisteissa (Mariefors Brukin vastaavat muissa takoissa) käytettyä. Ruosteiset. Yksi savupelti.

u2

ark-byroo, AV.

Huonenumero

4

Huoneen käyttötarkoitus

1738 sali, 1756 työhuone, sittemmin makuuhuone ja näyttelytila

Tyyli

Uusrenessanssi

Tyyppi

Perustyyppinen kakluuni

Valmistaja

Malli

Ajoitus

1800-luvun loppu

Pohdintaa

Huomautukset

Sijainti huoneessa

Nurkassa

Korkeus ja muoto

Korkea pyöreä uuni

Mitat (leveys x sivun syvyys x korkeus)

Halkaisija noin 650 ja korkeus 3030

Pintamateriaalit

Lasitettu punasaviitiili

Pintakäsittely

Lasitettu

Väri

Valkoinen, harmaa sokkeli ja kruunu S3500-N

Koristeet

Ylälista, kruunu ja sokkeli

Koristelun kuvaus

Sokkeli ja kruunu on maalattu (melko uusi kerros). Sokkelin yläosassa koristelista. Ylälistassa on viiniköynnös-aihe ja muita kasviaiheita. Kruunulistassa on puoliympyrän muotoinen krenelointi.

Luukut ja muut metalliosat

Kromatut sileät uuninluukut, joissa on kevyt stanssaus; detaljit viittaavat Mariefors Brukin tuotantoon. Uunissa on kaksi peltiä, spiraaliventtiili ja kaksi nuohousluukkua.

u3

ark-byroo, AV.

Huonenumero

5

Huoneen käyttötarkoitus

Kamari

Tyyli

Klassisistinen

Tyyppi

Perustyyppinen peltikuorinen pönttöuuni

Valmistaja

Malli

Ajoitus

1910–1920-luku

Pohdintaa

Uunin paikkaa on siirretty, kun huonejakoa on muutettu. Tästä on jälkiä katossa ja lattiassa. Vanha uunin paikka näkyy vanhoissa pohjapiirustuksissa.

Huomautukset

Sijainti huoneessa

Nurkassa

Korkeus ja muoto

Korkea pyöreä uuni

Mitat (leveys x sivun syvyys x korkeus)

hakaisija 750 x korkeus 3050

Pintamateriaalit

Pelti

Pintakäsittely

Maalattu

Väri

Harmaa S3500-N

Koristeet

Ylälista ja sokkeli

Koristelun kuvaus

Koveria listoituksia ja suoralla osuudella pellin saumojen kohdalla on pulleat, pienet listat.

Luukut ja muut metalliosat

Valurautainen, tehdasvalmisteinen, koristeellinen uuninluukku, jollainen on ollut Björneborgs Mekaniska Werkstadin tuotannossa 1920-luvulla.. Tähtiventtiili on poissa. Uunissa on kaksi peltiä ja pyöreä nuohousluukku.

u4

ark-byroo, AV.

Huonenumero

6

Huoneen käyttötarkoitus

Kamari

Tyyli

Kustavilainen

Tyyppi

Yksilöllinen kakluuni

Valmistaja**Malli****Ajoitus**

1820–40-luku

Pohdintaa

Uuni ei todennäköisesti ole kiertoilmauuni, koska peltejä on vain yksi. Uuni on mahdollisesti 1820–40-luvulta. Uunin tekijä on osannut tehdä kulmakaakeleita. Uunia on korjattu konservoiden, osa kaakeleista on uusia.

Huomautukset

Uuni on pystytetty kiinni savupiippuun, näiden kahden välissä on tapahtunut liikettä ja sauma on haljennut. Liitoskohdassa sokkelissa on rikkoutuneita kaakeleita. Museovirasto 1980-luku: Fortuna-tehtaan uuni. (Nauvo)

Sijainti huoneessa

Suoralla seinällä

Korkeus ja muoto

Korkea suorakulmainen uuni

Mitat (leveys x sivun syvyys x korkeus)

1000 x 770 x 3000

Pintamateriaalit

Lasitettu punasavitiili

Pintakäsittely

Lasitettu

Väri

Valkoinen, jossa vaaleansininen roiskeväri S1502–G50Y ja S2020–R80B

Koristeet

Ylälista ja sokkeli

Koristelun kuvaus

Ylälistassa on viikunanlehti- ja acanthus-aiheiset nauhat päällekkäin. Niiden välissä on munalista. Sokkeliosan päällä on yksinkertainen tyynylista. Lasite on tehty kahdella värillä siten, että päälimmäinen uuni on roiskemaalattu.

Luukut ja muut metalliosat

Alaosassa on messinkinen tehdaslukku, jossa on ovilehdet ympäri kiertävä ohut viivastanssaus (1900-l alku); detaljit viittaavat Mariefors Brukin tuotantoon. Luukku on patinoitu tummaksi ja se on pienempi kuin huoneessa 8. Uunissa on yksi pelti.

u5

ark-byroo, AV.

Huonenumero

7

Huoneen käyttötarkoitus

Alunperin kylmä kamari, 1756 alkaen förmaaki

Tyyli

Kustavilainen

Tyyppi

Yksilöllinen kakluuni

Valmistaja

Muu

Malli**Ajoitus**

1820–40-luku

Pohdintaa

Uuni ei todennäköisesti ole kiertoilmauuni, koska peltejä on vain yksi. Uuni on todennäköisesti 1820–40-luvulta. Uunin tekijä on osannut tehdä kulmakaakeleita. Uunia on korjattu konservoiden, osa kaakeleista on uusia.

Huomautukset

Dokumentointi 1980-luku, Museovirasto. Uuni on määritelty: Fortuna -tehtaan uuni (Nauvo).

Sijainti huoneessa

Suoralla seinällä

Korkeus ja muoto**Mitat (leveys x sivun syvyys x korkeus)**

1000 x 860 x 2840 (huone 3140)

Pintamateriaalit

Lasitettu punasavitiili

Pintakäsittely

Lasitus

Väri

Valkoinen, jossa vaaleansininen roiskeväri; S1502–G50Y ja S2020–R80B

Koristeet

Kruunu, ylälistaa ja alalista

Koristelun kuvaus

Kruunussa on kuvattu kaksi haukea (delfiiniä), ylälistassa on viikunanlehti- ja acanthus-aiheiset nauhat päällekkäin. Niiden välissä on munalista. Sokkeliosan päällä on yksinkertainen tyynylista. Lasite on tehty kahdella värillä siten, että päällimmäinen uuni on roiskemaalattu.

Luukut ja muut metalliosat

Alaosassa on messinkinen tehdasluukku, jossa on ovilehdet ympäri kiertävä ohut viivastanssaus (1900-l alku); detaljit viittaavat Mariefors Brukin tuotantoon. Se on pienempi kuin huoneessa 8. Uunissa on yksi pelti.

u6

ark-byroo, AV.

Huonenumero

8

Huoneen käyttötarkoitus

Alunperin keittiö, 1756 alkaen sali

Tyyli

Kustavilainen

Tyyppi

Uuni ei todennäköisesti ole kiertoilmauuni koska peltejä on vain yksi. Uuni on mahdollisesti 1810-40-luvulta. Uunia on korjattu ronskisti luukun alapuolelta.

Valmistaja**Malli****Ajoitus**

1820-40-luku

Pohdintaa

Uuni ei todennäköisesti ole kiertoilmauuni koska peltejä on vain yksi. Uuni on mahdollisesti 1810-40-luvulta. Uunia on korjattu ronskisti luukun alapuolelta.

Huomautukset

Uuni on maalattu yli useita kertoja.
Mahdollisesti Mariefors Brukin luukut.

Sijainti huoneessa

Nurkassa

Korkeus ja muoto

Korkea suorakulmainen uuni, jossa kulmat on viistetty

Mitat (leveys x sivun syvyys x korkeus)

1170 x 700 x 3100

Pintamateriaalit

Kaakeli

Pintakäsittely

Maalattu

Väri

Valkoinen S1500-N

Koristeet

Ylälista, vaakalista ja jalkalista

Koristelun kuvaus

Sokkeliosan päällä on kovera lista, keskellä kupera ja yläosassa sekä kupera että kovera. Uuni on ollut roiskemaalattu sinisellä ja ruskealla.

Luukut ja muut metalliosat

Alaosassa on messinkinen tehdasluukku, jossa on ovilehdet ympäri kiertävä ohut viivastanssaus (1900-l alku); detaljit viittaavat Mariefors Brukin tuotantoon. Yläosassa on rautapeltinen lämpökaappi, jossa on kahdet salvat. Uunissa on yksi pelti.

u7

ark-byroo, AV.

Huonenumero

9

Huoneen käyttötarkoitus

Alunperin kamari, sittemmin kabinetti

Tyyli

Uusrokokoo

Tyyppi

Perustyyppinen kakluuni

Valmistaja

Malli

Ajoitus

1840-70-luku

Pohdintaa

Huomautukset

Uunin yläpuolella on tuore vesivuoto.

Sijainti huoneessa

Nurkassa

Korkeus ja muoto

Korkea pyöreä uuni

Mitat (leveys x sivun syvyys x korkeus)

Halkaisija noin 650 ja korkeus 3020

Pintamateriaalit

Lasittamaton punasavitiili

Pintakäsittely

Maalattu

Väri

Keltainen S2020-Y, oranssi täplä S4040-Y40R

Koristeet

Ylälista, kruunu ja sokkeli

Koristelun kuvaus

Sokkelin yläosassa koristelista. Kruununa on rocaille-aihe eli simpukka-rivi, ja sen alla fleur du lys eli ranskanlinjanauha ja muu kasviaiheinen nauha.

Luukut ja muut metalliosat

Valurautainen, tehdasvalmisteinen, koristeellinen uuninluukku. Tähtiventtiili on maalattu umpeen. Uunissa on kaksi peltiä ja kaksi pyöreää nuohousluukku.

u8

ark-byroo, AV.

Huonenumero

10

Huoneen käyttötarkoitus

Kamari

Tyyli

Uusrenessanssi

Tyyppi

Perustyyppinen kakluuni

Valmistaja**Malli****Ajoitus**

1840–70-luku

Pohdintaa**Huomautukset**

Pinnassa on useita maalikerroksia.

Sijainti huoneessa

Nurkassa

Korkeus ja muoto

Korkea pyöreä uuni

Mitat (leveys x sivun syvyys x korkeus)

Halkaisija noin 740 ja korkeus 3080

Pintamateriaalit

Lasittamaton punasavitiili

Pintakäsittely

Maalattu

Väri

Oranssi S3040-Y20R

Koristeet

Ylälista, kruunu ja sokkeli

Koristelun kuvaus

Kruunulistassa on puoliympyrän muotoinen krenelointi, ja sen alla fleur du lys eli ranskanlinja-nauha ja muu kasviaiheinen nauha. Sokkelin yläosassa koristelista.

Luukut ja muut metalliosat

Valurautainen, tehdasvalmisteinen, koristeellinen uuninluukku, jollainen on ollut Björneborgs Mekaniska Werkstadin tuotannossa 1920-luvulla. Tähtiventtiili on maalattu umpeen. Uunissa on kaksi peltiä eri puolilla ja kolme pyöreää nuohousluukkua, joista yksi on myöhemmin lisätty.

u9

ark-byroo, AV.

Huonenumero

15

Huoneen käyttötarkoitus

Kamari

Tyyli

Uusrenessanssi

Tyyppi

Perustyyppinen kakluuni

Valmistaja

Malli

Ajoitus

1840–70-luku

Pohdintaa

Kulmakaakelit on tehty taittaen.

Huomautukset

Pinnassa on useita maalikerroksia. BMW= Björneborgs Mekaniska Werkstad.

Sijainti huoneessa

Nurkassa

Korkeus ja muoto

Korkea suorakulmainen uuni

Mitat (leveys x sivun syvyys x korkeus)

1050 x 440 x 2900

Pintamateriaalit

Lasittamaton punasavitiili

Pintakäsittely

Maalattu

Väri

Keltainen S2020-Y

Koristeet

Ylälista, kruunu ja sokkeli

Koristelun kuvaus

Kruunulistassa on puolipyörän muotoinen krenelointi, ja sen alla fleur du lys eli ranskanlinja-nauha ja muu kasviaiheinen nauha, jossa kasvit muodostavat sydämen. Sokkelin yläosassa koristelista.

Luukut ja muut metalliosat

Valurautainen, BMW-merkinen, koristeellinen uuninluukku - vastaava malli ollut tuotannossa 1920-luvulla. Tähtiventtiili on maalattu umpeen. Uunissa on kaksi peltiä ja kaksi pyöreää nuohousluukku.

u10

ark-byroo, AV.

Huonenumero

12

Huoneen käyttötarkoitus

Varasto

Tyyli

Moderni

Tyyppi

Porin Matti

Valmistaja

Rosenlew

Malli

Porin Matti 16 (luukut G 1630 ja G 1632)

Ajoitus

1900-luku

Pohdintaa

Huomautukset

Sijoitettu korokkeen päälle vanhan korkean uunin paikalle.

Sijainti huoneessa

Nurkassa

Korkeus ja muoto

Matala suorakulmainen uuni

Mitat (leveys x sivun syvyys x korkeus)

500 x 310 x 1040

Pintamateriaalit

Pelti

Pintakäsittely

Hopeamaali

Väri

Hopea

Koristeet

Ei ole

Koristelun kuvaus

Luukut ja muut metalliosat

Porin Matin oma valurautainen luukku. Uunissa on yksi pelti, ja nuohousluukku.

u11

ark-byroo, AV.

Huonenumero

13

Huoneen käyttötarkoitus

Sali, keittiö 1754 alkaen

Tyyli

Leivinuuni ja puuhella

Tyyppi

Paikalla muurattu

Valmistaja

Muu

Malli**Ajoitus**

Pääosin 1900-luvun alku

Pohdintaa

Uunin ulkoasua on muutettu ja sitä on korjattu

Huomautukset

Leivinuunin alla on lämpökaappi. Telttamaisen rautapellistä tehty kupu on maalattu ruskeaksi, ja se on sisäpuolelta ruosteessa.

Sijainti huoneessa

Nurkassa

Korkeus ja muoto

Alaosa ja sydän muurattu, työskentelyalueen päällä liesikupu

Mitat (leveys x sivun syvyys x korkeus)

2,42 m x 1,91 m

Pintamateriaalit

Tiili

Pintakäsittely

Maalattu, osittain pellitetty

Väri

Valkoinen

Koristeet

Ei ole

Koristelun kuvaus**Luukut ja muut metalliosat**

Högforsin paistinuuni ja hellataso sekä BMW leivinuunin luukku nro 3

4.4

Ovityypit

Kuusiston sisäovien valikoima koostuu eri vuosisatoja ja eri tyyliuuntia edustavista puuovista. Kaikki varsinaiset väliovet ovat puukehysovia ja toissijaiset, komeroihin ja ullakkotiloihin johtavat ovet ovat yksinkertaisia lautaovia, jotka on tuettu poikkipienoilla. Ulko-ovet ovat kaksikertaisia lautaovia, joihin liittyy yläikkuna.

Ovien heloitus on pääsääntöisesti oven edustaman aikakauden mukaan, erityisesti tämä toistuu saranoissa. Saranoissa on edustettuna rokokoo-aiheiset lehtisaranat sekä ranskalaiset taitesaranat ja norjalaiset saranat, molemmat tyypit erilaisilla koristenupeilla ja jälkimmäinen myös nupittomana vähemmän edustavissa tiloissa.

Ovien lukot ovat pääsääntöisesti kamarilukkoja eri vuosikymmeniltä ja osa näistä kamarilukoista on uudistuotantoa. Moneen oveen vanha, alkuperäinen lukko on vaihdettu, mikä näkyy osassa ovia paikkapaloina. Salpalukkoja, jollaisia käytettiin 1700-luvulla, löytyy ainoastaan pääkuistin yläpuoliseen tilaan johtavasta ovesta. Todennäköisesti tämä aikanaan arvokasta irtaimistoa edustanut lukko on kierrätysmateriaalia eikä siten alkuperäisellä paikallaan.

Ovi-littera	Luonnehdinta	Ajoitus	Kätisyys	Karmin syvyys (mm)	Ovilehti	Peilit, kuvaus	Leveys x korkeus x paksuus (mm)	Vuorilistat aukeamissuunnan puolella	Vuorilistat saapumissuunnan puolella	Saranat	Lukko	Vedin	Muuta
o1	Yläikkunalinen talon pääovi 1800-luvun alusta.		Oikeakätinen	225	Kaksilehtinen kaksinkertainen lautaovi, jossa on kaksi poikki-pienaa sisäpuolella. Ovilehti on huulitettu. Ulkoväri on keltainen NCS 3020-Y30R ja sisäpuoli harmaansininen NCS S4005-R80B.	Peilejä ei ole. Ulkopuolella on vinopanelointi, joka muodostaa timanttikuvion. Paneelilaudan leveys on 205 mm ja profiili on kustavilainen, kateen suuntaan kaareva. Oven läpi lyötyn naulojen päät näkyvät kotkattuina oven sisäpinnassa. Saranarautojen naulat näkyvät paneelipinnassa kotkauksina.	690/680 x 2125 x n. 55 (30+24)	Kustavilaiset listat tyyppiä A.	Kustavilaiset listat tyyppiä A (ulkona).	Pitkälehtiset taotut tappisaranat, joissa on solmut (1800).	Pintalukko, jossa kielipesä on kiinnitetty toisen ovilehden pintaan. Oveassa on alhaalla liukusarana.	Ulopuolella on takorautainen ren-gasvedin, jonka halkaisija on 55 mm. Avainkilpi on koristeellinen ja paksusta pellistä iekattu.	Pieniruutuinen kaksipuutteinen yläikkuna välikamilla on todennäköisesti 1700-luvun lopulta.
o2			Oikeakätinen	180	Yksilehtinen kehysovi, jossa on erittäin leveät kehukset (165 ja 185).	Ovilehti on puoliranskalainen ja siinä on kolme peiliä. Ylin peili on lasia ja se on jaettu välipuitteilla neljään tasasuureen ruutuun, jotka ovat hieman pystysuuntaisia.	1075 x 2120 x 28	Kustavilaiset listat tyyppiä A.	Kustavilaiset listat tyyppiä A (vanha lista vain lukko-puolella) ja muuten E (uusi lista).	Kaksi ranskalaistyyppistä taitesaranaa (ylempi k. 145 ja alempi 180). Ylempi on alapäästään poikki.	Vanha pintalukko, tyypiltään kamari-lukko, avainkilpi on soikea.	Ei ole.	Oveassa on erityisen monta maalikerrosta.
o3		1730 malli-piirustusten mukainen ovi (Lounatuori 1996, 77)	Oikeakätinen	135	yksilehtinen kehysovi	Avautumissuuntaan neljä pintapeiliä ja huoneen puolelle profiili. Ylä- ja alapellit ovat pystysuuntaisia ja keskipeilit vaakasuuntaisia.	955 x 1895 x 30	Uusrenessanssilistat tyyppiä F.	Uusrenessanssilistat tyyppiä F.	Oveassa on kaksi takorautaista nostosaranaa, joissa on koristeelliset, roko-koo-tyyliset sarana-lehdet.	Pintalukko, tyypiltään kamarinlukko.	Ei ole.	
o4	Juhlava päätilan ovi, joka on kertaustyylinen.	1911	Oikeakätinen	155	Kaksilehtinen, korkea kehysovi.	Ovilehdet ovat kolmipeilisiä ja peilit ovat täysranskalaisia. Ylin ja alin peili ovat pystysuuntaisia ja keskimäinen on vaaka.	600 x 2300 x 47	Uusvanhat uusrenessanssilistat tyyppiä F.	Uusvanhat uusrenessanssilistat tyyppiä F.	Kaksi norjalais-tyyppistä (päistään suippenevaa) nostosaranaa.	Upotettu lukko ja samanaikainen kilpi.	Pukinsarvedin (1930-1950).	Oveassa on lyöntilista molemmin puolin sekä upotettu ylä- ja alasalpa.
o5	Juhlava päätilan ovi, uusklassismia.	1700-luvun loppu tai 1800-luvun alku	Oikeakätinen	155	Yksilehtinen kehysovi, jonka välikehys on 190 mm leveä ja uritettu.	Ovilehti on kaksipeilinen ja peilit ovat täysranskalaisia. Ylin ja alin peili ovat samankokoiset ja hieman pystysuuntaiset.	955 x 2055 x 37	Kustavilaiset listat tyyppiä E.	Kustavilaiset listat tyyppiä A.	Kaksi ranskalaistyyppistä koristeellista (pallo ja pisara) taite saranaa (k. 210).	Pintalukko, tyypiltään kamarinlukko. Avainkilpi on suorakaiteen muotoinen, ylä- ja alapäästään pyörästetty.	Ei ole.	
o6	Juhlava päätilan ovi, mahdollisesti kustavilainen.	1800-luvun alkupuoli	Oikeakätinen	135	Yksilehtinen kehysovi, jonka kehysten vaakaosat ovat jopa 160 mm leveitä.	Ovilehti on kolmipeilinen ja peilit ovat täysranskalaisia. Ylä- ja alapellit ovat kapeita vaakasuuntaisia ja keskenään yhtä korkeita. Keskipeili on pystysuuntainen. Peilien keskiosan nurkista on koverrettu neljännesympyrä pois.	950 x 1880 x 32		Pyöreämuotoiset barokkilistat tyyppiä I.	Oveassa on kaksi takorautaista nostosaranaa, joissa on koristeelliset roko-koo-tyyliset sarana-lehdet.	Kamarilukko, jossa on soikea avainkilpi.	Ei ole.	Pieni liukusalpa (1900-l alk.).
o7	Juhlava päätilan ovi, uusklassismia.	1700-luvun loppu tai 1800-luvun alku	Vasen-kätinen	155	Yksilehtinen kehysovi, jonka välikehys on 190 mm leveä ja uritettu.	Ovilehti on kaksipeilinen ja peilit ovat täysranskalaisia. Ylin ja alin peili ovat samankokoiset ja hieman pystysuuntaiset.	950 x 2070 x 36	Kustavilaiset listat tyyppiä A.	Kustavilaiset listat tyyppiä B.	Kaksi ranskalaistyyppistä koristeellista (pallo ja pisara) taite saranaa (k. 200, priikka puuttuu molemmista).	Vanha pintalukko (1800-l alku), tyypiltään kamarinlukko. Avainkilpi on soikea. Vastarauta on kiinnitetty karmin pintaan	Ei ole.	Ovilehti on asennettu ylös-alaisin.
o8	Paraatiovien kustavilainen.	1780-luku, tai sen jälkeen (vertaa Lounatuori 1996, 81).	Oikeakätinen	170	Yksilehtinen kehysovi, jonka kehukset ovat leveitä.	Kolmipeilinen ovi, jonka ylä- ja alapellit ovat täysranskalaisia ja keskipeili puoliranskalainen. Yläpeili on pystysuuntainen, muut peilit ovat vaakasuuntaisia. Keski-peili on muita leveämpi.	923 x 1990 x 32	Uusvanhat uusrenessanssilistat, tyyppiä F.	Uusvanhat kustavilasilistat, mallia E.	Kaksi ranskalais-tyyppistä pallopäistä taitesaranaa (160 mm ja 170 mm korkeat). Ylemmästä puuttuu priikka.	Uusi pintalukko, tyypiltään kamarinlukko (Boda). Avainkilpi on suorakaiteen muotoinen, ylä- ja alapäästään pyörästetty. Vastarauta upotettu karmin.	Ei ole.	
o9	Uusrenessanssityylinen paraatiovien.	1800-luvun loppu	Oikeakätinen	158	Yksilehtinen kehysovi, jonka kehukset ovat kapeita	Täysranskalainen viisipeilinen ovi, jossa ylin ja alin peilipari ovat pystysuuntaisia ja keskipeili on vaakasuuntainen.	890 x 1995 x 46	Uusrenessanssia, tyyppiä H.	Uusrenessanssia, tyyppiä H.	Kaksi norjalaistyyppistä päistään suippenevaa nostosaranaa.	Uusi pintalukko, tyypiltään kamarinlukko (Boda). Avainkilpi on suorakaiteen muotoinen, ylä- ja alapäästään pyörästetty. Vastarauta upotettu karmin.	Ei ole.	
o10	Paraatiovien kustavilainen.	1780-luku, tai sen jälkeen (vertaa Lounatuori 1996, 81).	Oikeakätinen	165	Yksilehtinen kehysovi, jonka kehukset ovat leveitä.	Kolmipeilinen ovi, jonka ylä- ja alapellit ovat täysranskalaisia ja keskipeili puoliranskalainen. Yläpeili on pystysuuntainen, muut peilit ovat vaakasuuntaisia. Keski-peili on muita leveämpi.	915 x 1990 x 32	Pyöreämuotoiset barokkilistat, tyyppiä I.	Pyöreämuotoiset barokkilistat, tyyppiä I.	Kaksi ranskalaistyyppistä taitesaranaa (160 mm ja 170 mm korkeat). Saranan ylä- ja alaosat ovat ilmeisesti eri paria. Yläpäässä on pallo ja alapäässä pyramidimaisesti suippeneva pallosarja.	Erittäin vanha pintalukko (1800-l alku), tyypiltään kamarilukko. Sukkulan muotoinen avainkilpi. Vastarauta upotettu karmin.	Ei ole.	

Ovi-littera	Luonnehdinta	Ajoitus	Kätisyys	Karmin syvyys (mm)	Ovilehti	Peilit, kuvaus	Leveys x korkeus x paksuus (mm)	Vuorilistat aukeamissuunnan puolella	Vuorilistat saapumissuunnan puolella	Saranat	Lukko	Vedin	Muuta
o11	Paraatiovien, kustavilainen.	1780-luku, tai sen jälkeen (vertaa Lounavuori 1996, 81).	Vasenkätinen	170	Yksilehtinen kehysovi, jonka kehukset ovat leveitä.	Kolmipeilinen ovi, jonka ylä- ja alapeilit ovat täysranskalaisia ja keskipeili puoliranskalainen. Yläpeili on pystysuuntainen, muut peilit ovat vaakasuuntaisia. Keski-peili on muita leveämpi.	920 x 1990 x 34	Pyöreämuotoiset barokkilistat, tyyppiä I.	Pyöreämuotoiset barokkilistat, tyyppiä I.	Kaksi ranskalaistyyppistä pallopäistä taitesaranaa.	Erittäin vanha pinalukko, tyypiltään kamarilukko. Sukan muotoinen avainkilpi. Lukko-rauta kiinnitetty karmin pintaan	Kiertovedin molemmin puolin, jonka kilpi (lukuon vastapäisellä puolella) on nelilehtisen apilanlehden mallinen.	
o12	paraatiovien?	1780-luku, tai sen jälkeen (vertaa Lounavuori 1996, 81).	Oikeakätinen	170	Yksilehtinen kehysovi, jonka kehukset ovat leveitä.	Kolmipeilinen ovi, jonka ylä- ja alapeilit ovat täysranskalaisia ja keskipeili puoliranskalainen. Yläpeili on pystysuuntainen, muut peilit ovat vaakasuuntaisia. Keski-peili on muita leveämpi.	915 x 1990 x 34			Kaksi ranskalaistyyppistä pallopäistä taitesaranaa.	Erittäin vanha pinalukko, tyypiltään kamarilukko. Sukan muotoinen avainkilpi. Lukko-rauta kiinnitetty karmiin.	Avainreijän kilpi on apilanlehden mallinen.	Lukko kiinnitetty läpi lyömällä rautanaukoilla.
o13	Uusrenessanssi-tyylinen paraatiovien.	1800-luvun loppu	Oikeakätinen	170	Yksilehtinen kehysovi, jonka kehukset ovat kapeita.	Täysranskalainen viisipeilinen ovi, jossa ylin ja alin peilipari ovat pystysuuntaisia ja keskipeili vaakasuuntainen.	900 x 2000 x 43	Uusrenessanssia, tyyppiä H.	Uusrenessanssia, tyyppiä L.	Kaksi norjalaistyyppistä päistään suipenevaa nostosaranaa.	Pinalukko, tyypiltään kamarilukko, avainkilpi on soikea.	Ei ole.	
o14	1800-luvun salin ovi, ei ihan paraatiovien	1780-luku, tai sen jälkeen (vertaa Lounavuori 1996, 81).	Vasenkätinen	150	Yksilehtinen kehysovi.	Puoliranskalainen kolmipeilinen ovi, jossa on pystysuuntainen yläpeili. Keski-peilin korkeus on puolet alapeilistä.	885 x 1850 x 30	Uusrenessanssia, tyyppiä F.	Uusrenessanssia, tyyppiä K.	Kaksi norjalais-tyyppistä (päistään suipenevaa) nostosaranaa.	Pinalukko, tyypiltään kamarilukko.	Ei ole.	
o15	Uusrenessanssi-tyyliset paraatiovien.	1800-luvun loppu	Oikeakätinen	167	Yksilehtinen kehysovi, jonka kehukset ovat kapeita.	Täysranskalainen viisipeilinen ovi, jossa ylin ja alin peilipari ovat pystysuuntaisia ja keskipeili vaakasuuntainen.	895 x 2005 x 42	Uusrenessanssia, tyyppiä H	Uusrenessanssia, tyyppiä H	Kaksi norjalaistyyppistä päistään suipenevaa nostosaranaa.	Vanha pinalukko, tyypiltään kamarilukko, avainkilpi on soikea.	Ei ole.	
o16	Uusrenessanssi-tyyliset paraatiovien.	1800-luvun loppu	Vasenkätinen	167	Yksilehtinen kehysovi.	Täysranskalainen viisipeilinen ovi, jossa ylin ja alin peilipari ovat pystysuuntaisia ja keskipeili vaakasuuntainen.	905 x 1995 x 42	Uusrenessanssia, tyyppiä M	Uusrenessanssia, tyyppiä F	Kaksi saranaa (ei näkyvissä).	Pinalukko, tyypiltään kamarilukko, avainkilpi on suora-kaiteen muotoinen, kulumistaan koverrettu.	Ei ole.	Oven edessä oli kirjahylly ja se oli lukittu munakolla tutkittaessa.
o17	"barokkiovi", joka on ollut päätilan ovi	1755 (Lounavuori 1996, 77)	Oikeakätinen	145	Yksilehtinen kehysovi, jonka kehukset ovat leveät.	Puoliranskalainen kolmipeilinen ovi, jonka yläpeili on neliö ja keskialapeilin korkeus yhteensä on sama kuin yläpeilin korkeus.	975 x 1820 x 33	Kustavilainen lista, tyyppiä A.	Uusrenessanssia, tyyppiä L.	Ovessa on kaksi takorautaista nostosaranaa, joissa on koristeelliset rokokoo-tyyliset saranalehdet. Ylemmän saranan yläsakara puuttuu.	Pinalukko, tyypiltään kamarilukko.	ei ole	Karmit ovat vääntyneet seinän painumisen mukana vinoiksi ja ovilehteä on höylätty.
o18	moderni sivuovi	1900-luvun alkupuoli	Oikeakätinen	165	Yksilehtinen kehysovi.	Kolmipeilisen oven peilit ovat suoria vaneeri-peilejä.	980 x 1975 x 38	Kustavilainen lista, tyyppiä P.	Kustavilainen lista, tyyppiä P.	Kaksi norjalaistyyppistä päistään pyöreää modernia nostosaranaa.	Pinalukko, tyypiltään kamarilukko.	Peltivedin	Ylälistaa on madallettu oven molemmin puolin.
o19	moderni ulko-ovi, joka imitoi pääoven tyyliä	1980-luku	Vasenkätinen, ulospäin avautuva	100, karmi on suora, ilman huul-loksia.	Yksilehtinen kaksinkertainen lautovi, jonka ulompi laudoitus on diagonaalinen siten, että vastakkaiset puolet muodostavat nuolikuvion ylöspäin. Sisempi laudoitus n pysty.		1095 x 1935 x 48	Ei ole.	Ei ole.	Kolme modernia nostosaranaa, jossa on tappi ja pyöreä pää.	Rikkoutunut kamarilukko sisäpuolella (kierrätetty, ehkä 1950-luvulta). Pintaan on asennettu moderni Abloy-lukko kiertosalvalla.	Veistetty puuvedin.	Ulkopuolella on soikea pystysuuntainen avainkilpi lavasteena. Oven päällä on neliruutainen, oven levyinen ikkuna, jonka korkeus on 360 mm, jonka puitteet on kiinnitetty puutapeilla.
o20	Kellarin ovi												
o21	Ovi kuistin ylätilaan, kustavilaiset pienpuut.	1810 tai aikaisempi	Oikeakätinen	95	Ovilehti pontatusta laudasta. Pontit on pareittain, ja ovi on tehty neljästä laudasta. Ovessa on kiilamaiset pienat, jotka on profiloitu niin, että keskiosa levenee.		770 x 1565 x 30	Ei ole.	Ei ole.	Sepän valmistamat pintasaranat, joissa on taottu lehti ja suipeneva pää.	Ovessa on vanhan mallinen jousilukko	Takorautainen lätkeä.	Sepän takoma salmiakin muotoinen avainkilpi.
o22	Piilo-ovi ullakolle. Yksilehtinen lautovi.	1810	Vasen	150, hieno profiili!	Ovilehti on tehty kolmesta pystysuuntaisesta ponttilaudasta, jossa on päälle lyödyt pienat. Huoneen puoleinen roiskemaa-laus on konservoitu.		740 x 1860 x 28	Ylä- ja alapuolella on listat tyyppiä O, sivulistat ovat peittolistoja.	Ei ole.	Sepän valmistamat pintasaranat, joissa on taottu lehti ja käärmeeen pään muotoinen päte (katso nimitys).	Moderni riippulukko.	Ei ole.	Uvessa on uusi vanhan mallinen sepän tekemä salpa ja vanha taottu avainkilpi.

Enfilade eli läpinäkymä huoneesta 11 huoneeseen 6. Kuva P. O. Welin, MVHK.

Enfilade eli läpinäkymä huoneesta 11 huoneeseen 6.

Enfilade eli läpinäkymä huoneesta 6 huoneeseen 11.

Näkymä huoneesta 8 huoneeseen 5.

Näkymä huoneesta 5 huoneeseen 8.

Ovi 1, pääovi ulkoa. ark-byroo, AV.

Ovi 1, pääovi, huone 1.

Ovi 2, huone 1.

Ovi 2, huone 2.

Ovi 3, huone 2. ark-byroo, AV.

Ovi 3, huone 13.

Ovi 3, sarana, huone 2. ark-byroo, AV.

Ovi 4, huone 8. ark-byroo, AV.

Ovi 5, huone 2. Kuva P. O. Welin MVHK.

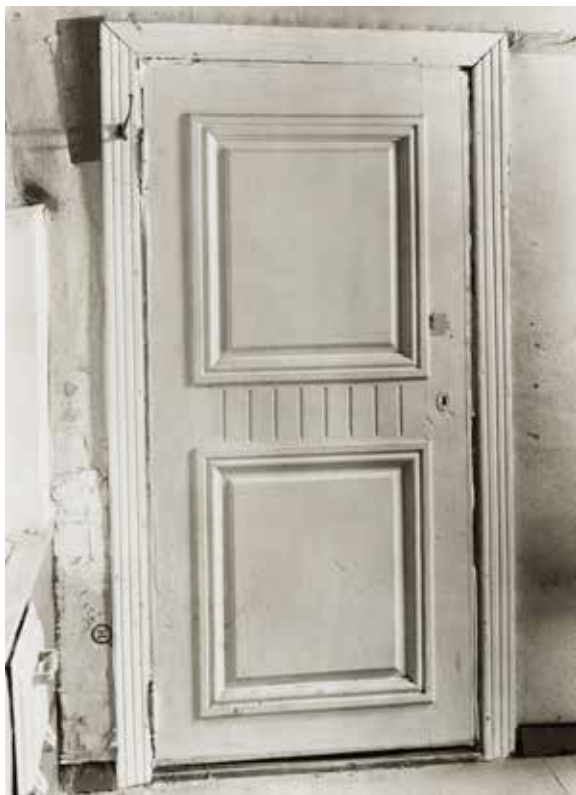
Ovi 5, lukko, huone 3. ark-byroo, AV.

Ovi 6, huone 3. Kuva P. O. Welin MVRHO

Ovi 6, huone 3. ark-byroo, AV.

Ovi 7, huone 3. Kuva P.O. Welin MVRHO.

Ovi 7, huone 3.

Ovi 7, huone 4.

Ovi 8, huone 4. ark-byroo, AV.

Ovi 9, huone 5. ark-byroo, AV.

Ovi 11, huone 7. Kuva P. O. Welin MVHK

Ovi 11, huone 7.

Ovi 11, lukko, huone 7.

Ovi 11, lukko, huone 8.

Ovi 11, huone 8.

Ovi 14, huone 10. ark-byroo, AV.

Ovi 14, lukko, huone 10. ark-byroo, AV.

Ovi 14, lukko, huone 13. ark-byroo, AV.

Ovi 16, huone 11. ark-byroo, AV.

Ovi 17, huone 12. ark-byroo, AV.

Ovi 17, huone 13. Kuva P.O. Welin MVHK.

Ovi 17, huone 13.

Ovi 17, sarana, huone 13. ark-byroo, AV.

Ovi 18, keittiön ja kuistin väli-ovi, huone 14. ark-byroo, AV.

Ovi 18, keittiön ja kuistin väli-ovi, huone 13. ark-byroo, AV.

Ovi 19. ark-byroo, AV.

Ovi 20.

Ovi 21, ovi kuistin ylätilaan. ark-byroo, AV.

Ovi 21, 1700-luvun salpalukko, ovi kuistin ylätilaan. ark-byroo, AV.

Ovi 22, piilo-ovi ullakolle. ark-byroo, AV.

Ovi 22, piilo-ovi ullakolle. ark-byroo, AV.

Ovi 22, piilo-ovi ullakolle. ark-byroo, AV.

4.5

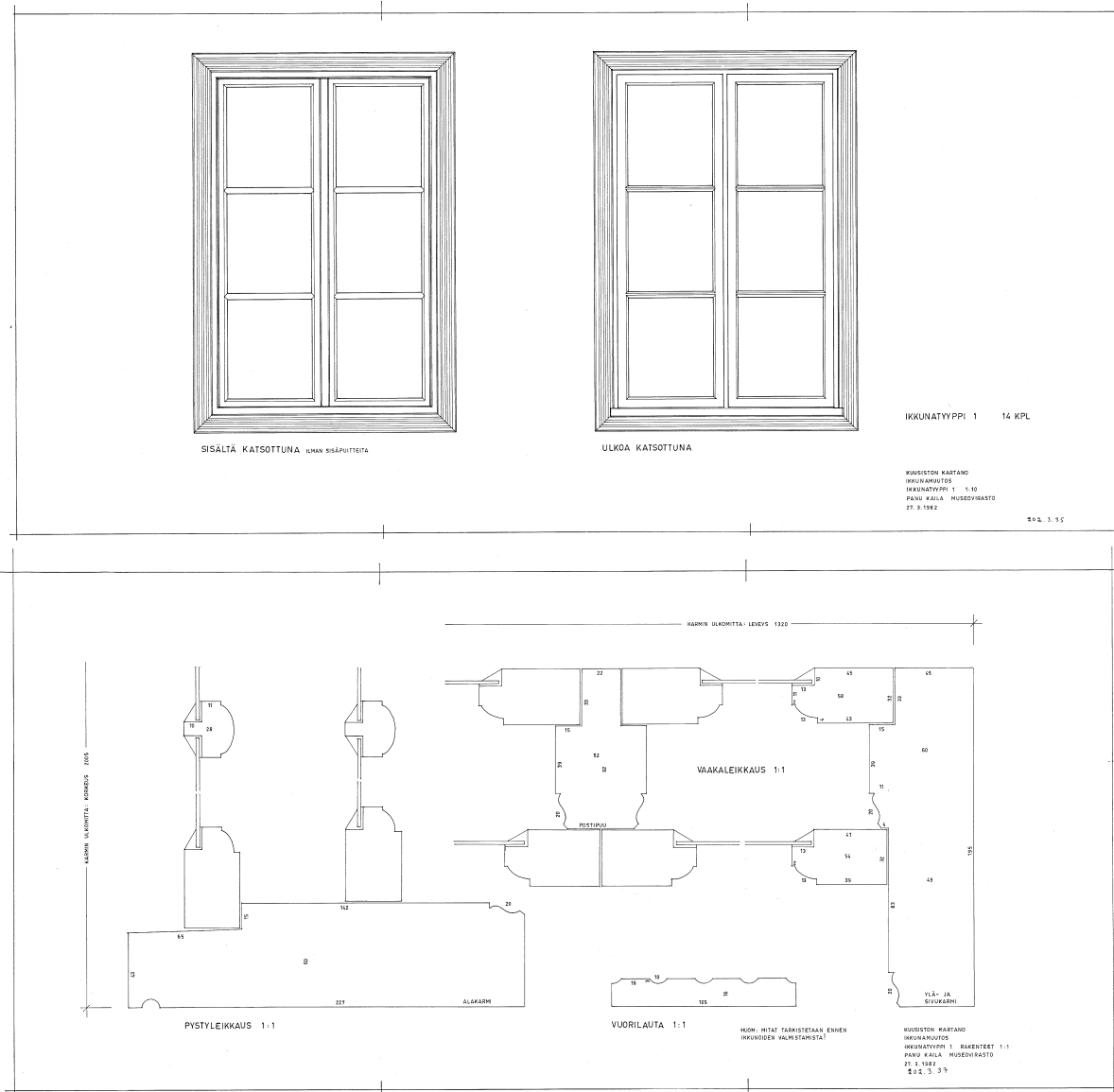
Ikkunat

Ikkunatyypin A on kaksipuitteinen sisään-ulos avautuva välipystykarmillinen puuikkuna. Ikkuna on kuusiruutuinen, siten että kussakin puitteessa on kolme ruutua. Ikkuna on lasitettu yksinkertaisella konevedetyllä lasilla. Lasit on kiinnitetty kitillä ulkopuolelta. Uloimmassa puitteessa on maalatut rautahelat (1980-luku). Sisemmästä puitteesta helat puuttuvat ja ikkuna on kiinteä (kiinnitetty nauloilla).

Ikkunankarmi on huullettu. Ikkunanpuitteissa on ”litistetyt”, vanhaa profiilimaailmaa mukailevat profiilit. Karmi on profiloitu (profiileja R ja C mukaillen).

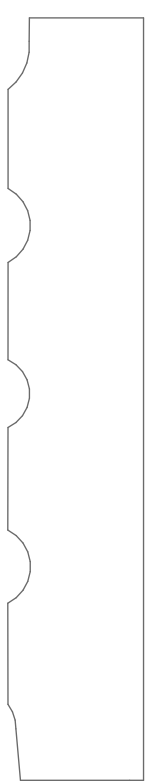
Sisäpuolella vuorilistat kiertävät koko ikkunan ja listat on jiiirattu toisiinsa. Kiinnitys nauloilla suoraan pinnan läpi. Profiili myötäilee uritettu kustavilaislistoja (tyyppi E).

Molemmissa kuisteissa sekä kattolyhdyissä on vanhemmat ikkunat, mahdollisesti osittain alkuperäiset, todennäköisesti kuitenkin 1800–1900-luvun vaihteesta.

4.6

Listatyyppit

10

Lista A

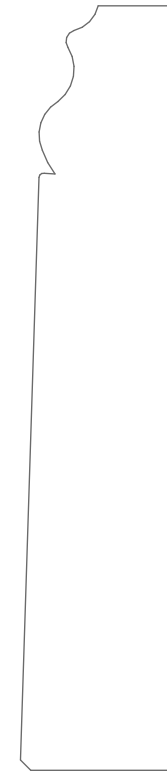
1:1

11

Lista B

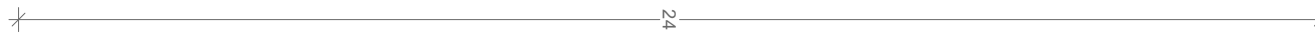
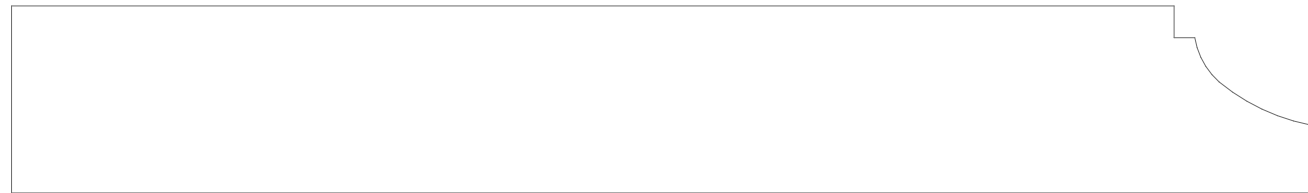
1:1

10

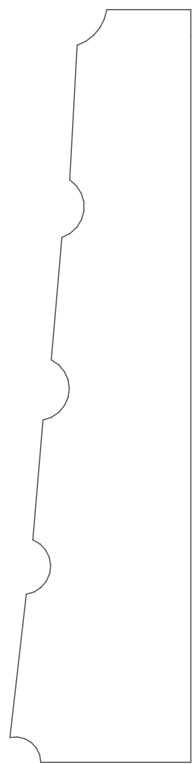
Lista C

1:1

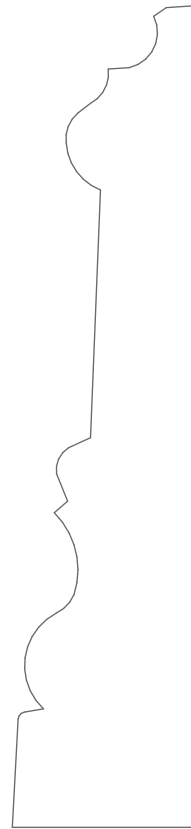
Lista D

1:2

Lista E

1:1

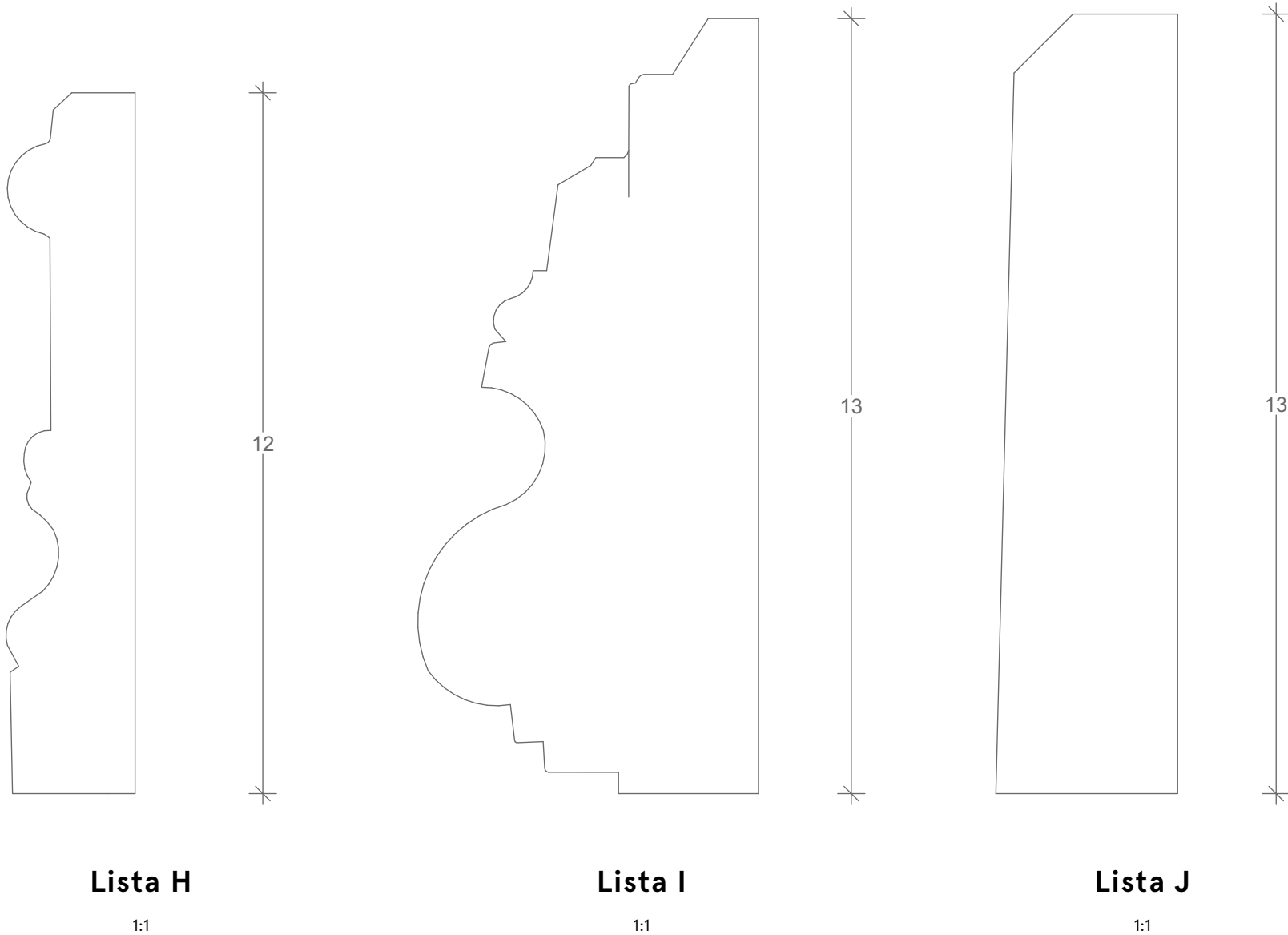
Lista F

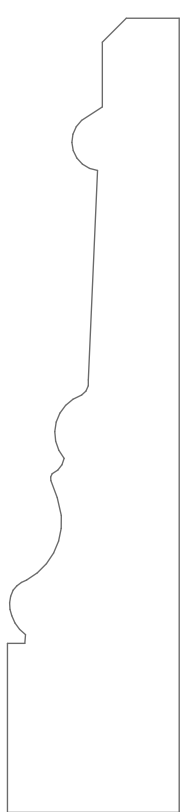
1:1

Lista G

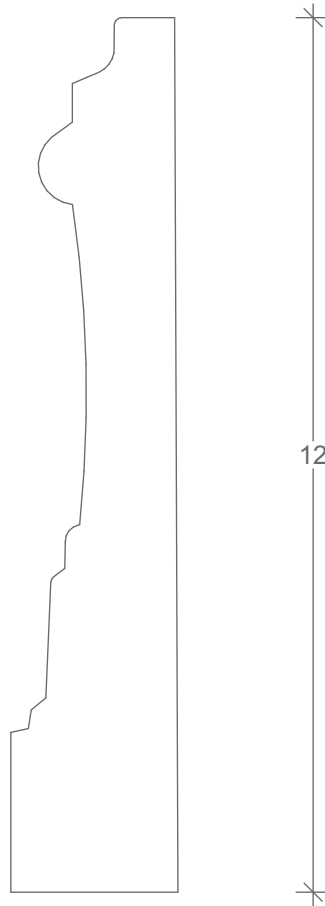
1:1

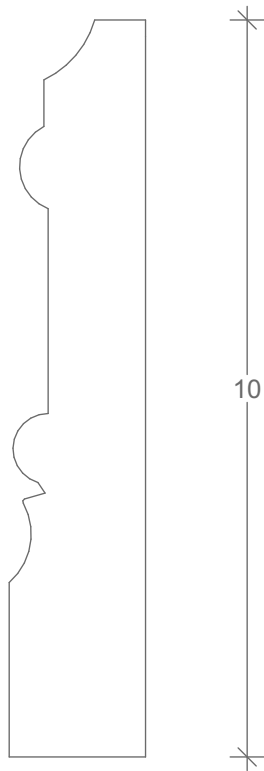
Lista K

1:1

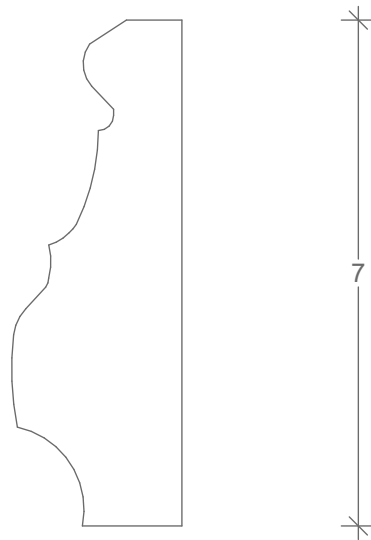
Lista L

1:1

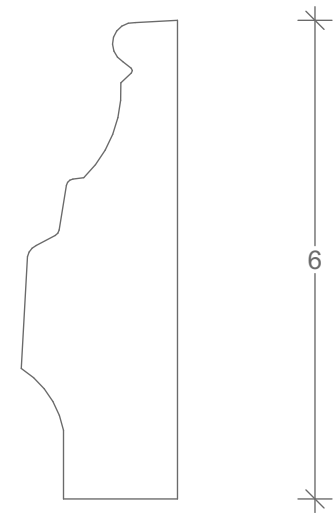
Lista M

1:1

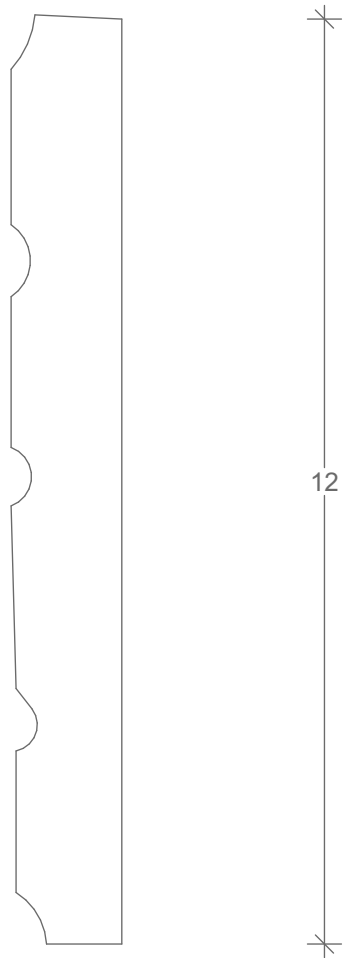
Lista N

1:1

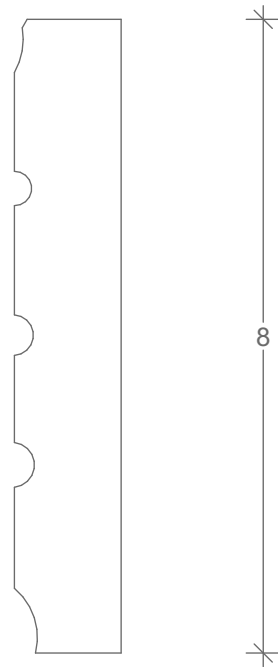
Lista O

1:1

Lista P

1:1

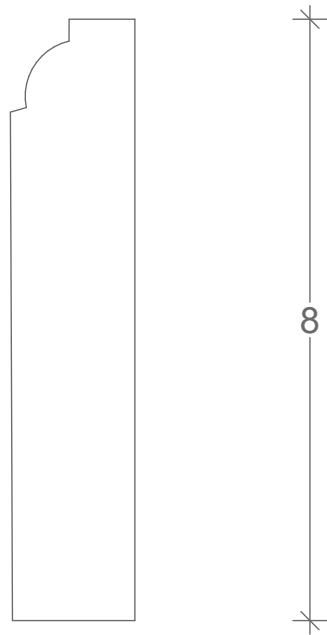
Lista Q

1:1

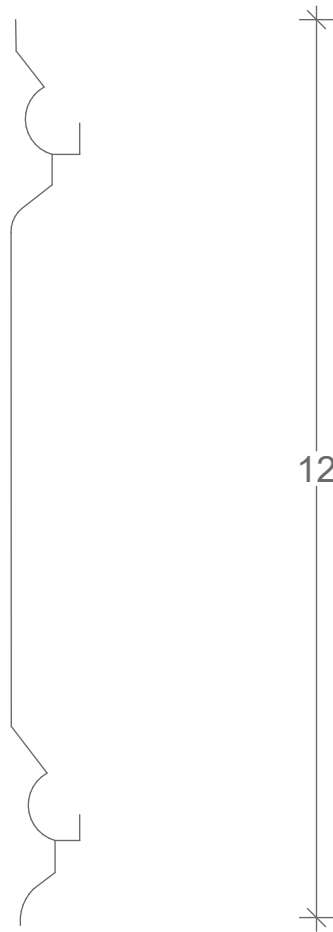
Lista R

1:1

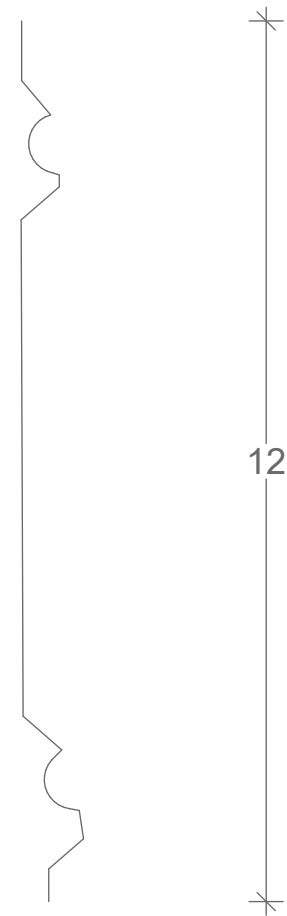
Lista S

1:1

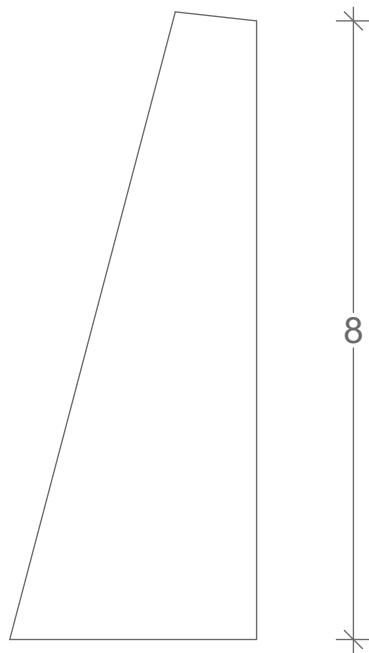
Paneli T (vanha)

1:1

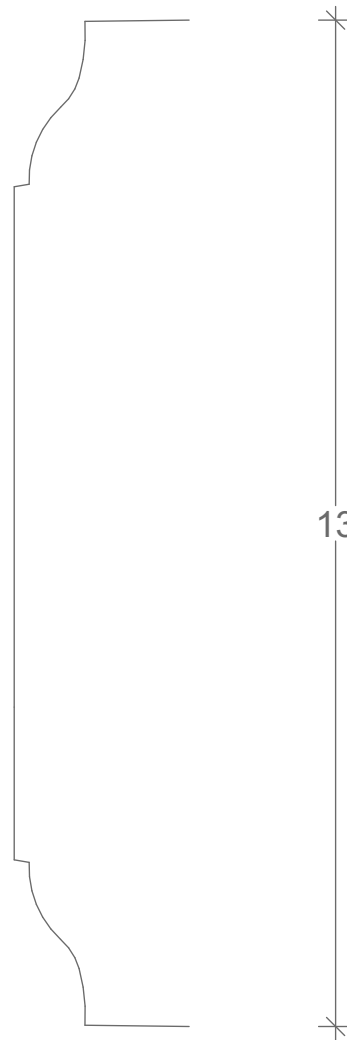
Paneli U (uusi)

1:1

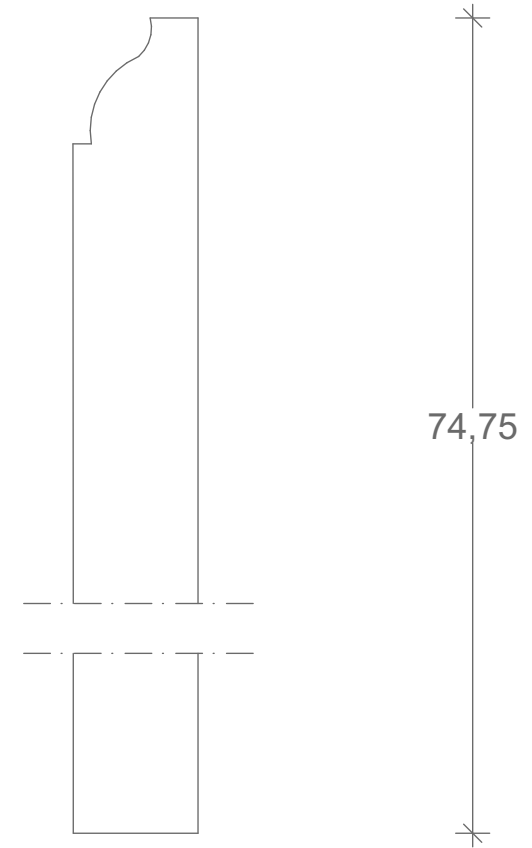
Lista V

1:1

Lista X
(ullakon oven päällä ja alla)

1:1

Huone 4
ulkoseinä rintapaneeli

1:1

Sisätilojen arvottaminen

Yleistä

Kuusiston everstin virkatalo on rakennustyyppinä erittäin harvinainen. Sillä on 230 vuoden asumishistoria ja 30 vuoden historia näyttelytilana. Tässä inventoinnissa Kuusiston kartanon päävaiheita on tarkasteltu aikaisemman tutkimuksen pohjalta. Kenttätyössä on pyritty ajoittamaan rakennusosat ja tarkastelemaan kokonaisuuden säilyneisyyttä. Erityisesti inventoinnissa on pyritty havaitsemaan Museoviraston noin vuonna 1970-1985 suorittaman restauroinnin toimenpiteet. Viime vuosina suoritettujen korjaustoimenpiteet vaikeuttavat jossain määrin mahdollisuutta erottaa 1980-luvun valintoja myöhemmistä toimenpiteistä.

Tilahahmo

Kuusiston nykyinen tilahahmo on perua Museoviraston suorittamasta restauroinnista, jossa tavoiteltiin 1800-luvun alun asua. Alun perin 1740-luvulla pääsalit olivat pääsisäänkäynnin molemmin puolin luoteisjulkisivulla. Vuodesta 1756 alkaen sali on sijainnut kaakon puolella, aluksi nykyisen huoneen 8 kohdalla ja 1800-luvun alusta alkaen nykyisellä paikallaan, huoneen 7 kohdalla. Tuolloin kaksi huonetta yhdistettiin talon pituussuuntaiseksi saliksi eli förmaakiksi. Tuolloin puretusta seinästä muistuttaa edelleen huoneen poikki kulkeva palkki.

Myös komea, roiskemaalattu Fortuna-uuni on tuosta vaiheesta.

Pääsisäänkäynti on säilyttänyt paikkansa läpi kaikkien vaiheiden. Kuisti on 1800-luvun alusta. Keittiön paikkaa muutettiin kaakkoispuolelta sisäänkäynnin vasemmalle puolelle, nykyiselle paikalleen (huone 13) 1756. Museoviraston restauroinnissa 1979-1985 keittiö jätettiin 1800-1900-luvun vaihteen asuun puolipaneeliseen. Tilassa on myös kyseiselle ajankohdalle tyypillinen hellan ja leivinuunin yhdistelmä. Keittiössä on säilynyt asumisvaiheesta peräisin oleva, vihreäksi maalattu astiakaappi.

Huoneessa 4 on näkyvillä ulkoseinällä todennäköisesti 1740-luvulta peräisin olevaa panelointia, joka päättyy ikkunan alareunan yläpuolelle. Tuolloin kyseinen huone oli osa suurempaa salia.

Huoneiden alkuperäinen 1740-luvun tilahahmo on säilynyt ainoastaan päätyjen kamareissa. Ullakko ja kellari ovat säilyneet pääosin 1700-luvun puolivälin asussa tilahahmoineen.

Käyttö

Kuusiston kartano on ollut asuinkäytössä 1740-luvulta 1970-luvulle 230 vuoden ajan. Museoviraston noin 1979-1985 suorittaman restauroinnin jälkeen rakennus on toiminut näyttelytilana, ensin talomuseona ja 2014 alkaen taidegalleriana. Näyttelykäytössä talo on ollut avoinna vain kesäkaudella.

Uunit

Kuusiston kartanon 11 uunia ovat eri vaiheista. Kaikki Fortunan-tehtaan pyöreät, lasittamattomat uunit 1800-luvun alusta ovat säilyneet, mutta suorista on purettu kolme. Yksi puretuista on korvattu lasitetulla pyöreällä uunilla, yksi teollisesti valmistetulla pönttöuunilla ja kolmas PorinMatilla. Osa Museoviraston tutkijoiden restauroinnin yhteydessä lasittamattomiksi mainitsemista uuneista on maalattu äskettäin yli käyttäen maaleja, joiden poistaminen varhaisemman pintarakenteen palauttamiseksi on vaikeaa.

Kylmään kamariin (huone 3) sijoitettu hella. Huoneen 4 kakluunin eteen rakennettu hella on restauroinnin yhteydessä purettu. Hellat viittaavat ruoan valmistukseen ja siihen, että talossa on asunut useita ruokakuntia.

Katot ja lattiat

Nykyisin valkoisiksi maalatut lautakatot ovat osassa huoneita 1700-luvun puolivälistä, osassa myöhemmistä rakennusvaiheista ja osassa 1980-luvulta. Alun perin 1740-luvulla sisäkatot eivät ilmeisesti olleet laudoitettuja. Lattioiden ajoitus on vastaava.

Katto- ja jalkalistoja on myös eri vaiheista. Niitä on tarkasteltu huonekohtaisesti huonekorteissa.

Vanhimmat esimerkit lattioiden ja kattojen listoituksista ovat kustavilaisia ja vanhin jalkalista on

eteishallin ulkoseinällä oleva korkea lankusta veistetty profiili. Ullakolle johtavan kapean oven yläpuolella kuistin puolella on säilynyt kustavilainen profililauta. Osa alkuperäisistä seinäpinnoista ja siten myös listoista on koteloitu restauroinnin yhteydessä.

Ikkunat

Talon ikkunat ovat yhtä lukuun ottamatta 1980-luvulta ja niissä on mahdollisesti tavoiteltu 1700-luvun tyyllistä asua koska niiden puitteet ovat litteämpiä kuin 1800-luvun ikkunoissa yleisesti. Ne mukailevat vanhoja muotoja, mutta ne on selkeästi toteutettu eri tavalla. 1980-luvun ikkunat muodostavat selkeän ajallisen kerrostuman niin sisätilaan kuin julkisivuihin. Ikkunaratkaisu on kuitenkin talon luonteelle vieras. Kuistin yläpuolinen ikkuna, talon vanhin, on 1800-luvun alusta.

Sisäovet

Sisäovet muodostavat arvokkaan kokonaisuuden. Ne edustavat kymmentä eri tyyppiä ja vanhimmat ovat 1700-luvun puolivälistä, myös 1910-luvun ovia on paljon, mukaan lukien ruokasalin korkeat pariovet. Ovien heloitus on pääosin alkuperäistä ja muutamissa ovissa on käytetty ovilehtiä vanhempia rokokoo-saranoita. Tarkka erittely sisältyy ovitaulukkoon. Ovia on todennäköisesti siirretty paikasta toiseen eri muutostavaiheissa, myös 1980-luvulla. Ovissa on runsaasti maalikerroksia.

Vanhin, keittiöön johtava ovi 03 on toteutettu vuoden 1730 mallipiirustusten mukaisesti ja keittiön takaiseen kamariin johtava 017 edustaa barokkia. Uusklassismia edustavat ovet 05 ja 07, joista ensin

mainittu johtaa eteisestä pieneen eteiskamariin (huone 3) ja seuraava eteiskamarista työhuoneeseen (huone 4). Kustavilaisia ovia on useampi ja niitä on kahta tyyppiä, joista 08, 010, 011 ja 012 ovat keskenään samanlaisia ja 06 on ainoa laatuaan nurkista koverrettuine peileineen. 1800–1900-luvun taitteen ovet ovat kertaustyyllisiä. Pääovi eteisestä kuistille voi ohuutensa perusteella olla barokkiovi. Ovien suuri tyylikirjo kertoo asumisen vaiheista. Kaikki ovet tulisi säilyttää nykyisillä paikoillaan, entisöidä ja vaalia huolella.

Ovien värit ei ole alkuperäinen eikä valitun aikakauden mukainen. Ovi 06 on kustavilainen kolmipeilinen kehysovi ja se on myöhemmin maalattu voimakkaalla mustansinisellä kuultomaalilla peittoilistointeen.

Listat

Listoja on noin 23 erilaista, joista puolet on saman listatyyppin eri-ikäisiä ja eri levyisiä variaatioita. Osa listoista on uusia, vanhan mallin mukaan tehtyjä listoja 1980-luvulta.

Lvis

Taloon on tuotu sähkö, automaattinen savunilmaisuus sekä hälytysjärjestelmä. Taloon ei ole asennettu vesijohtoja eikä viemäreitä tai ilmanvaihtolaitteita, mikä on talon asumishistorian kannalta hieman yllättävää. Vaikuttaa siltä, että talossa on asuttu melko vaatimattomissa oloissa 1900-luvun puolivälissä, kun talotekniset järjestelmät ovat yleistyneet myös maaseudulla.

Lähteet

Arkistolähteet

Aalto-yliopiston arkisto, Teknillisen korkeakoulun Arkkitehti-
osaston mittauspiirustuskokoelma, TKK.

Kaarinan rakennusvalvonta, Kaarina RakVV.

Kansallisarkisto, KA.

Museovirasto, MV.

Museoviraston arkisto, MVA.

Museoviraston, MVRHO.

Senaatti.

Turun museokeskus, TMK.

Painetut ja painamattomat lähteet

ark-byroo Oy, 2015. *Kuusiston kartano ja piispanlinnan rauni-
ot. Rakennushistoriaselvitys. Osa 1/3 Lähdekartoitus. 7.7.2015.*
Senaatti-kiinteistöille tehty konsulttityö.

Lounatvuori, Irma, 1996. *Mallin mukaan maan tavalla. Mal-
lipiirustukset ja sotilasvirkatalojen rakentaminen 1687–1810.*
Helsinki: Museovirasto.

Suna, Antti. Lounatvuori, Irma. 2009. *Kuusiston linna ja karta-
no. Opas.* Helsinki: Museovirasto.

Nettilähteet

Museoviraston tapettitietokanta tapetti.nba.fi
Haettu 10.08.2016

Museoviraston verkkosivut, [http://museovirastorestauroi.
nba.fi/museot/kuusiston-kartano](http://museovirastorestauroi.nba.fi/museot/kuusiston-kartano)
Haettu 10.8.2015

Kuusiston taidekartanon verkkosivut [http://kuusistontaide-
kartano.fi/](http://kuusistontaide-kartano.fi/)
Haettu 10.08.2016.

ark-byroo

Arkkitehtitoimisto ark-byroo Oy

Kustaankatu 3, 00500 Helsinki

www.arkbyroo.fi

info@arkbyroo.fi

010 2350 566